

Yhteenveto Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 1.vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksesta annetuista LAUSUNNOISTA (34 kpl) ja MIELIPITEISTÄ (1 kpl) sekä niihin annettavista vastineista

Sisällys

Kunnat (9 lausuntoa)	2
Viranomaiset (13 lausuntoa)	4
Yritykset, yhteisöt, järjestöt (7 lausuntoa).....	10
Maakunnan ulkopuoliset (5 lausuntoa)	15
Mielipiteet (1 mielipide).....	15

Kunnat (9 lausuntoa)

Pvm.	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö / muutosehdotukset	Vastine
8.6.2020	Nurmeksen kaupunki	<p>1. Osallistumismenettelyjä tulee jatkuvasti kehittää ja nykyaikaistaa, tapoja voidaan myös monipuolistaa nykytekniikan keinoin.</p> <p>2. Viranomaisyhteistyön tulee olla vaikutusten arvioinnissa hyvää, koska kuntakohtaiset organisaatiot poikkeavat toisistaan Pohjois-Karjalassa. Maakuntaliiton olisi hyvä koota kuntakohtainen luettelo maankäytön yhteyshenkilöistä, joille voitaisiin tehdä jatkuvaa tiedontasausta kaavatyöstä esimerkiksi uutiskirjeillä. Tällä varmistetaan hyvä tiedonkulku sekä kuntien tasapuolinen kohtelu.</p> <p>3. Kaavatyön yhteydessä tulee arvioida tasapuolisesti koko maakunnassa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaiset välilliset ja välittömät vaikutukset. Vaikutusarviot tulisi arvioinnissa esittää selkeästi niin, että ne ovat helposti ymmärrettäviä kaikille maanomistajille ja asianosaisille.</p>	<p>1. Maakuntakaavan osallistaminen on reaaliaikaista siten, että varsinaisen nähtävillä olon lisäksi palautetta voi antaa eri tavoin koko kaavaprosessin ajan. Kaavaneuvottelut ja työryhmätapaamiset toteutetaan ns. hybridimenettelynä eli niihin voi osallistua joko läsnä olevana tai etänä.</p> <p>2–3. Maakuntaliitto varmistaa, että ajantasainen tieto niin vaikutusten arvioinnin kuin muunkin kaava-aineiston osalta on kunnissa ja muilla sidosryhmillä saatavissa.</p>
8.6.2020	Illomantsin kunta	<p>1. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on sinällään perusteltu, mutta kaavan valmistelua pitäisi jouduttaa, jotta saataisiin varmuus hyvälaatuisen turpeen käyttämisestä aktiivihiihtehtaan käyttöön pitkälle tulevaisuuteen.</p> <p>2. Valmistelussa on varauduttava osaratkaisuvaihtoehtoihin, jotta maakuntakaavan lopullinen hyväksyminen voidaan toteuttaa viimeistään laaditussa aikataulussa.</p>	<p>1–2. Kaavan tavoiteaikataulu on esitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Tässä vaiheessa tavoitteena on edetä esitetyn mukaisesti. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Aktiivihiihtehtaan käyttötarve on mukana selvityksessä.</p>
15.6.2020	Juuan kunta	Ei lausuttavaa. Myöhemmin Juuan kunnassa on useita kohtia, joihin tullaan kaavassa lausumaan.	Merkitään tiedoksi.
15.6.2020	Lieksan kaupunki	<p>1. Maakuntakaava 2040 1.vaiheen lähtökohdat ja tavoitteet ovat haasteelliset. Käsiteltävät teemat herättävät todennäköisesti laajalti mielipiteitä. Arvotusten ja ratkaisujen tulee pohjautua erityisen kriittisiin tarkasteluihin ja hyvin perusteltuihin ratkaisuihin.</p> <p>2. Vaikka arvioitavana on maakunnalliset ja valtakunnalliset arvot, tulee kuntien näkemykset alueellaan ottaa huomioon. Kaavan ratkaisut ja määräykset kohdistuvat kuhunkin kuntaan juuri paikallistasolle.</p>	<p>1–2. Maankäyttöluokittaiset kaavaratkaisut tulevat perustumaan laadittaviin selvityksiin, jotka käsitellään yhdessä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Lisäksi kaavatyön tueksi perustetaan työryhmiä.</p> <p>3. Merkitään tiedoksi.</p>

		<p>3. Lieksan kaupungin alueella laajoja ainutlaatuisia suoalueita on jo merkittävässä määrin suojeltu, mm. Ruunaa, Reposuo ja Patvinsuo.</p> <p>4. Huomioitava, että turpeen hyötykäyttöön on varattu riittävästi alueita Pohjois-Karjalassa. Lieksassa turpeella on edelleen merkittävä rooli tuotettaessa lämpöenergiaa sekä teollisuuden, että kaupungin keskustaajaman tarpeisiin. Kaavassa huolehdittava, että polttoturvetta mahdollista saada niin kauan, että tarvittavat laitteistomuutokset polttokattiloissa ovat mahdollista tehdä teknistaloudellisesti kestävällä tavalla tai energiantuotantoon on olemassa joku muu taloudellisesti kestävä ratkaisu. Turvetuotantoalueiden määrän arvioinnissa on myös syytä muistaa, että turpeelle on kehitetty ja ollaan kehittämässä uusia käyttömuotoja, esim. aktiivihillitehdas Ilomantsissa.</p> <p>5. Rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin ja arvotuksen osalta on syytä huomioida myös 3.vaihemaakuntakaavan kohteiden ajantasaisuuden tarkistus, joka tulee liittää osaksi selvitystä.</p> <p>6. Vaihtoehdoista ja kaavan laadinnasta OAS:ssa esitetyt ratkaisut ja toimintatavat ovat hyvä lähtökohta ja antavat kunnille mahdollisuuden keskustella vaihtoehdoista ja kehittää alueitaan koskevia ratkaisuja.</p>	<p>4. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Aktiivihillitehtaan käyttötarve on mukana selvityksessä.</p> <p>5. Vaikka päätavoitteena on inventoida ja arvottaa maakunnan moderni rakennusperintö, myös kolmannessa vaihekaavassa esitetyt merkinnät ajan tasaistetaan. Kaavaprosessiin tuodaan mukaan myös vanhempaa rakennuskantaa.</p> <p>6. Merkitään tiedoksi.</p>
15.6.2020	Kiteen kaupunki	OAS luonnos kannatettava, ei esitä siihen muutoksia.	Merkitään tiedoksi.
22.6.2020	Liperin kunta	Hyväksyy OAS luonnoksen.	Merkitään tiedoksi.
22.6.2020	Tohmajärven kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
29.6.2020	Outokummun kaupunki	<p>1. Rakennetusta ympäristöstä Outokummussa on tehty keskustelualueen osayleiskaavan yhteydessä kulttuuri- ja rakennushistoriallinen selvitys, mukana on myös modernin ajan kulttuuriympäristöä. Selvityksen mukaan Outokummussa on 17 valtakunnallista ja 30 maakunnallisesti arvokasta kohdetta.</p> <p>2. Kaupunki haluaa olla tiiviisti mukana, kun Heinäveden maankäytön kysymyksiä tullaan käsittelemään maakuntakaavatasolla. Erityisesti kaupunkia kiinnostaa Heinävesi - Outokumpu – Koli –tieyhteys ja sen saaminen kantatieksi.</p>	<p>1. Huomioidaan kaavatyössä.</p> <p>2. Heinäveden osalta maakuntakaavan laadinta aloitetaan kunnan siirryttyä osaksi Pohjois-Karjalan maakuntaa. Kaavassa selvittää myös Heinävesi-Outokumpu-Koli tieyhteyden kehittämistarpeet.</p>
10.8.2020	Joensuun kaupunki	Ei tarvetta antaa lausuntoa.	Merkitään tiedoksi.

Viranomaiset (13 lausuntoa)

Pvm.	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö / muutosehdotukset	Vastine
26.5.2020	Pohjois-Karjalan rajavartiosto	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
2.6.2020	Pohjois-Karjalan pelastuslaitos	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
3.6.2020	Rajavartiolaitoksen esikunta	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
3.6.2020	Pohjois-Karjalan ELY-keskus	<p>1. ELY-keskus toteaa, että maakuntaliitolla on valmiina käytettävissä soidensuojelun täydennysesityksen laaja tietoaaineisto rajauksineen, mikä antaa hyvän pohjan maakuntakaavan suojeluvareuksien päivittämiseen. Lisäksi P-K:n ELY-keskuksessa on käynnistynyt HELMI-ympäristöohjelman pilottihanke maakunnan vielä suojelemattomien lettojen nykytilan arvioimiseksi, mikä vahvistaa soidensuojelun tietopohjaa.</p> <p>2. Myönteistä, että vaihemaakuntakaavassa toteutetaan rakennettua kulttuuriympäristöä koskeva selvitys. Päivitystarvetta on, sillä aikaisemmat selvitykset on tehty vuonna 2005 ja 2013. Ilahduttaa, että ensimmäistä kertaa maakuntakaavatasolla selvittäväksi tulee myös modernia rakennusperintöä. Selvitys ja kohteiden päätyminen kaavaan auttaa osaltaan vaalimaan maakunnan arvokasta ja monipuolista rakennettua kulttuuriympäristöä. Monilla rakennuksilla on historian kannalta merkittävää todistusvoimaa, lisäksi usea rakennus omaa merkittäviä arkkitehtonisia arvoja.</p> <p>3. Maakuntakaava ohjaa alemman tason suunnittelua, mutta sen lisäksi myös kuntien rakennusvalvonta pyrkii työssään ottamaan huomioon maakuntakaavan kohteet niihin kohdistuvien muutostöiden yhteydessä. Tähän liittyy lausuntomenettely viranomaistaholta, mikä palvelee myös rakennuksen omistajaa. ELY-keskus ottaa vahvasti huomioon maakuntakaavan rakennusperintökohteet avustuspäätöksissään.</p> <p>4. OAS on kattava esitys suunnittelusta ja sen vaiheista. ELYn näkemys on, että OAS luonnos on asianmukaisesti laadittu ja kattaa hyvin siltä vaadittavat keskeiset asiankokonaisuudet suunnittelun tässä vaiheessa.</p>	<p>1. Ekologisesti arvokkaiden soiden osalta taustatietoja on jo kerätty runsaasti, joten kaava voi keskittyä arvojen yhteensovittamiseen.</p> <p>2. Tarve rakennettua kulttuuriympäristöä koskevan kaava-aineiston ajantasaistamisesta ja laajentamisesta moderniin rakennusperintöön on tunnistettu jo aiemmin kokonaisuusmaakuntakaavaa laadittaessa.</p> <p>3. Mainitut asiat lisäävät maakuntakaavamerkintöjen vaikuttavuutta ja kannustaa pitämään arvokohteet kunnossa myös tulevaisuudessa.</p> <p>4. Merkitään tiedoksi.</p>

11.6.2020	Siun Sote, Pohjois-Karjalan ympäristöterveys	<p>1. Turvetuotannossa on menossa laaja muutostrendi, jossa ilmastotavoitteet vähentävät polttoturpeen käyttöä. Samalla kehitetään myös turpeesta uusia tuotteita. Turpeennoston ympäristövaikutukset eivät siten ole päättymässä.</p> <p>2. Turvetuotantoalueita määriteltäessä tulee huomioida toiminnan vaikutukset läheisiin vesistöihin sekä pohjavesiin. Ympäristö- ja terveydensuojelliset vaikutukset tulee huomioida riittävän laajan kaavan valmisteluun kuuluvissa esiselvityksissä.</p> <p>3. Esitetään osallisten joukkoon lisättäväksi kalatalouden neuvonta- ja viranomaisohjelmat, Pohjois-Karjalan kalatalouskeskus ry ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen Järvisuomen kalatalouspalvelut.</p>	<p>1–2. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Kaavan vaikutukset arvioidaan kattavasti kaavaprosessin aikana.</p> <p>3. Pohjois-Karjalan kalatalouskeskus ry lisätään osallisiksi. Pohjois-Karjalan ELY-keskus on osallisten joukossa. Sisäinen järjestely tulee hoitaa itsenäisesti kunkin organisaation sisällä.</p>
12.6.2020	Puolustusvoimat, 3.logistiikkarykmentti	<p>Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattu riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Puolustusvoimilla ei ole lausuttavaa OAS luonnokseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
18.6.2020	Museovirasto	<p>1. Suot ja kosteikot ovat yksi Pohjois-Karjalan erityis- ja ominaispiirteistä.</p> <p>2. Hyvä ratkaisu ottaa käsiteltäväksi ajankohtaisia, ilmastoon liittyviä teemoja, joihin soiden lisäksi rakennettu kulttuuriympäristö hyvin niveltyy.</p> <p>3. Soiden kestävän käytön vaikutuksia puntaroidessa merkityksellisiä tekijöitä ovat luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen sekä soiden aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö.</p> <p>4. Soiden ja kosteikkojen hapettomat kerrostumat tarjoavat ainutlaatuiset säilymisolot orgaanisille arkeologisille aineistoille, joiden tutkimus lisää merkittävästi mahdollisuuksiamme tutkia ja saada tietoa muinaisista väestöistä, materiaalisesta kulttuurista, elinkeinoista ja ympäristöoloista.</p> <p>5. Esihistoriallisen arkeologisen perinnön lisäksi soilla ja niityillä on runsaasti myöhempään ihmistointaan liittyvää kulttuuriperintöä, hyvänä esimerkkinä Tohmajärven suolammet.</p>	<p>1–7. Merkitään tiedoksi. Asiat huomioidaan soveltuvin osin kaavatyössä.</p> <p>8. Soita käsitellään tässä kaavavaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetyin teemoin. Arkeologinen kulttuuriperintö ei ole mukana käsiteltävissä teemoissa suoraan, mutta se pyritään kuitenkin huomioimaan kaavaratkaisussa yhtenä soiden arvona.</p> <p>9. Huomioidaan kaavatyössä.</p> <p>10. Merkitään tiedoksi.</p>

		<p>6. Soihin liittyy myös aineettoman kulttuuriperinnön arvoja, maisema-arvoja ja mahdollisuus kestäväan matkailuun.</p> <p>7. Maakunnassa on paljon soita ja niiden kulttuuriperinnön löytämisellä, hyödyntämisellä ja tutkimisella on kiire. Turpeen käytön lisäksi myös kosteusolosuhteiden muutokset vaikuttavat orgaanisen materiaalisen säilymiseen. Kulttuuriperinnön selvitykset olisi tehtävä nyt.</p> <p>8. Museovirasto on valmis yhteistyöhön ja ehdottaa, maakuntaliitto liittää soiden tilannetta selvittävään ryhmään arkeologin. Työn tueksi on mahdollista muodostaa asiantuntijoiden verkosto. Arkeologi tekee analyysin, jonka pohjalta on mahdollista määrittää arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaikkein potentiaalisimmat suoalueet, joille voidaan antaa oma kaavamerkintä.</p> <p>9. Kaavan lähtötietoihin syytä lisätä Ramsar-toimintaohjelma 2016–2020 sekä Metsähallituksen selvitys “The cultural heritage of Ramsa wetlands in Finland” ja Museoviraston ohje.</p> <p>10. Rakennetun kulttuuriympäristön selvitystyö on jo käynnistetty ja kaavamerkintöjen ohella se tulee täydentämään kuvaa maakunnan rakentumisesta ja modernin rakennuskannan arvioimisen perusteita myös kuntakaavoituksessa.</p>	
23.6.2020	Metsäkeskus	<p>1. Arvokkaiden soiden osalta on syytä ottaa huomioon ainakin Metso- ja Helmi- ohjelmien edistyminen. Todennäköisesti myös Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpidesuunnitelma ollaan uusimassa.</p> <p>2. Kaavaratkaisussa tulee ottaa huomioon metsiin ja suometsiin liittyen kaikki ohjauskeinot ja tietojärjestelmät.</p> <p>3. Soidenkäytön ratkaisua pohjustava eri intressiryhmistä koostuva työryhmä syytä perustaa. Viranomaisien lisäksi maanomistajien edustus, suurten maanomistajien lisäksi MTK ja MHY. Lisäksi luonnonsuojelujärjestöt.</p> <p>4. Turpeen käytön ja suojelukysymysten kaavaratkaisut tulee perustella läpinäkyvästi, tarvittaessa erikseen julkaistulla selvityksellä. Kaavamääräyksiin,</p>	<p>1. Mainitut ohjelmat huomioidaan. Suorat ja epäsuorat panostukset ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tukevat arvokkaiden soiden huomioimista myös maakuntakaavoituksessa.</p> <p>2. Toteutetaan yhteistyönä alan toimijoiden kanssa, mikä on kaavan keskeisiä työskentelyn lähtökohtia.</p> <p>3. Käsiteltävien teemojen osalta on tarkoitus perustaa asiantuntijoista koostuvat teemaryhmät. Mainitut edustajat pyydetään ryhmiin.</p> <p>4–5. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Soidensuojel-</p>

		<p>paikkatietoon ja digitaalisiin aineistoihin liittyen ehdotetaan, että kaavoittaja on yhteydessä Metsäkeskuksen asiantuntijoihin tarpeen mukaan.</p> <p>5. Maakuntaliiton tulisi varmistua riittävästä asiantuntimuksesta organisaatiossaan ekologisiin kysymyksiin sekä kulttuurihistoriaan. Työryhmien kokoonpanossa hyvä kiinnittää huomiota siihen, että mukana olisi sekä miehiä että naisia. Lisäksi jo tiedossa olevista henkilöstömuutoksista olisi maininta myös OAS:ssa</p> <p>6. Osallisten listaan harkittavaksi luontoharrastajien osalta esimerkiksi Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys.</p> <p>7. OAS hyvin laadittu, kun edellä mainitut seikat otetaan huomioon kaavoituksen edetessä.</p>	<p>luun liittyvä selvitys laaditaan maakuntaliiton omana työnä. OAS:ia päivitetään kaavaprosessin aikana.</p> <p>6. Lisätään osallisiin.</p> <p>7. Merkitään tiedoksi.</p>
24.6.2020	Luonnonvarakeskus	<p>1. Vaikutusalueen kuvausta tarkennettava, vaikutukset ulottuvat yli maakuntarajan.</p> <p>2. Osallistamiseksi ja osallisten tavoittamiseksi esitetään esimerkiksi sosiaalisen median käyttöä, koska kaikki maanomistajat ja loma-asukkaat eivät asu maakunnassa ja seuraa maakunnan mediaa.</p> <p>3. Maa- ja metsätalousministeriö puuttuu osallisten listasta.</p> <p>4. Tärkeää, että vaikutusten arviointi on läpinäkyvää, avointa ja puolueetonta, ja että se perustuu edustaviin aineistoihin ja luotettaviin menetelmiin.</p>	<p>1. Tarkennetaan.</p> <p>2. Maakuntakaavan osallistaminen on reaaliaikaista siten, että varsinaisen nähtävillä olon lisäksi palautetta voi antaa eri tavoin koko kaavaprosessin ajan. Kaavaneuvottelut ja työryhmätapaamiset toteutetaan ns. hybridimenettelynä eli niihin voi osallistua joko läsnä olevana tai etänä. Kaikki käytössä olevat palautteenantokanavat ovat mahdollisia.</p> <p>3. Lisätään osallisiin.</p> <p>4. Kaavaprosessi viedään läpi mainitulla tavalla.</p>
24.6.2020	Pohjois-Savon ELY-keskus	<p>ELY-keskus kiittää maakuntakaava 2040 valmistelun aikaisesta hyvästä ja tiiviistä yhteistyöstä ja toivoo sen jatkuvan maakuntakaava 2040 1.vaiheen valmistelussa. Ei huomauttamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
24.6.2020	Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	<p>1. Suunnitelma hyvä ja valitut teemat ajankohtaisia. Ilmasto-, ympäristö- ja kulttuuriperintöarvot ovat tärkeitä erityisesti herkistä ympäristöistä, kuten soista ja kosteikoista puhuttaessa, joten näiden kysymysten liittäminen maakuntakaavan 1.vaiheeseen voidaan pitää erityisen hyvänä ratkaisuna.</p> <p>2. Tärkeää, että soiden ja kosteikkoalueiden kulttuuriperintö huomioidaan maakuntakaavaa laadittaessa, kuten luonto- ja ympäristöarvot. Kosteikot tarjoavat</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2–4. Soita käsitellään tässä kaavavaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetyin tekein. Arkeologinen kulttuuriperintö ei ole mukana käsiteltävissä teemoissa suoraan, mutta se pyritään kuitenkin huomioimaan kaavaratkaisussa yhtenä soiden arvona.</p> <p>5. Merkitään tiedoksi.</p>

		<p>oloissamme täysin poikkeuksellisen ympäristön arkeologiselle kulttuuriperinnölle. Voivat tarjota uusia näkökulmia esihistoriallisen ja historiallisen ajan yhteisöihin.</p> <p>3. Pohjois-Karjalassa runsaasti suoalueita ja muita kosteikkoja, joilla on kulttuuriperinnön arvoja, kuten Patvinsuo ja Tohmajärven Suolammet. Yleisesti ottaen soiden ja kosteikkojen kulttuuriperintöä on pidettävä suurelta osin hyödyntämättömänä voimavarana. Kaavavaihe tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden toimia edelläkävijänä kosteikkojen arkeologisen kulttuuriperinnön huomioimisessa ylimmällä kaavatasolla.</p> <p>4. Museo ehdottaa, että maakuntaliitto liittää soiden tilannetta selvittävään ryhmään arkeologin, joka muuten alan asiantuntijoiden kanssa laatii analyysin, jonka pohjalta on mahdollista määrittää arkeologisen kulttuuriperinnön osalta merkittävimmät suoalueet, joille voidaan antaa oma kaavamerkintä.</p> <p>5. Erityisen myönteistä, että rakennetun kulttuuriympäristön selvitys toteutetaan. Vaalii maakunnan arvokasta ja monipuolista rakennettua kulttuuriympäristöä ja täydentää kuvaa maakunnan rakentumisesta ja ohjaa kuntakaavoitusta.</p> <p>6. Museo esittää ohjausryhmään itselleen kahta jäsentä, jotta sekä arkeologinen, että rakennettu kulttuuriperintö tulevat huomioiduksi. Museoviraston tehtävät ovat siirtyneet Pohjois-Karjalan alueelliselle vastuumuseolle.</p>	<p>6. Arkeologinen kulttuuriperintö ei ole mukana käsiteltävissä teemoissa suoraan, joten nykyinen jäsenmäärä on perusteltua säilyttää.</p>
26.6.2020	Sisäministeriö	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
26.6.2020	Metsähallitus	<p>1. Vaihemaakuntakaavamenettely hyvä, koska se mahdollistaa kokonaismaakuntakaavaa nopeammin maakunnan alueella kiireellisimmiksi katsottujen kysymysten tarkastelun ja päivittämisen.</p> <p>2. Metsähallitus on monialainen asiantuntijaorganisaatio, joka tulisi lisätä Sova-ryhmään.</p> <p>3. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi ilmastonäkökulma on oleellinen, kun käsitellään turveasioita.</p> <p>4. Soiden rikas historiallisen maankäytön jälkeensä jättämä sekä arkeologinen kulttuuriperintö on syytä ottaa huomioon soiden maankäyttöä sekä suojelua</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Tästä mahdollisuudesta on pidetty jo neuvotte-luja liiton sisällä ja maakunnallisessa SOVA-ryhmässä. Lisätään SOVA-ryhmään (1 jäsen + varajäsen)</p> <p>3. Ilmastonäkökulma huomioidaan kaavatyössä.</p> <p>4. Arkeologinen kulttuuriperintö ei ole mukana käsiteltävissä teemoissa suoraan, mutta se pyritään kuitenkin huomioimaan kaavaratkaisussa yhtenä soiden arvona.</p> <p>5. Lisätään tausta-aineistoksi.</p>

		<p>suunniteltaessa. Soiden kulttuuriperinnön inventointitieto on puutteellista. Tiedot täydentyvät mm. Helmi-ohjelmassa, jossa yhtenä pilottialueena on Pohjois-Karjala.</p> <p>5. Tausta-aineistoksi tulee lisätä Ramsar-sopimus, Metsähallituksen alueella on Patvinsuo.</p> <p>6. Metsähallitus tekee Kolin kansallispuiston rakennusperintöinventoinnin 2020, tiedot ovat käytettävissä vuoden 2020 loppuun mennessä.</p>	<p>6. Aineisto pyydetään toimittamaan maakuntaliittoon sen valmistuttua.</p>
--	--	---	--

Yritykset, yhteisöt, järjestöt (7 lausuntoa)

Pvm.	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
16.6.2020	Vapo Oy	<p>1. Hyvä, että turve ja arvokkaat suot otettu mukaan kaavoituksessa kokonaiskäsitteeseen.</p> <p>2. Maakunnassa on merkittävät suo- ja turvevarat. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden osalta on hyvä päivittää tilanne ja tulevaisuuden tarve. Alueita on poistunut tuotannosta ja tämä kehitys jatkuu myös tulevaisuudessa. Myös turpeen käytössä tapahtuu muutoksia. Energiaturpeen käyttö on vähenemässä, tarvetta edelleen kuivike- ja kasvualuekäyttöön.</p> <p>3. Turpeelle on myös uusia käyttömuotoja, esim. Ilomantsin aktiivihillitehdas. Aktiivihillen valmistukseen soveltuvalla raaka-aineella hyvin erilaiset vaatimukset kuin energiantuotantoturpeella, nämä on otettava huomioon jo potentiaalisten tuotantosoiden valinnassa. Laatuominaisuuksia selvitetään parhaillaan ja selvitykset jatkuvat tulevaisuudessa. Laatuominaisuudet eivät ole läheskään riittävästi tiedossa kaikilta soilta. Lisäksi kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ympäristöluvan hakuun ja maanhankinnan epävarmuuteen liittyvät tekijät. Siksi kaavoituspinta-ala tulee olla suurempi kuin mitä turpeenkäyttöennuste laskennallisesti osoittaa.</p> <p>4. Ilomantsin aktiivihillitehdas tulee tarvitsemaan hyvänlaatuista turvetta tai muuta raaka-ainetta tuotantonsa kuten OAS:ssa todetaan.</p> <p>5. OAS:n erillisselvitykset ja lisäselvitykset vaikuttava oikein kohdenneltuilta. Myös raaka-aineiden laatuvaatimukset on hyvä pitää mielessä erillisselvityksiä suunniteltaessa. Turpeen käyttöennusteet on hyvä päivittää ja huomioida siihen liittyvät näkökulmat.</p> <p>6. Soidensuojelun täydennysehdotus antaa näkökulmaa maakunnan arvokkaiden soiden tilanteeseen. Kaavassa suojeluun varattavien alueiden osalta on samalla huolehdittava alueiden nopeasta suojeluun lunastuksesta ja oikeudenmukaisista korvauksista maanomistajille. Maakunnassa on tilaa sekä turpeen käytölle että soiden suojelulle.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2–5. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeenkäytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Aktiivihillitehtaan käyttötarve on mukana selvityksessä. Soidensuojeluun liittyvä selvitys laaditaan maakuntaliiton omana työnä.</p> <p>6. Mainittu asia yhteensovittava näkökulma on erinomainen lähtökohta koko kaavatyölle. Asia tulee tuoda avoimesti esille kaikille toimijoille kaavaprosessin aikana ja sen jälkeen itse toteutusvaiheessa.</p> <p>7. Vaikutusten arviointi toteutetaan eri näkökulmista katsottuna kaavaprosessin aikana.</p> <p>8. Ilomantsin aktiivihillitehtaan tulevat toimintatarpeet huomioidaan kaavatyössä.</p> <p>9. Vapo Oy kutsutaan mukaan perustettavaan teemaryhmään (turpeet ja arvokkaat suot).</p>

		<p>7. Vaikutusten arviointiin luonnon monimuotoisuuden lisäksi tärkeää nostaa esiin myös talouteen, alueiden elinvoimaisuuteen ja työllisyyteen liittyvät näkökulmat.</p> <p>8. Aktiivihiihden tuotanto on Suomessa uusi toimiala. Tuotantolaitos luo alueelle uudenlaista elinkeinotoimintaa ja työpaikkoja. Tarve hyvin spesifille raaka-aineelle. Soveltuvien alueiden kaavoittaminen turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi on alueen teollisuuden kehityksen kannalta ensiarvoista. Luo pohjaa myös tuotantolaitoksen mahdolliselle laajennukselle.</p> <p>9. Osallistuminen ja vuorovaikutus on tärkeää, perustettava karttapalautejärjestelmä kuulostaa hyvältä ratkaisulta. Tarpeen mukaan perustettavat työryhmät ovat hyviä ja tarpeellisia. Kaavan valmisteluun saadaan näin laaja asiantuntijuus eri aloilta. Vapo on valmis osallistumaan kaavoitustyöhön ja sen tueksi perustettaviin ryhmiin.</p>	
17.6.2020	Karelia AMK	Ei lausuttavaa tai huomioitavaa. On hyvä asia, että tulevassa maakuntakaavassa huomioidaan rakennettu kulttuuriympäristö myös toisen maailmansodan jälkeiseltä ajalta.	Merkitään tiedoksi.
24.6.2020	Kiteen seurakunta	Rääkkylän kirkon ympäristö on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). Alueella sijaitsee Kiteen seurakunnan omistama seurakuntakeskus. Rakennus ei ole enää alkuperäisen suunnitelman mukainen. Sisäilmaongelmien vuoksi käyttöönotto vaatisi vaurioiden korjaamisen, kuntotutkimukset ja terveyshaittojen arvioinnin. Seurakunnalla ei ole varoja korjata, eikä käyttötarvetta rakennukselle. Kiteen seurakunta pyytää ottamaan huomioon nämä seurakuntakeskukseen liittyvät muuttuneet tekijät arvioidessaan onko seurakuntakeskuksen alue enää luokiteltava valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.	Kiteen seurakunnan toimittama tieto tullaan huomioimaan osana kaavaan esitettyjen kohteiden arvottamista.
25.6.2020	Geologian tutkimuskeskus	<ol style="list-style-type: none"> 1. OAS on perusteellisesti ja huolellisesti valmisteltu. 2. GTK huomauttaa, että alustavien lisäselvitystarpeiden osalta arvokkaiden soiden tilanne ja suojelutarpeet -selvitystä täydentämään sopisi esimerkiksi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merkitään tiedoksi. 2. Soiden luonnontilaisuusluokittelu on keskeinen kriteeri arvioitaessa kohteen tulevaa maankäyt-

		<p>koko maakunnan soiden luonnontilaisuuden määrittäminen luonnontilaisuusluokittelua käyttämällä. Saataisiin kattava ja vertailukelpoinen kokonaiskuva soista ja niiden tilanteesta koko maakunnan tasolla. Maakunnan suuret suopinta-alat ja huomattavat turvevarat ovat maaperän hiilivarastojen olennainen osa, jolloin ne pitäisi selvittää hiilitaseiden laskentatyön taustalle, jolloin selvitys palvelisi mm. Pohjois-Karjalan strategian alustavaa kehittämissinjaa "ilmastoviisaus".</p>	<p>töä. Nykyisten kaavamerkintöjen osalta luonnontilaisuusluokittelu on tehty ja kaavatyön kuluessa arvioidaan tarve luokittelun laajentamiselle.</p>
26.6.2020	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merkittävä parannus, että maakuntakaavaprosessissa luonto- ja ympäristöjärjestöjen varsinaisten jäsenten määrä ohjausryhmässä on kaksi yhden sijaan. Järjestöjen osaaminen tulee huomioida erityisesti luonnonvaroja, luontoa ja ympäristöä koskevassa kaavatyössä. Osallistuminen täysipainoisesti vaatii vapaaehtoisilta merkittävää panostusta. 2. Arvokkaiden soiden suojeleminen ja turvetuotantoon vaurattujen soiden merkintöjen tarkastelu on tärkeää erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, suoluonnon monimuotoisuuden sekä vesistönsuojelun näkökulmasta. Odotamme, että alussa käydään kattava keskustelu osallisten kesken kaavan tavoitteista. Mukaan tulisi osallistaa luottamushenkilöt, viranomaiset ja muttu keskeiset tahot. 3. MRL:n uudistukseen liittyen vaihekaavassa tulisi ennakoita ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen sekä ekologisten yhteyksien tavoitteita. 4. Kokonaismaakuntakaavaan ei merkitty ekologisia yhteyksiä kaavaan, tämä puute voidaan korvata soiden osalta tässä kaavavaiheessa. 5. Toivomme, että kaavan vaikutustenarviointia kehitetään edelleen tässä vaihekaavassa. Vaikutustenarvioinnissa tulisi luopua kokonaisvaikutusten kuvaamiseen käytetystä taulukosta ja kehittää sen sijaan vaikutusten arviointiin indikaattoreita, jotka kuvasta nimenomaan kaavan toteutuksen vaikutuksia erityisesti luontoon ja ympäristöön. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merkitään tiedoksi. 2. Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Soidensuojeluun liittyvä selvitys laaditaan maakuntaliiton omana työnä. Maakuntakaavassa käsiteltäviin teemoihin perustetaan asiantuntijoista koostuvat teemaryhmät. 3–4. Ilmastotekijät huomioidaan kaavatyössä. Ekologisia yhteyksiä ei käsitellä omana teemanään. Tosin ne tulevat joka tapauksessa esille suojeltavien soiden osalta. 5. Vaikutusten arvioinnin osalta menettelytapa on vielä avoin. Merkitään tiedoksi.

26.6.2020	MTK ja MHY Pohjois-Karjala	<p>1. Maakuntakaavalla on erittäin tärkeä rooli maakunnan kehittämisessä. Erityisesti tämä korostuu koko maakunnan tasapuolisessa kehittämisessä. Maakuntakaava ei saa eriarvoistaa yrityksiä eikä heikentää niiden toimintaedellytyksiä, vaan sen on otettava huomioon eri elinkeinojen kilpailukyky myös suhteessa muuhun Suomeen.</p> <p>2. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon maakuntakaavassa, mutta eivät voi olla ristiriidassa maakunnan tasapuolisen kehittämisen kanssa. On toimittava maakunnan edun mukaisesti. Maakuntasuunnitelma ja sen strategiset kehittämissuunnitelmat ja teemat on pystyttävä toteuttamaan VAT:eista huolimatta. VAT:t on luokiteltava maakuntakaavassa yleistavoitteiksi ja erityistavoitteet kohdennetaan alempiasteisille kaavoille.</p> <p>3. Ihmisten turvallisuus ja elämänlaatu on otettava huomioon uudella tavalla. Taisteltava ilmastonmuutosta, kaupungistumista ja pandemioita vastaan. Vahvistettava huoltovarmuutta, lisättävä maaseudun elinvoimaa, annettava ihmisille mahdollisuus valita asuinpaikkansa ja tehdä työtä sekä ansaita toimeentulonsa laillisilla elinkeinoilla. Hajautettu yhdyskuntarakenne antaa ihmiselle vapauden valita elinympäristö ja elämäntapa, jossa ekologinen jalanjälki on pieni.</p> <p>4. Ihmisten ei tule pelätä, että yhteiskunta sosiaalisoidaan maaomaisuutensa ottamatta sen korvauksetta yhteiseen käyttöön kaavamerkinnoin maankäytön ohjauksen ja suojelun varjolla.</p> <p>5. Tehtävä rohkeasti ratkaisuja, joilla saadaan maakunnan asukasmäärä kasvamaan ja huoltosuhde paranemaan. Se ei tapahdu suojelemalla ja säilyttämällä luonnonvaroja, vaan niitä pitää kestävästi hyödyntää mm. toteuttamalla ja jatkamalla suomalaista metsähoitoa, joka on osoittautunut hiiltä sitovaksi ja luonnon monimuotoisuuden huomioivaksi. Tämä unohtuu usein kaavan vaikutuksia arvioitaessa.</p> <p>6. Korostamme maakuntakaavan yleispiirteisyyttä ja sitä, että se toimii ainoastaan alempiasteisia kaavoja</p>	<p>1–11. Maakuntaliiton tavoitteena on laatia maakuntakaava, jolla tuetaan ja edistetään maakunnan ihmisten hyvinvointia, työllisyyttä sekä luonnon- ja rakennetun kulttuuriympäristön arvoja.</p> <p>Maakuntakaava tullaan laatimaan avointa viranomaisyhteistyön periaatetta noudattaen.</p> <p>Vaikutusten arviointi toteutetaan eri näkökulmista katsottuna kaavaprosessin aikana.</p> <p>Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Soidensuojeluun liittyvä selvitys laaditaan maakuntaliiton omana työnä. Maakuntakaavassa käsiteltäviin teemoihin perustetaan asiantuntijoista koostuvat teemaryhmät, joissa muun muassa vaikutusten arviointiin liittyvät asiat käydään läpi.</p>
-----------	----------------------------	--	--

		<p>ohjaavana kaavana. Yksityiskohtaiset kaavaohjeet eivät saa vaikeuttaa kuntien omaa kaavoitusta.</p> <p>7. Kaavoituksessa noudettava varovaisuusperiaatetta, ettei maanomistajien oikeusturva ja tasavertainen kohtelu vaarannu kaavan valmistelussa tai lopputuloksena. Maaomaisuuden vakuusarvoa ei saa heikentää tai se tulee korvata maanomistajalle. Yksityistä maanomistajaa on kuultava etenkin maankäyttötarkoituksen muutoksissa.</p> <p>8. Viranomaisyhteistyö, avoimuus ja tiedonkulun merkitys tärkeä. Viranomaisneuvottelujen muistot tulee saattaa kaikkien osapuolten tietoon kaavan tiedottamistapoja noudattaen. Helpotetaan kaikkien asianosaisten tiedonsaantia ja ajan tasalla pysymistä.</p> <p>9. Korostetaan vaikutusten arviointia erityisesti maanomistajien elinkeinoihin. Erityisesti vaikuttavuustutkimuksia ja -selvityksiä tarvitaan jopa yksilöidysti maa- ja metsätalouden toimeentuloon. Selvitettävä keinot ehkäistä tai vähentää haitallisia vaikutuksia, maakuntakaavassa ei aseteta haitallisia rajoituksia olemassa olevaan elinkeinotoimintaan tai sen kehittämiseksi.</p> <p>10. Vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon, ettei jonkin tavoitteen asettaminen saa vaarantaa jostain toista tavoitetta.</p> <p>11. Kaavassa joudutaan arvioimaan turpeen käyttöä, varsinkin energiakäyttöä. Mikäli energiakäytöstä päätetään luopua, tulee sen tapahtua suunnitellusti ja hallitusti noudattaen riittävän pitkää siirtymäaikaa. Ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että turve jätetään kokonaan hyödyntämättä muillakin elinkeinoaloilla. Osuus soiden käytöstä pieni, mutta merkitys elinkeinotoiminnalle ratkaisevan tärkeä. Arvioitava tämän muun käytön taloudellista merkitystä käyttäjälleen. Vapon investoinnin Ilomantsiin hyvä esimerkki turpeen käytöstä samoin kuin karja- ja puutarhatilat, jotka käyttävät turvetta kuivikkeena ja kasvualustoina.</p>	
26.6.2020	Fingrid Oyj	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

Maakunnan ulkopuoliset (5 lausuntoa)

Pvm.	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
26.5.2020	Sotkamon kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
8.6.2020	Kaavin kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
25.6.2020	Kuopion kaupunki	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
25.6.2020	Kainuun liitto	1. OAS laadittu kattavasti ja sisältää selkeän suunnitelman kaavoituksen vaiheista, arviointi- ja vuorovaikutusmenetelmistä ja aikataulusta. 2. Vaihemaakuntakaavan vaikutusalue ulottuu Kainuun puolelle Kuhmon ja Sotkamon eteläosiin. Kainuun maakuntakaavojen merkinnät kyseiselle alueelle ovat pääasiassa luonnonsuojelualueita ja kohteita (SL, S) ja Natura-alueita, ulkoilureittejä sekä moottorikelkkareittejä. 3. OAS:ssa on huomioitu ylimaakunnallinen vaikutusalue ja kaavoitusprosessin edetessä voidaan arvioida riittävällä tarkkuustasolla kaavaratkaisujen vaikutukset maakuntien rajalla olevaan maankäyttöön ja maankäytön suunnitteluun.	1. Merkitään tiedoksi. 2. Merkitään tiedoksi. 3. Merkitään tiedoksi.
3.7.2020	Etelä-Karjalan liitto	OAS:ssa on otettu erittäin hyvin huomioon kaavatyöhön liittyvä johtaminen ja vuorovaikutus sekä vaikutusten arvioinnin toimintatavat. Ei muuta lausuttavaa OAS:sta.	Merkitään tiedoksi.

Mielipiteet (1 mielipide)

Pvm	Mielipiteen antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
25.6.2020	██████████	Olisi aiheellista keskittyä teemaan Pohjois-Karjalan turpeet ja arvokkaat suot. Ne ovat tärkeitä kohteita maakunnassa, ja tarvitaan paljon lisäselvityksiä. Voimavaroja on syytä kohdentaa riittävästi juuri tähän. Rakennettu kulttuuriympäristö on tärkeä ja sekin vaatii runsaasti selvitystyötä. Sitä voisi käynnistää voimavarojen mukaan vähitellen kaavoituksen seuraavien vaiheiden valmistelemiseksi.	Turpeen osalta laaditaan puolueeton, ulkopuolinen selvitys, jossa turpeen käytön tulevaisuuden näkymät ja käyttö selvitetään maakuntakaavatyön tueksi. Soidensuojeluun liittyvä selvitys laaditaan maakuntaliiton omana työnä. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta selvitystyö on käynnissä.

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaihe, luonnos

Nähtävillä oloaika 30.4.–31.5.2021

Kaavaluonnoksesta saatiin yhteensä 41 lausuntoa tai mielipidettä.

Yhteenveto saaduista lausunnoista ja mielipiteistä sekä niihin annettavat vastineet.

Sisällys

Kunnat (11 lausuntoa)	18
Viranomaiset (9 lausuntoa)	34
Yritykset, yhteisöt, järjestöt (14 lausuntoa)	47
Maakunnan ulkopuoliset (3 lausuntoa)	65
Yksityiset henkilöt (4 mielipidettä)	65

Linjanvetoja, jotka perustuvat saatuun palautteeseen sekä kesäkuussa ja elokuussa 2021 pidettyihin neuvotteluihin

Yleistä: Kaavaluonnosta esiteltiin kunnanjohtajille kunnanjohtajien kokouksessa 18.6.2021. Samalla maakunnan kunnille tarjottiin mahdollisuus neuvonpitoon luonnoksen sisällöstä. Osa kunnista esitti neuvottelupyynnön myös lausunnossaan. Maakuntaliitto järjesti kesäkuussa ja elokuussa neuvottelu- ja tiedotustilaisuuksia niille kunnille, jotka toivoivat tapaamista. Kaikilla kunnilla ei ollut kaavasta huomautettavaa ja eivät nähneet neuvottelua tarpeelliseksi. Maakuntaliitto hoitaa tiedottamisen joka tapauksessa kaikille osallisille tasapuolisesti. Samoin maakuntaliitto toteutti neuvotteluja muiden tarpeelliseksi näkemiensä sidosryhmien kanssa. Vastineita on lausuntojen lisäksi tarkennettu em. neuvottelujen perusteella.

Turvetuotanto

- Kaavasta poistetaan seuraavat kymmenen kaavaluonnoksessa mukana ollutta tuotantoon soveltuvaa suota: Koivusuo, Ruosmesuo, Jormonsuo, Iljansuo, Tetrisuo, Mäkräsuo, Vehkasuo, Teerisuo, Kurkisuo ja Heinäsuo.
- Jäljelle jääville tuotantoon soveltuville soille (29 kpl, 4 021 ha) laaditaan kaavaa täydentävä yleispiirteinen vesistövaikutusten arviointi. Selvityksen yhteydessä huomioidaan luonnontilaisuusluokkaa II edustavat suot (7 kpl, 1 292 ha). Jatkotarkastelu tehdään ko. selvitystyön jälkeen.
- Selvitämme mahdollisuuden yleispiirteiselle arkeologiselle asiantuntija-arvioinnille.
- Turvetuotanto ja soidensuojelu on maakuntakaavatasoisesti yhteensovitettu kaavan luonnosvaiheessa ja ei vaadi lisäselvityksiä.
- Kaavassa tuodaan esille mahdollisuus hakea ja saada ympäristölupa turvetuotannolle myös maakuntakaavan tu -merkintöjen ulkopuolisille alueille.

Soidensuojelu

- Pitäydytään SL-merkinnässä. Kaavaan ei osoiteta alueita S- tai luo-merkinnöillä.
- SL-alueet säilytetään luonnoksen kaltaisina, pois lukien Kontiolahden Raatesuo, jonka rajausta tarkastellaan uudelleen yleiskaavan mukaiseksi.
- Lisätään kaavamääräykseen maininta, että Metsähallituksen mailla soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin.

Rakennettu kulttuuriympäristö

- ”Arkkitehtuurin moderneja piirteitä Pohjois-Karjalassa” -teos on valmistumaisillaan, joka tukee teeman käsittelyä.
- Jonkin verran kaavaluonnoksessa olleita kohteita poistetaan kuntien kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella (ks. kuntakohtaiset vastineet).
- Kaavamääräystä täsmennetään ja tuodaan esille, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä. Täydennetään myös kaavaselostusta.
- Lausuntojen ulkopuolelta todetaan, että ortodoksisella seurakunnalla on kahdeksan kohdetta kaavaluonnoksessa. Näistä Lieksan kirkkopuistossa sijaitseva tsasouna jätetään kaavaan ja Tohmajärven Petravaarassa sijaitseva tsasouna poistetaan kaavasta. Muiden kuuden kohteen osalta ratkaisut tehdään syksyn aikana.
- Lieksan kaarisiltaa ei tuoda maakuntakaavaan vaan asia ratkaistaan vireillä olevassa asemakaavassa.

Kunnat (11 lausuntoa)

Pvm	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö / muutosehdotukset	Vastine
24.5.2021	Lieksan kaupunki	<p>1. Osallistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jatkossa peräänkuulutamme tiiviimpää yhteydenpitoa suoraan kuntiin koskien kuntakohtaisia linjauksia. Lisäksi edellytämme avoimempaa tiedottamista prosessin etenemisestä ja kunnan vaikuttamismahdollisuuksista. - Rakennetun kulttuuriympäristökohteiden osalta kommentointiaika valmisteluvaiheessa liian lyhyt, olisi tarvittu laajempaa kunnan sisäistä keskustelua linjauksen muodostamiseksi. Kiireellä tehty inventointien arvotustyö arvotettavista kohteista on merkityksetön, odotamme muutosta kaavaprosessin edetessä osallistamisessa. - Rakennuksen omistajan kanssa olisi toivottavaa keskustella etukäteen linjauksista. - Esittelytilaisuudet etäyhteyksin luokatonta erityisesti Pielisen Karjalassa, tulivat liian nopealla aikataululla ja maanantai huono päivä kunnissa, koska kokouksia. <p>2. Rakennettu kulttuuriympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Olemassa olevien kohteiden merkittävää uudelleen arvottamista / tarkastelua ei ole suoritettu, vaikka vuoden 2019 kyselyssä näin esitettiin. Nykykuntoa ja muuta rakennusten arvoon kohdistuvia tekijöitä ei ole arvioitu ollenkaan tai riittävästi. - Arvottamistyöryhmä ohitti täysin Lieksan perustellun kannan ja esityksensä kohteista. - Kaavan merkittävät linjaukset perustuvat riittämättömiin selvityksiin. Kaavassa tulee inventoida ja käsitellä myös kohteet, joiden arvo on laskenut tai menetetty. Ne eivät voi tulla esiin vasta tarkemmassa suunnittelussa tai hankkeessa. - Lieksan keskustaajaman osayleiskaavan ratkaisut tulee huomioida maakuntakaavassa, ettei jää merkittäviä ohjausvaikutuksellisia ristiriitoja. - Lieksa katsoo, että monin paikoin rakennetun kulttuuriympäristön merkinnät ja määräykset haittaavat yhdyskuntien tulevaa kehittymistä ja rakentamista sekä ovat taloudellisesti erittäin haastavia. Rakennettu ympäristö ei pääse kehittymään maanomistajien tahdon mukaisesti eikä luontaisen yhdyskunnan kehittymisen suuntaisesti. - Lieksa edellyttää, että maakunnallisesti merkittävistä rakennuksista tiedustellaan merkinnästä suoraan kultakin maanomistajalta ennen kaavaeh- 	<p>Neuvottelu käyty Lieksan kaupungin kanssa 17.6.2021. Lisäksi järjestimme ma/km -merkintöjen osalta kaavan esittelytilaisuuden 19.8.2021, johon Lieksan kaupunki kutsui mukaan rakennusten omistajat. Osa saapui paikalle ja osalta pyydettiin kannanotto tilaisuuden jälkeen. Kaavamääräystä täsmennetään ja tuodaan esille, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä.</p> <p>Lieksan kaupungin omistamista kohteista poistetaan seuraavat luonnosvaiheessa olleet merkinnät: Lieksan kirjasto, Lieksan kirkonkylän vanha kansakoulu ja Pielisjärven entinen kunnansairaala. Yksityisten omistajien kohteista poistetaan Pankakosken tehtaan konttorirakennus.</p> <p>1. Maakuntaliiton tavoitteena on ollut kaavaprosessin alusta saakka avoin vuorovaikutus osallisten kanssa. Kuntaedustus on mukana kaavan eri työryhmissä ja olemme pyrkineet mahdollisimman hyvään yhteistyöhön osallisten kanssa. Maakuntaliitto on lisäksi aktiivisesti tiedottanut kaavan eri vaiheista eri foorumeilla. Tiedottaminen ei siis ole ollut ainoastaan kuntiin lähetetyn kuulutuksen varassa.</p> <p>Järjestetyissä esittelytilaisuuksissa käsiteltiin kaavakohteita ympäri maakuntaa, jolloin mihin tahansa tilaisuuksista olisi voinut osallistua. Tilaisuudet haluttiin nimetä seutukunnittain, että korona-ajasta</p>

	<p>dotusta tai toista mahdollista luonnosvaihetta, kuten Lieksa tekee kaava-prosesseissaan. Merkintöjen määrä kohtuullinen ja varmistetaan kuuleminen, yksityisen etuun puuttuminen ei voi tapahtua ”ylhäältä annettuna”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset suojelumääräykset etupäässä hankaloittavat rakennuskannan käyttöä ja alueiden kehittämistä, eivät tue kuten selostuksessa kirjoitetaan. Tulee myös huomioida erot maanomistajien kyvyssä huolehtia rakennuksista suhteessa tonttien ja rakennusten alueelliseen arvoon. - Rakennetun kulttuuriympäristön merkintöjen velvoittavuus ja ohjausvaikutus on hankalasti tulkittava. Kaupunki kyseenalaistaa merkinnän sisällön, sillä on kuitenkin myös ohjaava vaikutus, vaikka ei olisikaan varsinainen suojelumerkintä tai velvoittavana pidettäisikään. Ohjausvaikutusta tulee avata tarkemmin. - Purkamisen edellytysten täytyminen on käytännön tasolla osoittautunut hankalaksi. ELY-keskus ja museoviranomainen tulkitsee maakuntakaavan vaikutusta ikään kuin ulkopuolelta. - Merkinnän kohde ja vaikutusalue tulee olla aina esitetty yksityiskohtaisesti ilman tulkinnanvaraa. Lisäksi kohteisiin on esitetty Lieksan kannan vastaisesti lukuisia kohteita. - Esitetään, että Kolin kylämaisema poistetaan tarpeettomana ja asia huomioidaan myös muissa maakuntakaavakartoissa/-vaiheissa. Arvot tullaan huomioimaan Koli-Ahmoavaara osayleiskaavassa riittävällä tavalla. Kokonaisuus ei ole maakunnallisesti merkittävä, vaikka alueella muutama yksittäinen merkittävä rakennus on. - Rakennetun kulttuuriympäristön osallistaminen ja selvitykset eivät ole kaavan laadinnan ja sen vaikutusten suhteen riittävät. Kaupunki edellyttää, että kohteiden osalta pidetään luonnosvaiheen jälkeen neuvottelu. <p>3. Turvetuotanto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huomioitava riittävän pitkä siirtymäaika turpeesta luopumisesta. Yrittäjien pystyttävä tekemään riittävät investoinnit ja esim. kasvaturpeelle ja kuiveturpeelle tulee löytää realistiset vaihtoehdot ennen luopumista. Edellytetään, että edesautetaan rahoitus- ym. mekanismein investointien toteuttamista riittävän pitkällä siirtymäajalla. - tu-alueet on sijaintinsa puolesta perustelluilla alueilla. - Huoli, riittääkö varaukset aktiivihiihtuotantoon, jos investoinnit merkittävästi lisääntyvät. Aktiivihiihtuotantoon soveltuvia soita ei siksi tule suojella uusina suojelukohteina. 	<p>huolimatta luodaan vuoropuhelua alueittain, eikä vain maakunnallisten tilaisuuksien sarja.</p> <p>Luonnosvaiheeseen saakka rakennetun kulttuuriympäristön kohteita valmisteltiin asiantuntijavetoisesti, kun inventoija apunaan inventointi- ja asiantuntijaryhmä valitsi kohteita kaavaluonnokseen.</p> <p>Lieksan esittämät huomiot ovat kuitenkin arvokkaita. On totta, että osallistamiseen liittyvää vuorovaikutusmenettelyä on syytä kehittää jatkuvasti. Maakuntaliitto kiinnittää asiaan huomiota kaavaehdotusta valmisteltaessa ja pyrkii viestinnässään mahdollisimman laajaan tiedottamiseen. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta todetaan, että rakennusten omistajien henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista vaan asia hoidettiin kaavan esittelytilaisuutena.</p> <p>2. Kaavassa keskityttiin moderniin rakennettuun kulttuuriympäristöön. Voimassa olevan kaavan kohteita on tarkasteltu uudelleen siltä osin, kun järjestettyjen kyselyiden tai muun tiedon perusteella on ollut tarvetta. Lähtökohtaisesti voimassa olevat merkinnät säilyvät, ellei kohde ole tuhoutunut tai merkinnän poistamiseen ole muuta painavaa perustetta. Vuoden 2019 kyselyn tulokset läpikäytiin inventointi- ja arvottamisryhmässä. Voimassa olevan kaavan merkintöjä Kolin kylämaisema ja Lieksan pääkadun kaupunki- ja katutila tarkasteltiin ja muutettiin vastaamaan nykyistä käsitystä maakunnallisesta arvosta. Esimerkiksi Kolin kylämaiseman osalta selvisi, että Kolin osuustalo on pu-</p>
--	--	--

		<p>4. Arvokkaat suot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huomioitava, ettei suojelualueiden läpi tai niiden reunalla kulkevia auto-ten tai muiden reittien kunnossapitoa tai niillä kulkemista tulevaisuudessa estetä. - Huolehdittava, että kiinteistöille kulku mahdollistuu myös jatkossa, eikä vaikuteta kunnossapito tai perusparannuksiin. - Huomioitava, ettei suojelualue voi sijoittua tiealueelle. Esitettävä kartalla tai kirjattava tarkat rajaukset selostukseen niin, että tiealueet jäävät ulkopuolelle. - Suojeltavaksi esitetyt suot Lieksan alueelle tulee arvioida uudelleen siitä näkökannasta, että soveltuvatko ne turvetuotannon alueiksi. Puolletaan suojelua niiden osalta, jotka eivät tuotantoon sovellu. 	<p>rettu eikä Kolin terveystalo enää täytä maakunnallisen arvon kriteerejä, joten ne poistetaan kohdeluettelosta. Kaikkien kaavaan jo merkittyjen kohteiden systemaattinen läpikäynti ei olisi ollut selvityksessä mahdollista ajan ja käytettävissä olevien resurssien puolesta.</p> <p>Kaavaluonnoksen ratkaisut perustuvat konsultin laatimaan selvitykseen, mikä maakuntaliiton mielestä täyttää MRL 9 §:n mukaiset kriteerit. Maakuntakaavamerkinnät eivät myöskään ole suojelumerkintöjä, joten kaupunki voi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaista suhtautumisen rakennuskohteisiin. Kaavamerkintä ei myöskään estä rakennuksen purkamista, jos niin halutaan toimia. Maakuntakaavan ohjausvaikutusta avataan tarkemmin kaavaselostuksessa.</p> <p>Merkinnän kohteet on kuvattu kohdekohteissa. Aluemaisissa kohteissa on erikseen korostettu kohteita, joilla on nähty olevan erityisarvoja.</p> <p>Lieksan esitys kohteista oli mukana arvottamistyöryhmässä. Harkinta on tehty rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon perusteella. Kohteiden osoittamisessa kaavaan noudatetaan yhdenmukaisia periaatteita kaikissa kunnissa. Lieksan keskustaajaman yleiskaavan yhdenmukaisuus tarkistetaan.</p> <p>3. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa siirtymäaikaan turpeesta luopumiseen. Voimassa olevat tuotantoalueet ja tuotantoon luvitetut alueet osoitetaan kaavakartalla ja niiden on laskettu riittävän perinteiseen turpeen käyttöön energiana.</p>
--	--	--	---

			<p>Kasvu- ja kuiviketurvetta voidaan nostaa muun tuotannon sivutuotteena. Tuotannon osoittaminen pelkästään ympäristöturpeille ei ole taloudellisesti kannattavaa. Kaavaehdotukseen osoitettavat aktiivihieille soveltuvat varaukset riittävät asiantuntijoiden arvion perusteella llo-mantsin tehtaan ensimmäiselle ja toiselle tuotantovaiheelle. Tässä kaavassa ei käsitellä muita mahdollisesti käynnistyviä aktiivihie-investointeja. Kaavan päivittäminen on tarvittaessa mahdollista. Lisäksi tulevaisuudessa on mahdollista, että turpeen lisäksi raaka-aineena käytetään myös puuperäisiä tuotteita. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Turvetuotantoa ei voida osoittaa maakunnallisesti arvokkaiden soiden alueille. Sen estää uusien turvetuotantoalueiden valintakriteerit. Yksikään suojelluiksi ehdotetuista soista ei tulisi saamaan ympäristölupaa turvetuotantoon luonnonsuojelullisten arvojen takia. Suojeltavat suot ja turvetuotanto eivät ole maakuntakaavassa ristiriidassa keskenään.</p> <p>4. Maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden tieverkon erottaminen, valtateitä lukuun ottamatta, soidensuojelumerkinästä ei ole mahdollista. Suojelua ei kuitenkaan osoiteta liikenneväylille eivätkä ne estä läpikulkua. Nyt kaavassa esitetyt suojelualueiden rajaukset ovat ohjeellisia. Suojelua perustettaessa tiealueet rajataan lopullisen aluerajauksen ulkopuolelle.</p>
--	--	--	---

25.5.2021	Ilomantsin kunta	<p>1. Luonnoksessa kohtuullisen hyvin huomioitu Ilomantsin aktiivihiihteitaan tarvitsema raaka-aine. Tähän tarkoitukseen soveltuvat Koivusuon ja Ruosmesuon alueet on otettava mukaan.</p> <p>2. Möhkössä sijaitseva Mäkräsuo poistettava pienen kokonsa ja matkailuyritysten läheisen sijainnin perusteella.</p> <p>3. Aktiivihiihtotuotannolla on ilmeisiä laajentamisen tarpeita ja sen vuoksi lähialueilla mm. Lieksan kaupungin alueella olevista uusista suojelukohteista olisi luovuttava.</p> <p>4. Rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ei tule ottaa kaavaan ilman rakennusten omistajien nimenomaista suostumusta. Maakuntakaavan luonteeseen kuuluu, että kaavamerkinnot tulkitaan tiukasti alempia kaavoja määrääväksi. Kohteet sinällään ovat arvokasta modernin ajan perinnettä.</p> <p>5. Ilomantsi on toistuvasti esittänyt, että valtio ottaisi varsinkin tyhjilleen jääneistä kohteista rahoitus- ja hoitovastuun. Tämä ei ole kuitenkaan toteutunut.</p> <p>6. Rakennusten ylläpidon yhtälö ontuva, jos kohteet arvokkaita, mutta käyttötarkoitusta tai omistussuhteita ei voisi muuttaa tai niiden hoidosta olisi varmuutta. Tilanearvio on tehtävä niiden käytettävyyden, rakennusten kuntoisuuden ja taakanjaon pohjalta.</p> <p>7. Ilomantsin rakennusperintökohteisiin on saatu tukea, mutta ELY-keskuksen vahvaa panostusta ylläpitoon ei ole havaittavissa, vaikka kaavaselostuksessa tukea luvataan.</p>	<p>Neuvottelu käyty Ilomantsin kunnan kanssa 10.8.2021. Sovimme, että ma/km-merkintään sisällytetään maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennuksen suoje-lumerkintä. Lisäksi kaavaselostuksessa tuodaan vielä tarkemmin esille kohteiden valintaperusteita. Sovimme, että kaavaehdotusta valmistellaan luonnoksen mukaisen ratkaisun pohjalta. Turvetuotannon osalta kaavaan lisätään maininta siitä, että ympäristölupa on mahdollista hakea ja saada myös maakuntakaavassa turvetuotantoon osoitettujen alueiden ulkopuolelta.</p> <p>1. Maakuntaliitto jättää Koivusuon ja Ruosmesuon pois kaavasta tarkan harkinnan jälkeen.</p> <p>2. Poistetaan kaavasta.</p> <p>3. Kaavaehdotukseen osoitetaan tarvittavat varaukset aktiivihiihteitaan ensimmäiselle ja toiselle tuotantovaiheelle. Suojeltavat suot ja turvetuotanto eivät ole maakuntakaavassa ristiriidassa keskenään. Yksikään suojelluiksi ehdotetuista soista ei tulisi saamaan ympäristölupaa turvetuotantoon luonnonsuojelullisten arvojen takia.</p> <p>4. Rakennusten omistajien henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista. Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja kohteiden määrä huomioiden ehdotettu menettely ei ole mahdollista. Maakuntaliitto kuitenkin pyrkii viestinnässään mahdollisimman laajaan tiedottamiseen. Merkintä osoittaa maakunnallista arvoa, mutta yksityiskohdat, kuten mahdollinen</p>
-----------	------------------	---	--

			<p>suojelu, ratkaistaan kuntien maankäytön suunnittelussa.</p> <p>5. Asia ei ole ratkaistavissa maakunta-kaavassa.</p> <p>6. Maakuntakaavamerkintä ei ole suojelumerkintä, joten merkintä ei muuta maanomistajan ja kunnan oikeuksia. Maakuntakaavamerkintä ei esimerkiksi estä käyttötarkoituksen tai omistussuhteiden muuttamista. Merkinnän toivotaan nostavan kohteiden arvostusta, jolloin niiden käytettävyys ja kunto säilyvät tulevillekin sukupolville.</p> <p>7. Asia ei ole ratkaistavissa maakunta-kaavassa. Maakuntakaavaselostuksessa todetaan ainoastaan avustusten mahdollisuus, koska tämä on tärkeä tieto kaava-kohteiden omistajille.</p>
31.5.2021	Kiteen kaupunki	Kitee pitää kaavaluonnosta kannatettavana eikä esitä siihen muutoksia.	Merkitään tiedoksi.
28.5.2021	Tohmajärven kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
31.5.2021	Juuan kunta	<p>1. Turpeet ja arvokkaat suot -teeman osalta Juuan kunta ei tuo esiin omia arvioita, vaan tyytyy viittaamaan muiden kuntien esiintuomiin seikkoihin.</p> <p>2. Todettakoon, että rakennetun kulttuuriympäristön osalta erilaiset suojelumääräykset yleensä hankaloittavat rakennuskannan käyttöä ja alueiden kehittämistä. Vaikka maakuntakaavalla ei ole samanlaisia oikeusvaikutuksia kuin kuntien laatimilla kaavoilla, jo maakuntakaavan merkinnöistä on syytä käydä keskustelua niiden henkilöiden kanssa, joihin kaava suoraan vaikuttaa. Sitä kautta varmistetaan osallisten riittävä kuuleminen kaavata-sosta riippumatta.</p> <p>3. Kaavamerkinnöillä on vaikutusta omistajien kompetenssiin määrätä rakennusten käytöstä, huolimatta millainen oikeusvaikutus tulee olemaan. Jo alustavakin suojelumerkintä voi hankaloittaa kohteen myymistä. Omistajia koskevia rajoitteita tai haittapuolia ei ole avattu kaavan vaikutuksissa, tätä Juuan kunta pitää ongelmallisena.</p>	<p>Neuvottelu käyty Juuan kunnan kanssa ma/km -merkintöjen osalta 12.8.2021. Paikalla oli myös rakennusten omistaja. Sovimme, että ma/km -merkintään sisällytetään maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä. Lisäksi kaavaselostuksessa tuodaan vielä tarkemmin esille kohteiden valintaperusteita. Neuvottelun ja kunnasta 23.8.2021 saadun tiedon perusteella kaavaehdotusta valmistellaan luonnoksen mukaisen ratkaisun pohjalta.</p> <p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2–3. Kaavassa keskityttiin moderniin rakennettuun kulttuuriympäristöön. Voi-</p>

		<p>4. Juuan kunnan alueella on otettu kohteita, joista olisi ollut syytä käydä syvempää keskustelua. Jatkossa toivotaan, että käydään omistajien kanssa avoimet neuvottelut. Tämä pätee myös yleisemminkin rakennettujen kulttuuriympäristöjen kohdalla jo avoimuuden takia. Korostetaan kaavan valmistelun olevan viranomaistoimintaa, johon liittyvät hyvän hallinnon periaatteet. KHO on vakiintuneesti korostanut riittävän kuulemisen tärkeyttä kaavan valmisteluvaiheessa.</p> <p>5. Avoimia kysymyksiä liittyy kuulemisen riittävyteen. Kuulutus tuli laittaa kunnan ilmoitustaululle 30.4. alkaen ja keskustelutilaisuus pidettiin 3.5., johon tuli ilmoittautua kaksi päivää aiemmin. Kunnalle jäi vain kaksi päivää aikaa käydä läpi esitetyjä kohteita ja toimittaa omat kommentit kuntaedustajille eteenpäin. Täysin uudet asiat ovat tuotu tiukalla aikataululla kuntiin pohdittavaksi. Menettelytapa viittaa kuulemisen muodollisuuteen, ei aitoon kuulemiseen.</p> <p>6. Yleisesti ottaen Juuan kunta edellyttää suoraa tiedottamista kuntaan kaikista maakuntakaavaan liittyvistä asioista sekä kohtuullista aikaa asioiden valmistelulle.</p> <p>7. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointiryhmässä ei ole suoraan Juuan kunnan edustusta ja ryhmän työstä saatu hyvin vähän tietoa suoraan kuntaan. Valittujen kohteiden mukaan ottamisesta on ollut puutteelliset tiedot. Kohdekortit olivat lausunnoilla kunnissa, mutta perehtymiseen ei jäänyt juurikaan aikaa. Puuttuva edustus korostaa tiedonvälityksen tärkeyttä ja tiedon vastaanottamisen varmistamista. Jatkossa kiinnitettävä huomiota siihen, että kuulemismahdollisuudesta ja muusta tärkeästä informaatiosta tiedotetaan monikanavaisesti ja hyvissä ajoin etukäteen. Työryhmän jäsenten vastuuta syytä korostaa entisestään.</p> <p>8. Kokonaisuutena kulttuuriympäristön osallistaminen ja selvitykset eivät ole kaavan laadinnan ja sen vaikutusten suhteen täysin riittävät, vaikka maakuntakaavan uudistaminen on tervetullutta. Kunta edellyttää Pielisen Karjalan muiden kuntien esiintuomien seikkojen asianmukaista käsittelyä ja yhteistyön kehittämistä kaavan jatkovalmistelussa.</p>	<p>massa olevan kaavan kohteita on tarkasteltu uudelleen siltä osin, kun järjestettyjen kyselyiden tai muun tiedon perusteella on ollut tarvetta. Lähtökohtaisesti voimassa olevat merkinnät säilyvät, ellei kohde ole tuhoutunut tai merkinnän poistamiseen ole muuta painavaa perustetta. Kaikkien merkittyjen kohteiden systemaattinen läpikäynti ei olisi ollut selvityksessä mahdollista ajan ja käytettävissä olevien resurssien puolesta.</p> <p>Kaavaluonnoksen ratkaisut perustuvat konsultin laatimaan selvitykseen, mikä maakuntaliiton mielestä täyttää MRL 9 §:n mukaiset kriteerit. Maakuntakaava-merkinnät eivät myöskään ole suojelumerkintöjä, joten kunta voi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaista suhtautumisen rakennuskohteisiin. Kaava-merkintä ei myöskään estä rakennuksen purkamista, jos niin halutaan toimia. Maakuntakaavan ohjausvaikutusta avataan tarkemmin kaavaselostuksessa kohdassa vaikutusten arviointi.</p> <p>Merkinnän kohteet on kuvattu kohdekor-teissa. Aluemaisissa kohteissa on erikseen korostettu kohteita, joilla on nähty olevan erityisarvoja.</p> <p>4. Rakennusten omistajien henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista. Sen sijaan asia järjestettiin Juuassa kaavan esittelytilaisuutena. Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja kohteiden määrä huomioiden ehdotettu menettely ei ole mahdollista. Maakuntaliitto kuitenkin pyrkii viestinnässään mahdollisimman laajaan tiedottamiseen. Merkintä osoittaa</p>
--	--	---	--

			<p>maakunnallista arvoa, mutta yksityiskohdat, kuten mahdollinen suojelu, ratkaistaan tyypillisesti kuntien maankäytön suunnittelussa. Tällöin neuvotellaan suoraan maanomistajien kanssa.</p> <p>5. Maakuntaliiton tavoitteena on ollut kaavaprosessin alusta saakka avoin vuorovaikutus osallisten kanssa. Kuntaedustus on mukana kaavan eri työryhmissä ja olemme pyrkineet mahdollisimman hyvään yhteistyöhön osallisten kanssa. Maakuntaliitto on lisäksi aktiivisesti tiedottanut kaavan eri vaiheista eri foorumeilla. Tiedottaminen ei siis ole ollut ainoastaan kuntiin lähetetyn kuulutuksen varassa.</p> <p>Järjestetyissä esittelytilaisuuksissa käsiteltiin kaavakohteita ympäri maakuntaa, jolloin mihin tahansa tilaisuuksista olisi voinut osallistua. Tilaisuudet haluttiin nimetä seutukunnittain, että korona-ajasta huolimatta luodaan vuoropuhelua alueittain, eikä vain maakunnallisten tilaisuuksien sarja.</p> <p>6.–8. Kaavaluonnokseen kohteet on valinnut tiivis asiantuntijaryhmä, jossa oli kuntaedustus seutukunnittain. Kuntaedustajille korostettiin tiedonvälityksen merkitystä. Kohteiden harkinta kaavaan on tehty rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon perusteella. Kohteiden osoittamisessa kaavaan noudatetaan yhdenmukaisia periaatteita kaikissa kunnissa.</p>
31.5.2021	Joensuun kaupunki	1. Elinkeinojen kannalta tärkeää, että Ilomantsin aktiivihiilitehtaan raaka-ainetarve on huomioitu. Turvetuotannon osalta olisi pohdittavia vaikutuksia myös matkailun, maakunnan brändin sekä veto- ja pitovoiman osalta.	Neuvottelu on käyty Joensuun kaupungin kanssa 23.6.2021. Sovimme, että ma/km-merkintään sisällytetään maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä. Tarkennamme asiaa myös

	<p>2. Arvokkaiden soiden osalta lähtökohdat perusteltuja. Arvokasta luontoa säilyy tuleville sukupolville ja luontotyyppien sekä eliöstön säilymistä tukeksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjauksen mukaisesti. Suojeltavat suot voidaan nähdä myös matkailua ja brändiä sekä veto- ja pitovoimaa tukevana tekijänä.</p> <p>3. Raatesuon suojelu vaikuttaisi olevan ristiriidassa Kontiolahden maankäyttötavoitteiden osalta. Lehmon osayleiskaava hyväksymiskäsittelyssä, jossa Raatesuon eteläosa on osoitettu teollisuus- ja varastoalueeksi. Merkinän laajuutta tulisi tarkemmin harkita Kontiolahden kunnan kanssa.</p> <p>4. Kulttuuriympäristöinventointi tukee tulevaisuudessa tehtävää yleis- ja asemakaavoitusta toimien taustatietona kaavavalmistelussa. Kohteet on huomioitava alemmien tasojen kaavaratkaisuissa. Sen vuoksi tärkeää selvittää, että rakennusten varsinaisesta suojelusta päätetään yleis- ja asemakaavatasolla MRL:n mukaisesti.</p> <p>5. Maakuntakaavassa yksittäisiä rakennuksia koskevat merkinnät on osoitettu osa-aluemerkinnöillä, jotka tarkoittavat alle viiden hehtaarin laajuisia kohteita. Niillä ei voida suojella rakennuksia, koska MRL ei mahdollista rakennussuojelua maakuntakaavatasolla. Tulkinnallisten epävarmuuksien syntymisen estämiseksi määräyksessä on tuotava esille, että määräyksellä ei suojella rakennuksia. Sama on mainittava kaavaselostuksessa.</p> <p>6. Kaavakartan luettavuus on heikko osa-aluemerkintöjen tiheän määrän vuoksi Joensuun keskustan alueella. Luettavuutta olisi parannettava kaavaehdotukseen.</p> <p>7. Inventoinnissa ja maakuntakaavassa on osoitettu rakennuksia, joiden maakunnallinen arvotus ei ole kaupungin mielestä perusteltu. Lisäksi esitetty rakennuksia, joihin kaupunki suunnittelee toiminnallisia muutoksia. Maakuntakaavaan sisällyttäminen ei saa johtaa liian tiukkaan suojeluun alemmilla kaavatasoilla. Rakennusten muokkaaminen nykyaikaisten vaatimusten mukaiseksi voi aiheuttaa niihin merkittäviä muutoksia.</p> <p>8. Carelicumin korttelin asemakaavamuutos on hyväksytty. Liian tiukka rakennussuojelu estää rakennusten muuntamisen tulevaisuuden käyttötarpeisiin ja olisi vastoin rakennusten säilymistä periaatetta. Tiukasta suojelun rakennuksen arvo ja tuotto on matalampi ja rakennusta ei voi muuntaa erilaisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Muunneltavuuden mahdollistaminen on pystyttävä huomioimaan tulevissa asemakaavamuutoksissa. Carelicumin</p>	<p>kaavaselostukseen. Luonnoksen kaltainen kaavaratkaisu jätetään voimaan pieniä neuvottelussa todettuja muutostarpeita lukuun ottamatta.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Merkitään tiedoksi. 2. Merkitään tiedoksi. 3. Muutetaan vireillä olevan Lehmon osayleiskaavan mukaiseksi. 4.–5. Tarkennetaan ehdotusvaiheen aineistoon. 6. Tehdään Joensuun keskusta-alueelta erillinen kartta kaavakartan lisäksi. 7. Kyseessä ei ole suojelumerkintä. Tarkennetaan ehdotusvaiheen aineistoon. 8. Kyseessä ei ole suojelumerkintä. Tarkennetaan ehdotusvaiheen aineistoon. 9. Merkitään tiedoksi. 10. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin. 11. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin. 12. Merkitään tiedoksi. 13. Kaavamerkinnällä ja kaupungilla on sama tavoite: alueen elinvoiman säilymi-
--	---	--

	<p>osalta korostuu tarve kaavan osa-aluemerkinnän määräyksen tarkentamiseen. Mainittava, että kyseessä ei ole rakennussuojelu.</p> <p>9. Gävlenlinnan osalta ei ole huomauttamista arvotuksesta. Rakennus mukana keskustan asemakaavassa, jossa kohteita suojellaan.</p> <p>10. Heinävaaran koulun käyttöön vaikuttaa tuleva väestökehitys. Mikäli rakennusta tulee vajakäyttöinen, se voi heikentää kaupungin mahdollisuutta ylläpitää koulua nykymuotoisena. Säilyttäminen koulukäytössä voi olla kohtuutonta. Lisäksi arvotus kyseenalainen. Kaupunki ei pidä platform frame -rakennustekniikkaa riittävä arvotusperusteena. Merkitys koulurakennuksena paikallinen ja kohde tulee poistaa maakuntakaavasta ja kohdekorteista.</p> <p>11. Joensuun jäähallin osalta käynnissä hankesuunnittelu hallin laajentamiseksi. Voi olla maakunnallista arvoa arkkitehtuurin ja käyttöhistorian vuoksi, mutta liian tiukka suojelu johtaa käytettävyyden merkittävään heikentymiseen, koska laajentaminen voi estyä. Laajennustarpeet huomiotava alemmilla kaavatasoilla rakennussuojelua harkittaessa, jotta rakennus käyttöarvo säilyy. Lisäksi mainittava, että kyseessä ei ole rakennussuojelu.</p> <p>12. Kaupungin kirjaston osalta ei ole huomautettavaa.</p> <p>13. Otsola-Kanervalan ja Linnunlahden sekä Saukonkadun ja Mäyräkadun pientaloalueiden maakunnalliset arvot tunnistettavissa. Alueiden tiivistäminen arvoja kunnioittaen tulee sallia. Tiivistäminen tukee ilmasto-ohjelman tavoitteita ja alueet haluttuja jatkossakin, ei suotavaa estää uusien talojen rakentamista. Rakennuskanta vanhaa ja tekniset ratkaisut sellaisia, että niitä ei kannata korjata. Rakennuskannan uudistaminen alueen arvoja kunnioittaen on sallittava. Saukonkadun Mäyräkadun alueen arvot huomioitu voimassa olevassa asemakaavassa (sk-1), maininta puuttuu kohdekorteista.</p> <p>14. Entisen kauppaoppilaitoksen/konservatorion asemakaavamuutos käynnistetty, tutkitaan nykyistä tilannetta, kaupungilla ei ole jatkokäyttöä rakennukselle. Jos osoittautuu, että muuntaminen muuhun käyttöön ei ole toteutettavissa taloudellisesti kannattavasti tai kiinnostusta rakennusta kohtaan ei ole, on rakennuksen suojelu kiinteistön omistajalle kohtuutonta. Arvottaminen maakunnallisesti arvokkaaksi siitä huolimatta perusteltua. Korostettava, että kyseessä ei ole rakennussuojelu.</p>	<p>nen ja sen uudistaminen kulttuurihistorialliset arvot huomioiden. Lisätään maininta kohdekortteihin.</p> <p>14. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin.</p> <p>15.–20. Merkitään tiedoksi.</p> <p>21. Postmodernismi liittyy arkkitehtuuriin ja rakennustaiteellisiin arvoihin, jotka olivat tärkeä peruste arvottamisessa. Joensuun kaupungin neuvottelussa päätettiin poistaa kaavasta Rantakylän hyvinvointikeskus. Muutoin kohteet jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin.</p> <p>22–23. Lisätään kohdekortin tietoihin.</p> <p>24. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin.</p> <p>25. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin.</p> <p>26. Lisätään kohdekortin tietoihin.</p> <p>27. Sovimme kaupungin kanssa, että kohde jätetään kaavaan kaupungille annettavan vastineen ensimmäisen kappaleen lisäyksiin.</p>
--	--	---

	<p>15. Kotilahden sairaala-alueen osalta inventoinnin arvotus on perusteltavissa.</p> <p>16. Laulurinteen arvotus on perusteltavissa. Huomioitava, että katsomo kunnostettava lähivuosina, merkintä ei saa estää mahdollisia kunnostuksesta aiheutuvia muutostarpeita.</p> <p>17. Marjalan alueen arvotus perusteltavissa. Kaupunki korostaa alueen arvoa aluekokonaisuutena, ei yksittäisinä rakennuksina.</p> <p>18. Mustosen talon arvotus perusteltua.</p> <p>19. Metropol-kauppakeskus osittain tyhjillään. Jos vuokralaisia tiloihin ei löydy, odotettavissa on kehitystoimenpiteitä. Ei saa kohtuuttomasti rajata keskusta kehittämisen mahdollisuuksia.</p> <p>20. Pekkalan kartanon arvotus perusteltua.</p> <p>21. Rantakylän hyvinvointikeskus, uimahalli sekä liike- ja toimistorakennus on arvotettu Rantakylä-Utra OYK:n laadinnassa paikallisesti arvokkaiksi kohteiksi. Postmoderni arkkitehtuuri ei ole riittävä peruste maakunnalliselle arvotukselle. Kaupungin näkemyksen mukaan rakennuksilla ei ole maakunnallista arvoa ja ne tulee poistaa inventoinnista ja maakuntakaavasta.</p> <p>22. Schaumannin isännöitsijän asuintalo on suojeltu asemakaavalla. Maintenance puuttuu kohdekortista.</p> <p>23. Sihtalanpuiston asemakaavamuutos on valmis, tilanteen voi päivittää inventoinnin kohdekorttiin.</p> <p>24. Uimahalli Vesikko on perusparannettava noin kymmenen vuoden kuluessa. Toiminnallisuus ei täytä nykypäivän vaatimuksia. Voi olla maakunnallista arvoa historiansa ja käyttönsä vuoksi. Liian tiukka suojelu johtaa käytettävyyden merkittävään heikentämiseen, jos laajentaminen ja muokkaaminen estyy. Laajennustarpeet otettava huomioon alempien tasojen kaavasuunnittelussa ja laajentamista ei pidä estää, jotta rakennuksen käyttöarvo säilyy. Lisäksi tarkennettava, että kyseessä ei ole rakennussuojelu.</p>	
--	--	--

		<p>25. Utran siirtolapuutarha-alue arvotettu OYK:ssa paikallisesti arvokkaaksi. Maakunnallinen arvotus ei perusteltavissa. Alue tulee poistaa inventoinnista ja maakuntakaavasta.</p> <p>26. Johnssonin talo on suojeltu asemakaavassa. Maininta puuttuu kohdekortista.</p> <p>27. Kiihtelyspiritin rakennus on tarpeellinen, mutta nykyisellään vajaakäytössä. Tarvittaisiin ulkopuolisia käyttäjiä. Säilyttäminen yksinomaan kaupungin palvelutarpeita varten voi tulla kohtuuttomaksi. Kaupungin näkemyksen mukaan kohteella korkeintaan paikallista arvoa. Palvellut paikallisesti ja uuskarélianistinen arkkitehtuuri on aiemman alkuperäisen tyyli-suuntauksen mukailua. Tyyli-suuntauksia mukailevat rakennukset eivät ole kaupungin näkemyksen mukaan arkkitehtonisilta arvoiltaan merkittäviä. Rakennus tulee poistaa inventoinnista ja kaavasta.</p>	
11.6.2021	Kontiolahden kunta	<p>1. Raatesuon SL-merkintää tarkasteltava uudelleen. Merkintä ristiriidassa Kontiolahden kunnan maankäyttötavoitteiden kanssa, merkitty Lehmon osayleiskaavassa teollisuus- ja varastoalueeksi (T) ja Kajaanintien itäpuolella oleva osa työpaikka-alueeksi (TP). Kaavaehdotuksessa ELY-keskus tai maakuntaliitto ei ottanut kantaa osoitettuihin kaavamerkintöihin. Raatesuon keskiosa on metsälain 10 §:n mukainen elinympäristö, mutta luonnontila on heikentynyt maaston muokkaamisen takia. Luontoselvityksen mukaan arvokkaat eläimistökohteet eivät kata Raatesuon eteläosaa eivätkä Kajaanintien itäpuolta. Näin ollen alueet on voitu merkitä osayleiskaavaehdotukseen. Pientä Kajaanintien itäpuolista aluetta lumenkaatopaikan vieressä ei nähdä tarpeelliseksi osoittaa suojelualueeksi pienen kokonsakaan vuoksi. Alueen linnustoarvo merkittävästi heikentynyt.</p> <p>2. Paiholan sairaalan ja sen alue nähdään maakunnallisesti merkittävänä.</p> <p>3. Kontiolahden kirkonkylän alueella asemakaavassa sivistys- ja vapaa-ai-katoimen käytössä oleva rakennus on osoitettu sr-kohteeksi. Rakennuksen maakuntakaavamerkintä ma/km on aiheellinen, sillä kunta näkee, että rakennus edustaa vanhaa rakennuskantaa.</p> <p>4. Asemakaavassa teknisen toimen käytössä olevaa rakennusta ja kunnantaloa ei ole merkitty suojeltaviksi. Tulossa elinkaarensa päähän ja ongelmia esteettömyyden kannalta. Vanhoja ja korjauksista huolimatta huonossa kunnossa. Esitetään näiltä osin ma/km -merkinnän poistamista.</p>	<p>1. Muutetaan vireillä olevan Lehmon osayleiskaavan mukaiseksi.</p> <p>2. Merkitään tiedoksi.</p> <p>3. Merkitään tiedoksi.</p> <p>4. Kontiolahden kunnan kanssa 24.8.2021 käydyssä keskustelun perusteella ma/km -merkinnät säilytetään kaavaluonnoksen mukaisina. Sovimme, että ko. merkintään sisällytetään maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä. Tarkennamme asiaa myös kaavaselostukseen.</p>

18.6.2021	Nurmeksen kaupunki	<p>1. Peräänkuulutamme tiiviimpää yhteydenpitoa jatkotyöskentelyssä suoraan kuntiin koskien kuntakohtaisia linjauksia. Lisäksi edellytetään avoimempaa tiedottamista prosessin etenemisestä sekä tietoa kunnan vaikuttamismahdollisuuksista. Myös kuntalaisten osallistamisessa oli puutteita, koska esittely- ja keskustelutilaisuuksista ilmoitettiin vain neljä päivää ennen tilaisuutta.</p> <p>2. Modernin ajan rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden läpikäymiseen jäi aikaa vain muutama päivä. Teema kunnillekin aivan uusi. Lyhyet kuulemis- ja kommentointiajat ovat ongelmallisia rakennusten, tonttien ja korttelien omistajille, koska omistajien kanssa ei ole aikaa keskustella vaikutuksista.</p> <p>3. Rakennetun kulttuuriympäristön kyselyillä on keskitytty yksipuolisesti etsimään uusia kohteita. Olemassa olevien kohteiden merkittävää uudelleen tarkastelua ei ole tehty, vaikka vuoden 2019 kyselyssä näin esitettiin. Olemassa olevien maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden nykykuntoa tai muita arvoon kohdistuvia tekijöitä ei ole arvioitu ollenkaan tai riittävästi.</p> <p>4. Arvottamistyöryhmän työssä on ollut puutteita, koska työryhmä ohitti esim. rakennusten kunnan arvioinnissaan ja suosituksissaan kaavaratkaisuksi. Tieto olisi ollut helposti saatavilla ryhmällekin esimerkiksi Nurmeksen kaupungin toimitilaohjelmasta.</p> <p>5. Rakennetun kulttuuriympäristön merkittävät kaavalliset linjaukset perustuvat riittämättömiin selvityksiin. Mukana purkukuntoisia rakennuksia ja aluekohteita, joita otettu mukaan ulkopuolisilta otettujen ehdotusten pohjalta.</p> <p>6. Tutkinnat ovat olleet yleispiirteisiä ja tästä on seurannut valmistelussa lieveilmiöitä. Kyseenalainen valmistelutapa ottaa mukaan Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöohjelmaan kirjattuja kohteita. Ohjelma on ELY-keskuksen laatima ja ELY-keskus on itse lausunnon antava viranomaisena. Näin ollen maakuntaliitto on antanut valmistelussa etuoikeuden yhdelle viranomaistaholle, joka kuullut erilaisia ryhmiä ja henkilöitä. Tästä on seurannut se, että ehdotetuilla kohteilla ei ole maakunnallista, vaan ainoastaan paikallista arvoa.</p> <p>7. Maakuntakaava ei saa mennä asemakaavan yli tai ennakoita asioita, joita kunta omassa kaavoituksessaan tutkii ja kuulee samalla rakennusten</p>	<p>Neuvottelu ma/km -merkinnöistä käyty Nurmeksen kaupungin kanssa 12.8.2021. Sovimme, että kaavasta poistetaan entinen lääkärin talo sekä Kirkkokadun alakoulu (keskustan koulu). Sovimme, että ma/km -merkintään sisällytetään maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennuksen suojelumerkintä. Tarkennamme asiaa myös kaavaselostukseen. Luonnoksen kaltainen kaavaratkaisu jätetään muutoin voimaan.</p> <p>1. Maakuntaliiton tavoitteena on ollut kaavaprosessin alusta saakka avoin vuorovaikutus osallisten kanssa. Kuntaedustus on mukana kaavan eri työryhmissä ja olemme pyrkineet mahdollisimman hyvään yhteistyöhön osallisten kanssa. Maakuntaliitto on lisäksi aktiivisesti tiedottanut kaavan eri vaiheista eri foorumeilla. Tiedottaminen ei siis ole ollut ainoastaan kuntiin lähetetyn kuulutuksen varassa.</p> <p>Esitetyt huomiot ovat kuitenkin arvokkaita. On totta, että osallistamiseen liittyvää vuorovaikutusmenettelyä on syytä kehittää jatkuvasti. Maakuntaliitto kiinnittää asiaan huomiota kaavaehdotusta valmisteltaessa.</p> <p>2. Kaavaluonnos oli nähtävillä kuukauden, 30.4.-31.5.2021 välisen ajan. Lisäksi Nurmeksen kaupungille annettiin jatkoaikaa lausunnon antamiseksi 15.6.2021 saakka. Asiat on sovittu erillisessä neuvottelussa kaupungin kanssa.</p> <p>Rakennetun kulttuuriympäristön osalta todetaan, että rakennusten omistajien</p>
-----------	--------------------	--	--

		<p>omistajia. Kyseenalaista, että Nurmeksessa merkitty vanhan kauppalaan alue ja Keskustan koulu kaavaan. Haittaavat yhdyskuntien tulevaa kehittämistä ja rakentamista ja ovat taloudellisesti erittäin haastavia.</p> <p>8. Kunnilla on täysi toimivalta olla huomioimatta tai huomioida omassa kaavoituksessaan maakuntakaavamerkinnot. Tämä pitää tuoda selkeästi esille kaavaselostuksen teksteissä.</p> <p>9. Kaupunki edellyttää, että kohteista tiedustellaan merkinnästä suoraan kultakin maanomistajalta, kuten kunnat tekevät kaavaprosesseissaan. Eivät kunnatkaan kysy sivullisilta, vaan aina kiinteistön omistajilta.</p> <p>10. Kaupunki pyytää asiassa työneuvottelua maakuntaliiton kanssa elokuussa 2021. Neuvottelussa käydään läpi poistettavat kaavamerkinnot.</p> <p>11. Erilaiset suojelumääräykset etupäässä hankaloittavat rakennuskannan käyttöä ja alueiden kehittämistä korttelitasolla. Kaavaratkaisuissa tulee huomioida myös alueelliset erot maanomistajien taloudellisessa kantokyvyssä sekä kunnanvaltuustojen vahvistamat toimitilaohjelmat.</p> <p>12. Maakuntaliiton näkemys merkintöjen velvoittavuudesta ja ohjausvaikutuksesta on vaikeasti tulkittava. Merkinnän vaikutus voidaan kyseenalaistaa, sillä merkinnällä on myös ohjausvaikutus, vaikka sitä ei suoraan suojelumerkintänä tai velvoittavana pidettäisikään. Ohjausvaikutus tulee viranomaislausuntojen kautta. Lausunnot voivat vaikeuttaa asemakaavoitusta, koska ne ruokkivat mm. valituksia. Isossa kuvassa tämä voidaan nähdä MRL:n uudistuksen tarkoituksen väheksymisenä.</p> <p>13. Esim. rakennuslupa- ja purkuasioissa kaavan laatineen maakuntaliiton rooli vähenee ja ELY-keskuksella sekä museoviranomaisella on lausunta ja valitusoikeus tulkiten siten maakuntakaavan merkittävyyttä ja ohjausvaikutusta ikään kuin ulkopuolelta.</p> <p>14. Kartalla kohteita ei ole numeroitu tai muutoin tunnistettavissa, tämä ei ole hyvää kaavoituskäytäntöä. Tulee aiheuttamaan vaikuttavuuden tulkin- taongelmia.</p>	<p>henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista. Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja maakunnan kohteiden kokonaismäärä huomioiden ko. menettely ei ole mahdollista.</p> <p>3. Maakuntakaavaluonnoksen mukainen ma/km -merkintä yhdistettiin selkeyden vuoksi voimassa olevan kaavan vastaavaan merkintään. Voimassa olevan kaavan merkintöjä ei kuitenkaan käsitellä tässä kaavavaiheessa. Ainoastaan joitain selkeitä puutteita on korjattu, kuten sijaintikorjauksia tai, jos rakennus on tuhoutunut.</p> <p>4. Kaavaluonnokseen kohteet on valinnut tiivis asiantuntijaryhmä, jossa oli kuntaedustus seutukunnittain. Arvottamistyöryhmän Pielisen-Karjalan edustaja on Nurmeksesta. Kuntaedustajille korostettiin tiedonvälityksen merkitystä. Kohteiden harkinta on tehty rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon perusteella. Kohteiden osoittamisessa kaavaan noudatetaan yhdenmukaisia periaatteita kaikissa kunnissa.</p> <p>5. Konsultti on tehnyt kaavaprosessin aikana laajan asiatyön maakuntakaavan tueksi. Asiat on sovittu erillisessä neuvottelussa kaupungin kanssa.</p> <p>6. Kulttuuriympäristöohjelmaan kirjattujen kohteiden mukana olo ei ole itsetarkoitus. Ohjelman mukaisesti sen sisältämiä kohteita kuitenkin on päätyttyä kaavaan kohteiden arvon perusteella. Kulttuuriympäristöohjelmaa laadittiin työryhmänä, ja myös maakuntaliitto on ollut mukana ryh-</p>
--	--	--	---

		<p>15. Merkintä voi estää koko alueen kehittämisen ja muiden kuin arvokkaiden rakennusten uusimisen tai muutostyöt. Merkinnän kohde ja vaikutus-alue tulee aina olla esitetty yksityiskohtaisesti ilman tulkinnanvaraa.</p> <p>16. Turvetuotantoon ei huomautettavaa tässä vaiheessa.</p> <p>17. Kaavaluonnos linkittää liian tarkasti SL-merkintöjä vapaaehtoiseen suojeluun haetuille kohteille. Tämä tapahtuu liian yksityiskohtaisella tasolla. Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että merkinnät ovat täsmällisiä vasta kun suojelualueet perustetaan. Yhtenä perusteluna on esim. metsänhoidon ja puunkorjuun vaatimien tie- ja kulkuoikeuksien säilyminen.</p> <p>18. Yksittäisistä SL-alueista ei tässä lausunnossa huomautettavaa. Palaamme asiaan työneuvottelussa, mikäli kiinteistönomistajilta saadaan yhteydenottoja.</p>	<p>mässä ja tuottamassa ohjelmaan sisältöä. Asiat on sovittu erillisessä neuvottelussa kaupungin kanssa.</p> <p>Maakuntaliitto korostaa, että kaikkien osallisten ääntä kuunnellaan ja arvioidaan samalla tavoin.</p> <p>7. Inventoinnin lähtöaineistona ovat olleet kaupungin asemakaavojen rakennusperintöselvitykset ja laajasti muuta aineistoa. Maakuntakaavan kohde- ja aluemerkinnot ovat perustuneet asiantuntijanäkökulmaan.</p> <p>8. Tarkennetaan maakuntakaavan ohjausvaikutusta ja ma/km-merkinnän suhdetta kuntakaavoitukseen.</p> <p>9. Ks. vastineen kohta 2. Rakennusten omistajien henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista. Asiat on sovittu erillisessä neuvottelussa kaupungin kanssa.</p> <p>10. Neuvottelu pidetty Nurmeksen kaupungin kanssa.</p> <p>11. Kyseessä ei ole suojelumerkintä vaan informatiivinen merkintä, jolla osoitetaan kohteen kulttuurihistoriallinen arvo. Asian huomioiminen tai huomioimatta jättäminen on kunnan päätettävissä.</p> <p>12. Maakuntakaava laaditaan huomioiden kaavan tarkoitus yleispiirteisenä alueidenkäytön suunnitelmana. Kaava laaditaan tarkasti MRL:n mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia noudattaen.</p>
--	--	---	---

			<p>13. Maakuntaliitto ei ota kantaa kunta-kaavoitukseen liittyviin muihin viranomaislausuntoihin. Maakuntakaavamerkintä tulee kuitenkin tulkita oikein ja jättää lopullinen päätäntävalta kunnalle. Yleis-, ja asemakaavoitusta koskevat sisältövaatimukset ovat niin ikään säädetty MRL:ssä ja kuntien tulee ne huomioida kaavaprosesseissaan.</p> <p>14. Esitetty tapa ei ole mahdollista merkintöjen kokonaismäärä huomioiden. Asiaa on selkeytetty liitteenä olevassa taulukossa, jossa kohteet on eritelty. Verkossa oleva karttapalvelu mahdollistaa kohteiden tarkastelun sijainnin perusteella.</p> <p>15. Maakuntakaava on mahdollistava ja jättää kunnille mahdollisuuden toteuttaa omia kehittämistavoitteitaan. Kaavaa laadittaessa huomioidaan kohteet aina osana ympäristöään. Uudet kohteet on yksityiskohtaisesti kuvattu liiteaineiston kohdekorteissa. Sen lisäksi sekä uudet että voimassa olevan kaavan mukaiset kohteet on taulukoitu. Epäselvyyttä ei maakuntaliiton näkemyksen mukaan ole.</p> <p>16. Merkitään tiedoksi.</p> <p>17. SL-varaukset on poimittu laajasta maakunnallisesti arvokkaiden soiden listalta. Tällä listalla on runsaasti soidensuojelun täydennysesityksen kohteita, sillä ne on maastoinventoinnein todettu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaiksi. Kaavassa soidensuojelu toimii vastaparina turvetuotantoalueille, joten merkintätapana on SL. Suojelualueiden</p>
--	--	--	---

			toteuttamisen mahdollisuus selvitetään perustamisvaiheessa. 18. Merkitään tiedoksi.
3.6.2021	Heinäveden kunta	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
3.6.2021	Liperin kunta	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
8.6.2021	Outokummun kaupunki	Rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet noudattelevat pääsääntöisesti keskusta-alueen osayleiskaavan ja asemakaavojen mukaisia alueita ja kohteita. Kaupungin asemakaavat alueella ovat uusia tai ehdotusvaiheessa. Asemakaavoitusta varten on keskustan osayleiskaavan laatimisen yhteydessä tehty kattavat selvitykset mm. rakennuskulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista ja alueista. Maakuntakaavaan ei ole syytä ottaa edellä esitetyistä syistä johtuen uusia kohteita tai laajempia alueita.	Neuvottelu ma/km-merkinnöistä käyty Outokummun kaupungin kanssa 18.8.2021. Sovimme, että päivitämme maakuntakaavan aluerajaukset Pohjoisahon-, Kummunkadun- ja Kyykerin alueilta asemakaavan mukaisiksi korjattuna siten, että asemakaavan mukainen YS-tontti (sairaalarakennus) ja P-1-tontti (Kyykerin koulu) rajataan pois kaavasta. Sovimme, että muutoin pysymme kaavaluonnoksen mukaisessa kaavaratkaisussa. Inventoinnin lähtöaineistona ovat olleet kaupungin asemakaavojen rakennusperintöselvitykset ja laajasti muuta aineistoa. Maakuntakaavan kohde- ja aluemerkinnot ovat perustuneet asiantuntijanäkökulmaan.

Viranomaiset (9 lausuntoa)

Pvm	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö / muutosehdotukset	Vastine
25.5.2021	Museovirasto	<p>1. Lieksan kaarisilta tulee ottaa mukaan kaavaan.</p> <p>2. Ehdotusvaiheeseen toivotaan kuvausta Pohjos-Karjalan modernista rakennusperinnöstä niin, että erikseen käsitellään erityyppisiä, maakunnalle tyypillisiä ilmiöitä.</p> <p>3. Soita tarkastellaan arvioiden niiden soveltumista tuotantokäyttöön tai niiden luonnonsuojelullista arvoa. Soilla on kuitenkin aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä, ja ne ovat tärkeitä virkistys- ja hyvinvoinnin lähteinä. Suot ja niihin sisältyvät vesialueet säilyttävät korvaamattoman tärkeitä tietovarantoja ilmastohistoriasta, luonnon kehityksestä ja ihmisen historiasta pitkältä ajalta. Lisäksi soilla ja suoniityillä on tuoreempaan historiaan liittyvää kulttuuriperintöä. Soilla on myös maisema-arvoja. Näitä arvoja liiton selvityksessä tuotantoon soveltuviin soiden osalta ei ole tarkasteltu.</p>	<p>1. Kohdetta ei esitetä kaavassa kunnan toiveesta. Lisäksi maakuntaliitto on jo aiemmin todennut, että sillan tulevaisuus tulee ratkaista maakuntakaavan sijaan asemakaavassa. Asemakaavan muutos on vireillä.</p> <p>2. Teemaa täydennetään ehdotusvaiheeseen kohdekorttien lisäksi rakennetun kulttuuriympäristön raportilla, joka sisältää ennalta valittujen moderniin rakennusperintöön liittyvien ilmiöiden kuvauksen ja esimerkkejä.</p>

		<p>4. Museovirasto korosti tuotantoon varattavien soiden arkeologisen kulttuuriperinnön selvittämisen tärkeyttä ja esitti arkeologin palkkaamista selvitys- ja analyysityöhön olemassa olevia aineistoja hyödyntäen.</p> <p>5. Mäkräsuon turvetuotantoalueen aluevaraus tulee poistaa kaavasta.</p> <p>6. Vaikutukset turvetuotantoon osoitettujen soiden aineettomaan ja aineelliseen kulttuuriperintöön ja -maisemaan tulee arvioida.</p> <p>7. Selostusluonnoksen vaikutusten arviointia rakennettuun kulttuuriperintöön tulee parantaa, ja keskittyä nimenomaan arvioimaan kaavaratkaisujen vaikutuksia.</p> <p>8. Vaikka ma-km merkintä ei ole varsinainen suojelumerkintä, on sillä kuitenkin kuntakaavoitusta ohjaava vaikutus. Harkinnan tuloksena kaavassa maakunnallisesti arvokkaiksi rakennuksiksi osoitetut kohteet on tarkoitettu säilymään ja siten kuntakaavoituksessa suojeltaviksi rakennuksiksi.</p> <p>9. Purkamispohdinnat tulee poistaa selostuksesta, purkamisen edellytysten huolimaton selvittely tai ELY-keskuksen roolin kuvailu purkuasioissa ei kuulu maakuntakaavan vaikutusten arviointiin. Rakennusperinnön hoitoavustusten ja entistämisyavustusten osalta riittää toteamus, että maakunnallinen arvo lisää kohteen mahdollisuuksia saada avustuksia.</p>	<p>3. Kommentti pitää paikkansa ja on totta, että soilla on paljon erilaisia arvoja. Maakuntakaavassa kuitenkin on tehtävä priorisointia esitettävien asioiden suhteen. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa asioita ei voida tarkastella yksityiskohtaisesti. Turvetuotantoon liittyvässä ympäristölupaprosessissa asiat ovat tarkastelussa yksityiskohtaisemmin.</p> <p>4. Kaavaehdotukseen valittavien uusien turvetuotantoon soveltuvien alueiden osalta selvitetään mahdollisuus arkeologiselle asiantuntija-arviolle.</p> <p>5. Poistetaan kaavasta.</p> <p>6. Ks. vastine kohdassa 4. Erillistä maisematarkastelua ei tehdä tässä kaavavaiheessa. Asia kuitenkin huomioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden.</p> <p>7. Vaikutusten arvioinnissa on jo nyt keskitytty maakuntakaavan ma/km-merkintöjen ja kuntakaavojen välisen vuorovaikutuksen tarkasteluun, joka on tärkein mekanismi kaavaratkaisuissa.</p> <p>8. Kyseinen maakuntakaavamerkintä ei ole suojelumerkintä. Rakennussuojelua ei käsitellä tässä kaavavaiheessa. Näiden kahden kaavamerkinnän ero on väärinkäsitysten välttämiseksi tiedostettava. Kunnille tulee jättää oma harkinnan mahdollisuus yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavamerkintä ei estä rakennuksen purkamista, mutta ei myöskään ole este suojelulle, jos kunnat näin haluvat.</p>
--	--	--	---

			<p>9. On tärkeää, että kaikki mahdollisuudet tulevat kirjatuksi. Maakuntaliitto on havainnut, että kaavassa esitettyjen ma/km-kohteiden ohjausvaikutus kuntakaavoja laadittaessa, eri viranomaisten roolit ja kohteiden mahdollinen purkaminen heittävätkä runsaasti kysymyksiä. Tähän on vastattu aiempaa täsmällisemmällä vaikutusten arvioinnilla. Esimerkiksi ELY-keskusten roolin avaaminen on tärkeää, sillä se on edelleen monelle epäselvä. Tarkennamme asian esitystapaa kaavaselostukseen.</p>
28.5.2021	Puolustusvoimat	Ei kommentoitavaa.	Merkitään tiedoksi.
28.5.2021	Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	<p>1. Maakunnan modernin rakennusperinnön inventointi on merkittävä, sillä ko. Ajanjakson rakennettua kulttuuriympäristöä ei ole aiemmin käsitelty maakuntakaavassa. Auttaa vaalimaan rakennettua ympäristöä ja täydentää kuvaa Pohjois-Karjalan rakentumisesta ja osaltaan ohjaa kuntakaavoitusta ja toimintaa.</p> <p>2. Inventointi ja kohdekortit pääpiirteittäin asianmukaisia ja antavat hyvän lähtökohdan tarkasteluun. Kunnittainen tarkastelu ja valokuva hyviä.</p> <p>3. Toivotaan, että arvottomuustyöryhmän maakunnallisesti merkittäviksi arvoitetut kohteet huomioidaan kaavassa, esim. Lieksan kaarisilta poistettu kaavasta ilman perusteluja. Esitetään kaarisilta takaisin kaavaan.</p> <p>4. Aluemaisten alueiden sisään jäävien kohteiden arvon tulkintaa toivotaan tarkennettavan.</p> <p>5. Huvilakadun alueeseen oli käsitelty kuuluvan myös Kukkolankatu 2 kerrostalo.</p> <p>6. Harkittavaksi voisiko kartalle lisätä valtakunnalliset rakennetun kulttuuriympäristön ja maisema-alueiden merkinnät. Helpottaisi mm. vaikutusten arvioinnin tarkastelua.</p> <p>7. Soiden ja turpeentuotannon mukaan tuominen kaavaan hyvä, mutta kulttuuriarvot tulee huomioida paremmin kaavassa.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Merkitään tiedoksi.</p> <p>3. Kohdetta ei esitetä kaavassa kunnan toiveesta. Lisäksi maakuntaliitto on jo aiemmin todennut, että sillan tulevaisuus tulee ratkaista maakuntakaavan sijaan asemakaavassa. Asemakaavan muutos on vireillä.</p> <p>4. Aluemaiset kohteet edustavat yli 5 hehtaarin alueita, joiden sisällä voi olla maakuntakaavan arvioinnissa eriarvoisia kohteita. Inventoinnin kohdekortteihin on merkitty erityisiä arvokohteita, jotta ne erottuvat laajankin alueen sisältä. Kaikille kaavassa esitettävälle alueelle ei inventoinnissa ole tunnistettu erityisiä korostettavia arvokohteita, joten niiden arvo perustuu kohdekuvauksessa kuvattuun säilyneeseen rakennusten kokonaisuuteen.</p> <p>5. Huvilakadun kohdekortissa on virheellinen kartta. Kyseessä on alle 5 hehtaarin</p>

		<p>8. Museo esittänyt palkattavan arkeologin mukaan suunnittelutyöhön. Maakuntaliiton ratkaisu hylätä esitys on hyvin valitettava, sillä nykymuodossaan soiden ei huomioida lainkaan niiden kulttuuriperintöä. Kaavan todenmukainen vaikutusten arviointi tulee olemaan siksi hankalaa.</p> <p>9. Turvetuotantoalueiden osalta esitetään tutkittavaksi vaikutukset myös kulttuuriympäristöjen näkökulmasta. Erityisesti tärkeää Mäkränsuon osalta, lähellä Öykkösenvaara ja Möhkö.</p> <p>10. Yleisesti laajojen turvetuotantoon varattavien alueiden osoittamista kaavaan pidetään jokseenkin kyseenalaisena ratkaisuna kulttuuri- ja luontoarvojen näkökulmasta. Esimerkkinä tästä Koivusuo ja Ruosmesuo, jotka sijaitsevat lähellä Natura-alueita, ovat ristiriidassa GTK:n selvityksen kanssa ja lähellä sijaitsee kulttuuriperintöarvoja. Kokonaiskuvaa mahdoton hahmottaa selvitysten ollessa tekemättä.</p>	<p>pistekohde huomioiden Huviladun ympäristön kerrostalot kohdekortin mukaisesti.</p> <p>6. Ei käsitellä tässä kaavavaiheessa.</p> <p>7.–8. Kaavaehdotukseen valittavien uusien turvetuotantoon soveltuvien alueiden osalta selvitetään mahdollisuus arkeologiselle asiantuntija-arviolle.</p> <p>9. Mäkränsuo poistetaan kaavasta.</p> <p>10. Voimassa olevan kaavan mukaiset turvetuotantoon soveltuvat alueet ovat suunnittelun lähtökohtana. Tuotantoon soveltuvien alueiden kokonaispinta-ala tulee olemaan noin 4 000 ha.</p> <p>Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p>
19.5.2021	Luonnonvarakeskus	<p>1. Suoluonnon suojelualaa ja ennallistamiskohteiden alaa pitäisi pyrkiä lisäämään.</p> <p>2. Suoluonnon merkitys matkailun tai esimerkiksi marjastuksen ja sienestyksen vetovoimatekijänä tunnistetaan huonosti. Uusia suojelualueita on esitetty luonnonsuojelun näkökulmasta, jos näitä alueita halutaan hyödyntää myös lisääntyvän luontomatkailun kohteina, alueiden rajauksissa pitäisi ottaa huomioon myös saavutettavuus ja mahdollisesti alueille rakennettavat palvelut.</p> <p>3. Turvetuotantoaluevarauksissa olisi huomioitava ilmasto- ja vesiensuojelunäkökulmat kattavammin.</p> <p>4. Turvetuotantoaluevarauksissa olisi tärkeää tunnistaa purokohteet ja rajata ne varausten ulkopuolelle sekä jättää riittävä suojavyöhyke tulevan tuotantoalueen ja puron väliin.</p>	<p>1. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden.</p> <p>Maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Kaavan suokohteet lisäävät suoluonnon suojelualaa. Ennallistamista ei käsitellä kaavassa.</p> <p>2. Suojeltavat suot on käsitelty tässä kaavassa luonnonsuojelun näkökulmasta.</p> <p>3. Vaikutusten arviointi suhteutetaan maakuntakaavan yleispiirteisyyteen. Esi-</p>

			<p>merkiksi vesiensuojelun osalta ympäristölupavaihe täsmentää maakuntakaavan edellyttämää turvetuotannon vaiheistamista samalla valuma-alueella. Ilmasto-vaikutuksia on arvioitu maakuntakaavatoisesta yleisellä tasolla. Jokaiselle turvetuotantoon soveltuvalla alueella on laskettu alueen tuotantokelpoisen alan sisältämä turpeen hiilivaraston suuruus (Tg).</p> <p>Laadimme yleispiirteisen turvetuotantoon soveltuvien alueiden vesistövaikutuksiin keskittyvän arvioinnin syksyn 2021 aikana.</p> <p>4. Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen hyvin tarkat merkinnät kaavakartalla eivät ole mahdollista. Laaditut kohdekortit tukevat esitystapaa. Lisäksi on huomioitava, että tuotantoalueiden yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutetaan ympäristölupavaiheessa.</p>
28.5.2021	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Y-vas-tuualue	<p>1. Kaavaselostuksesta puuttuu EO/tu-kohteiden listaus.</p> <p>2. EO/tu-aluevarausten tuotantopotentiaalia aktiivihiihlaitoksen tarpeisiin ei ole esitetty. Alueiden aktiivihiihtuotantoon soveltuvat turvevarat tulisi esittää ja ottaa huomioon laitoksen tarvitsemää tuotantoalaa varattaessa.</p> <p>3. YM:n ohjeessa (Suomen ympäristö 7/2015) mainittuja tekijöitä ei ole riittävästi huomioitu GTK:n laatimassa selvityksessä. Selvityksen lähtökohta, että kaavaan osoitetut alueet eivät vaaranna pohjavesialueiden tai pintavesien tilaa, ei ole toteutunut eikä perusteltu.</p> <p>4. Vesistövaikutusten selvitys (Kukkonen 2009) on vesistöjen tilan tarkastelun osalta vanhentunut. Selvitys ei sisällä kaikkia vaihekaavaan ehdotettuja uusia kohteita. Tarkempia selvityksiä olisi tarvittu ainakin valuma-aluekohtaisesti kokonaiskuormituksen tarkastelussa ja vaikutusten arvioinnissa pintavesien ekologiseen tilaan ja tavoitteisiin.</p>	<p>Maakuntakaavaluonnoksesta saadusta palautteesta ja vastineista käytiin keskustelu maakuntaliiton ja ELY-keskuksen ajankohtaispalaverissa 9.9.2021.</p> <p>1. EO/tu-merkintä on kaavassa informatiivisena osoittaen voimassa olevassa maakuntakaavassa kuvatut tuotannossa olevien tai luvittujen alueiden tilanteen pois lukien selostuksessa todettu yksi Neova Oy:n ilmoittama alue, jolla ei enää ole tuotannollista tarvetta. Lisätään listaus kaavaselostukseen.</p> <p>2. Nykyisten EO/tu-alueiden soveltuvuutta aktiivihiihen raaka-aineeksi ei ole selvitetty. Näiltä alueilta otetaan turvetta aktiivihiihtehtaan alkuvaiheen toiminnan</p>

	<p>5. Mahdollisia happamuusvaikutuksia tulee selvittää. ELY-keskus on arvioinut yleisesti käytettävissä olevan aineiston perusteella, että turvetuotantoon esitetyistä soista 14 mahdollisesti sijaitsee mustaliuskealueilla.</p> <p>6. GTK:n selvityksessä todettu perustelu ja tarve suon osoittamiseksi turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi, vaikka suon purkuvesistön tila olisi hyvää heikompi, ei ole kestävä.</p> <p>7. Muun muassa Suuri-Onkamon, Luosojoen ja Jukajoen valuma-alueille on esitetty tuotantovarauksia. Näille alueille on tehty mittavia valuma-aluekunnostuksia vesistöjen tilan parantamiseksi. Kunnostustoimenpiteiden hyödyt menetetään, jos näille alueille esimerkiksi turvetuotannon kautta aiheutetaan lisää kuormitusta.</p> <p>8. (tu) käyttöönottoon liittyvää suunnittelumääräystä esitetään täydennettäväksi siten, että suunnittelussa otetaan erityisesti huomioon myös mustaliuskealueet ja happamoittavien päästöjen vähentäminen.</p> <p>9. ELY-keskus katsoo GTK:n tavoin riittävien selvitysten teon luontoarvojen sekä muiden maastoinventointien osalta tarpeelliseksi. Luonnontilaisuusluokan 2 kohteilla tulisi tarkemmin selvittää mahdolliset itsenäisiksi rajautuvat luonnontilaiset suonosat sekä ympäristönsuojeluasetuksen 44 §:n 3 kohdan edellytysten täyttyminen suon luonnontilan muutoksen merkittävydestä ja selvitysten perusteella jättää ulkorajoihin rajoittuvat luonnontilaiset suonosat pois rajauksista. Valinnassa tulisi painottaa 0–1-luonnontilaisuusluokan kohteita.</p> <p>10. Natura 2000 -verkostoon todetaan vaikutuksia arvioidun koko kaavaprosessin ajan, mutta tarkastelun selkeä dokumentointi puuttuu eikä konkreettisia vaikutuksia ole tarkasteltu.</p> <p>11. Koitajoen Natura-alueen ja Koivusuo-Ruosmesuo-kokonaisuuden väliin jää 500 metrin suojavyöhyke. Mihin suojavyöhykkeen laajuus perustuu ja mikä on sen merkitys?</p> <p>12. ELY-keskus ei yhdy kaavaselostuksessa todettuun näkemykseen, jossa “vaihtoehdon kaksi osalta Koivusuo-Ruosmesuon mukaan ottamisen positiivisena vaikutuksena nähdään ympäristön- ja vesiensuojelua varten tarvittavien rakenteiden kohdistaminen suppealle alueelle, jolloin myös ympäristövaikutukset kohdistuvat pääasiassa yhdelle alueelle”. ELY-keskus ei näe perustelussa positiivisia vaikutuksia.</p>	<p>turvaamiseksi, kunnes uusia maakunta-kaavan osoittamia alueita otetaan käyttöön. Kaava ja sen selvitykset ovat keskittyneet määrittelemään uusia turvetuotantoon soveltuvia alueita. EO/tu-alueet mahdollistavat perinteisen turpeen käytön, mihin ei uusia alueita osoiteta. Olemassa olevien varausten on ennakoitu riittävän siihen saakka, kunnes polttoturpeesta luovutaan kokonaan.</p> <p>3.–4. Kaavaluonnokseen osoitetut tu-alueet sijaitsevat vähintään 500 m suojavyöhykkeen päässä pohjavesialueista. Kohteita valittaessa on huomioitu suoalueen pintavesien virtausreitit sekä alapuoliset purkuvesistöt, joihin mahdollisen turvetuotannon vesistövaikutukset kohdistuvat. Lisäksi on huomioitu, jos suolla on tiettyyn purkuvesistöön yhteisvaikutusta. Kaavamääräys edellyttää turvetuotannon vaiheistamista, mutta muutoin vesistövaikutukset täsmentyvät ympäristöluvan edellyttämissä selvityksissä.</p> <p>Laadimme yleispiirteisen turvetuotantoon soveltuvien alueiden vesistövaikutusten arvioinnin syksyn 2021 aikana (29 suota, 4 021 ha). Selvityksen yhteydessä tarkastellaan myös luonnontilaisuusluokkaa II edustavien soiden (7 kpl, 1 292 ha) kaavamerkintöjä. Jatkotarkastelu tehdään ko. selvitystyön jälkeen.</p> <p>5. Mustaliuskeet ja happamat sulfaattimaat on mainittu riskitekijäksi eräiden tu-alueiden osalta, mutta pelkästään niiden perusteella alueita ei ole suljettu pois tarkastelusta. Turvetuotannon tulee huomioida nämä riskitekijät perustuen maakunta-kaavaa tarkempaan suunnitteluun.</p>
--	---	---

		<p>13. Vaikutusten arviointi näyttäisi ulottuvan lähinnä sen toteamiseen, ettei luonnoksessa ole päällekkäisiä tu-varauksia Natura-alueiden kanssa. Dokumentoinnin puuttuessa jää epäselväksi, onko tuotannon mahdollisia vaikutuksia tarkasteltu Natura-verkostoon kuuluviin vesialueisiin tai sellaisiin Natura-alueisiin, joissa on pohjavesistä riippuvaisia luontotyyppisiä. Nämä tulee ottaa huomioon jatkotarkastelussa.</p> <p>14. Selostuksessa viitataan harhaanjohtavalla esimerkillä tilanteeseen, jossa turvetuotantoa voi olla myös lähellä Natura-aluetta. Käytetyssä esimerkissä on kyse harjumetsistä muodostuva Natura-alue - ei suo tai vesialue.</p> <p>15. Tulee ottaa huomioon, että huomattavalla osalla Natura-verkoston kuuluvia harjualueita on pohjaveden tasosta riippuvia luontotyyppisiä, joita soiden kuivatukselta johtuvat muutokset voivat heikentää. Tämä tulee ottaa huomioon jatkotarkastelussa ja Natura-vaikutusten tarkastelussa.</p> <p>16. Maakuntakaava tulee laatia siten, että kaavan toteuttaminen sulkee pois Natura-kohdetta merkittävästi heikentävät maankäyttöratkaisut. Erityisesti Koivusuo-Ruosmesuon osalta tulee ottaa huomioon, että alueen turvetuotanto on jo kertaalleen tarkasteltu ja hylätty ympäristölupaprosessissa.</p> <p>17. Mikäli kaavan toteuttaminen todennäköisesti merkittävästi heikentää alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja, ennen maakuntakaavan hyväksymistä on suoritettava LSL 65 §:n mukainen arviointi. Natura-arviointi voi olla tarpeellista esimerkiksi tuotantoalueen sijaitessa Natura 2000-verkoston kuuluvan suon tai vesistön valuma-alueella. LSL 66 §:n mukaan maakuntakaavaa ei voida hyväksyä eikä vahvistaa, jos arviointi osoittaa turvetuotantoon varattujen alueiden merkittävästi heikentävän luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000-verkoston. (Ympäristöministeriön julkaisu: Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa, Suomen ympäristö 7/2015). Koivusuo-Ruosmesuon osalta arvioinnin tarve on ilmeinen.</p> <p>18. Kaavan ilmastovaikutuksia tulisi tarkastella avoimesti ja kokonaisvaltaisesti huomioiden hiilivaraston pieneneminen ja aktiivihillituotannon hiilitase.</p> <p>19. Selostusta soidensuojelualueiden (SL) valinnan tausta-aineistosta tulee täydentää.</p>	<p>Maakuntakaavassa, sen yleispiirteisyys huomioiden, ei ole ollut mahdollista tutkia yksityiskohtaisesti kaikkia tekijöitä. Yksityiskohtaisempi tarkastelu tapahtuu ympäristölupavaiheessa.</p> <p>6. Kaava esittää potentiaaliset tu-alueet, joiden vesistövaikutukset täsmentyvät tuotantoa luvitettaessa. Kaava esittää myös hyvää heikommassa kunnossa olevia purkuvesistöjä, jos on tulkittu, että turpeenoton suunnittelu ja vaiheistus voivat mahdollistaa vesipuidedirektiivin mukaiset edellytykset turvetuotannolle.</p> <p>7. Valuma-alueiden merkittävät kunnostustyöt olivat yksi huomioitava kriteeri, kun kohteita tarkasteltiin. Toisaalta osa tarkastelluista kohteista sijoittuu nykyisten turvetuotantoalueiden välittömään läheisyyteen ja on jo valmisteltu tuotantoon. Tuotannon vaiheistaminen on yksi keino vähentää valuma-alueen kokonaiskuormitusta. Kaavan ehdotusvaiheesta karsitaan Jukajoen valuma-alueelle sijoittuva Vehkasuo. Sen poistoa puoltaa myös sijoittuminen mustaliuskevyöhykkeelle.</p> <p>8. Ks. vastineen kohta 5. Kallioperä ja sen aiheuttama happamoitumisriski huomioidaan maakuntakaavatasoa tarkemmissa ympäristöselvityksissä.</p> <p>9. Ks. vastineen kohta 3.–4.</p> <p>10. Natura-vaikutuksia on arvioitu koko kaavaprosessin ajan. Tarkempi dokumentointi laaditaan kaavaehdotukseen.</p> <p>11.–12. Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p>
--	--	--	---

	<p>20. SL-varaukset eivät kata soidensuojelun täydennysesityksen kaikkia kohteita. Täydennysesityksen muiden suoalueiden osalta on tärkeää, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä.</p> <p>21. Pidetään valitettavana, että SL-varausten ulkopuolisia soidensuojelun täydennysesityksen soita ei ole sisällytetty kaavaluonnokseen S- ja luo-kohteina. ELY-keskus katsoo, että esityksen täydentäminen S- ja luo-kohteilla on maakuntakaavoissa yleisen käytännön mukaisesti perusteltua ja tukee tavoitetta ottaa kaikkien soidensuojelun täydennysesitysalueiden luontoarvot huomioon alemmassa kaavoituksessa.</p> <p>22. Kaavaselostuksesta ei käy Koivusuo-Ruosmesuon aluetta lukuun ottamatta ilmi, miten lähelle suojelukohteita tai monimuotoisuudeltaan arvokkaiksi todettuja kohteita on esitetty turvevarauksia ja voiko tällä olla vaikutuksia SL-varauksina esitettyihin kohteisiin tai niihin soidensuojelun täydennysesityksen kohteisiin, jotka on jätetty kokonaan vaille suojelumerkintää. Tällainen tarkastelu on tarpeen tehdä kattavasti.</p> <p>23. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta toivotaan, että inventoinnin kohdekortteja vielä tarkasteltaisiin ja korjattaisiin ennen kaavan ehdotusvaihetta ja että inventointia ohjaava työryhmä kokoontuisi tarkastelemaan muun muassa aluekohteiden rajauksia sekä alueiden sisällä olevia maakunnallisesti merkittäviä yksittäisiä rakennuskohteita ja rakennusryhmiä. Jatkotarkastelu vähentää kaavan tulkinnallisuutta esimerkiksi tarkemman tason kaavatyössä ja rakentamisen luvituksessa. Myös inventointiin liittyvän raportin valmistumista olisi hyödyllistä seurata työryhmän toimesta.</p> <p>24. Kaavaluonnoksen kartasta puuttuvat valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet (RKY). Toivotaan, että RKY-alueet esitettäisiin kaavakartalla ja luettelossa.</p> <p>25. Rakennettua kulttuuriympäristöä koskevassa ohjaus- ja arvottamistyöryhmässä on määritely, että RKY-alueiden kuvauksessa mainittuja yksittäisiä rakennuskohteita ei käsitellä inventoinnissa, koska niiden asema on nähty turvattuna ja maakunnallisesti merkittävänä. ELY-keskus toivoo, että myös nämä kohteet luettelaisiin liitteessä 3.</p> <p>26. ELY-keskus näkisi hyvänä, että kaavassa esitettäisiin rakennetun ympäristön lakisuojelukohteet eli kirkkolain, ortodoksisen kirkkolain ja rakennus-</p>	<p>13. Dokumentoidaan kaavan ehdotusvaiheessa.</p> <p>14. Tarkoitus ei ole ollut tietoisesti esittää asiaa harhaanjohtavasti. Korjataan ehdotusvaiheen kaavaselostukseen.</p> <p>15. Dokumentoidaan kaavan ehdotusvaiheessa.</p> <p>16.–17. Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p> <p>18. Avoimuus on ollut yksi maakuntakaavan tärkeimmistä asioista. Sama pätee myös ilmasto vaikutusten tarkastelun osalta. Huomioimme asian maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden. Hiiliväranä on laskettu GTK:n selvityksessä ja dokumentoitu kaavaselostuksessa. Tarkennetaan edelleen kaavan ehdotusvaiheessa.</p> <p>19. Täydennetään kaavan ehdotusvaiheessa.</p> <p>20. Turvetuotanto ja soidensuojelu eivät ole ristiriidassa keskenään. GTK:n selvitystä laadittaessa konsultilla on ollut käytössään noin 100 arvokkaan suon aineisto mukaan lukien soidensuojelun täydennysesityksen kohteet.</p> <p>21. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Kohteita valittaessa on huomioitu realisti-</p>
--	---	---

	<p>perintölain nojalla suojellut kohteet. Ottamalla mukaan uudet maakunnalliset inventointikohteet ja -alueet sekä pitämällä kaavassa RKY-kohteet ja lakisuojeleukohteet, voidaan maakuntakaavan 1. vaihekaavaluonnoksessa esitellä kokonaisvaltaisesti rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvät kohteet ja alueet, jotka tulee ottaa huomioon tarkemman tason kaavoitustyössä.</p> <p>27. Inventointikohteista kaksi puuttuu liitteen 3 luetteloista: Lieksan evankelisyluterilainen kirkko ja Outokummun Raivionmäki. Nämä tulisi ottaa mukaan sekä luetteluun että maakunnallisesti merkittävänä kohteina vaihekaavaan.</p> <p>28. Arvottamistyöryhmä arvotti Lieksanjoen eli Mähkön kaarisillan edelleen (kohde oli nykyisen maakuntakaavan kohde) maakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi, mutta kaavaluonnoksesta kohde on poistettu. Myös Lieksan pääkadun kaupunki- ja katutila -kohteesta on poistettu rakennus Pielisentie 1. Poistot tulisi perustella.</p> <p>29. Suunnittelumääräykseen tulee lisätä maininta, että sekä aluekohteet että ne pistemäiset kohteet, jotka koostuvat useista rakennuksista, voivat sisältää yksittäisiä maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ja että nämä on tarkistettava aluetta käsittelevästä kohdekortista. Inventointikorteissa nämä yksittäiset rakennukset tulisi esitellä selkeästi.</p> <p>30. Esitetään harkittavaksi, että kaavamääräyksissä viitattaisiin myös niihin RKY-kuvauksissa mainittuihin kohteisiin, joita ei ole käsitelty maakuntakaavavaiheiden inventoinneissa eivätkä ne ole kaavakartalla. Nämä kohteet ohjaus- ja arvottamistyöryhmä totesi maakunnallisesti merkittäviksi.</p> <p>31. Esitetään, että kaavakartalle kohteiden yhteyteen liitettäisiin tunnistenumerot tai vastaavasti laadittaisiin osa-aluekarttoja, joissa on tunnistenumerot. Tämä helpottaisi kaavan luettavuutta varsinkin niillä alueilla, joilla pienen alueen sisällä on runsaasti maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.</p> <p>32. Kaavaselostuksen luvussa 6 (Maakuntakaavan vaikutusten arviointi) on ELY-keskuksen roolin osalta väärää tietoa, joka tulee korjata. ELY-keskus ei valvo maankäyttö- ja rakennuslain mukaista rakennusten energiatehokkuusvaatimusten toteutumista.</p> <p>33. Yhteenveto: Varsin tarkan aluekohtaisen tarkastelun vuoksi luonnoksessa turvetuotantoon osoitettujen kaavavarausten osalta ei ole riittävästi ja</p>	<p>set mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Tässä maakuntakaavassa kartalle ei osoiteta S eikä luo-kohteita.</p> <p>22. Ks. vastineen kohta 20.</p> <p>23. Kohdekorttien havaitut virheet tai epätäsmällisyydet tulee ilmoittaa maakuntaliitolle, jolloin tiedot voidaan korjata ennen ehdotusvaihetta. Loppuraportti valmistuu alkusyksyn 2021 aikana. Kaavakohteiden osalta on käyty keskustelut usean kunnan kanssa kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen.</p> <p>24–26. Ei käsitellä tässä kaavavaiheessa.</p> <p>27. Lieksan kirkko on esitetty kaavassa, mutta taulukossa, kunnan nimi on virheellinen, joka korjataan ehdotukseen. Outokummun Raivionmäki on osa valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä ja näkyy jo voimassa olevassa maakuntakaavassa.</p> <p>28. Kohteita ei esitetä kaavassa kunnan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella. Kaarisillan osalta maakuntaliitto on jo aiemmin todennut, että sen tulevaisuus tulee ratkaista maakuntakaavan sijaan asemakaavassa. Asemakaavan muutos on vireillä. Pielisentie 1 on päätetty Lieksan kaupungin toimesta purkaa. Kohteen arvot on todettu muuttuneen siten edellisen maakuntakaavan inventoinnin.</p>
--	--	--

		<p>samalla tarkkuustasolla selvitetty kaavan vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin ja ilmastotavoitteisiin kuin mitä on selvitetty turvetuotannon tarpeita varten. Edellä mainitut seikat on syytä huomioida jatko-työssä.</p>	<p>29. Kohdekorteissa kuvataan erikseen kohteita, joilla inventoija näkee alueen sisällä maakunnallista erityisarvoa. Aluekohteilla ja pistekohteilla on omat luonteenpiirteensä. Aluekohde tulee huomioida kokonaisuutena, ja sitä ei ole pitkät luettelot arvokohteista aluekohteen sisällä. Kaavaselostukseen lisätään maininta, että aluekohteiden osalta inventoija on harkintansa mukaan nimennyt erityisen arvokkaita kohteita.</p> <p>30. Ei käsitellä tässä kaavavaiheessa.</p> <p>31. Ei lisätä tunnistenumeroita kaavakartalle, koska ne aiheuttavat epäselvyyttä kartan tulkinnassa maakuntakaavan mitataava huomioiden. Osa-aluekarttoja ei laadita, mutta kaavakartan sähköiset palvelut helpottavat kohteiden identifioimista. Uudet kohteet on tarkemmin esitelty kohdekorteissa ja taulukoissa, mitkä helpottavat tulkintaa.</p> <p>32. Korjataan kaavaselostukseen.</p> <p>33. Kaavakartalle turvetuotantoon soveltuvat alueet (tu) on osoitettu osa-aluemerkintää kuvaavalla pisteviivoituksella. Kyseinen merkintään liittyy tieto, että turpeenoton laajuus ja sijainti alueella määräytyy tuotantoaluekohtaisen suunnittelun perusteella. Kyse siis ei ole tarkasta aluekohtaisesta tarkastelusta. Se ei kuitenkaan poista tarvetta MRL:n mukaisten sisältövaatimusten täyttymisestä tai riittävästä vaikutusten arvioinnista. Maakuntaliiton näkemys on, että vaikutuksia on tarkasteltu riittävästi maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden. Maakuntaliitto li-</p>
--	--	---	--

			säksi jatkotarkastelee vaikutustenarviointia kaavan ehdotusvaihetta valmistellessaan.
28.5.2021	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, E-vastualue	<p>1. Tärkeää, että vaihekaavassa turvataan maakunnan teollisuuden ja alkutuotannon tarpeet muulle kuin polttokäyttöön tulevan turpeen nykyiselle ja tulevalle käytölle.</p> <p>2. Kasvu- ja kuiviketurpeelle haetaan korvaavia tuotteita, mutta vie aikansa, kunnes ne ovat laajamittaisesti käytettävissä. Siirtymävaiheessa turvetta tarvitaan edelleen. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden kohdekohtaiseen valintaan ei oteta kantaa.</p>	<p>Maakuntakaavaluonnoksesta saadusta palautteesta ja vastineista käytiin keskustelu maakuntaliiton ja ELY-keskuksen ajankohtaispalaverissa 9.9.2021.</p> <p>1. Kaavaan osoitetaan voimassa oleva tuotanto ja luvitetut tuotantoalueet EO/tu-merkinnällä. Näiden on ennakoitu riittävän siihen saakka, kunnes polttoturpeesta luovutaan kokonaan.</p> <p>2. Kasvu- ja kuiviketurpeiksi soveltuvaa heikosti maatonutta rahkaturvetta voidaan nostaa osalta kaavaan tulevalta tu-alueelta. Tuotannon osoittamista pelkätään ympäristöturpeille ei ole asiantuntijoiden mukaan näköpiirissä tulevaisuudessaakaan, jonka taustalla on maakunnan soiden ominaispiirteet taloudellisten kysymysten lisäksi.</p>
28.5.2021	Pohjois-Savon ELY-keskus, L-vastualue	Maakuntakaavan ratkaisut eivät suoraan koske maanteitä ja vaikutukset maanteihin jäävät marginaalisiksi, minkä vuoksi ELY-keskuksella ei ole kaavaluonnokseen huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.

5.2021	Metsähallitus	<p>1. Vaihekaavan luonnoksessa esitetään uusia soidensuojelualueita valtion maille. Metsähallitus esittää luopumista uusista suojeluvarauksista, koska ne on tehty Valtioneuvoston päätöksessä soidensuojelun täydennyksestä. Suojeluarvot turvataan alue-ekologisen suunnittelun keinoin. Soiden suojelun täydennyksessä kaavassa valtion maille esitettyjen SL-varausten kaltaisen lonkeroisten ja reikäisten kohteiden suojelu toteutettiin Metsähallituksen omalla päätöksellä alue-ekologisina suojelukohteina.</p> <p>2. Metsähallitus esittää poistettavaksi SL-varaukset Purnusuo-Pitkäsuo, Turusensuo-Pitkälampi-Vilpolampien suot ja Turusensuo-Pitkälampi-Vilpolampien suot.</p> <p>3. SL-varauksiin sisältyy metsätalouksikäytössä olevia kivennäismaita. Näiden suojeleminen ei edesauta soidensuojelua. Myös taimikoiden ja hoidettujen metsien metsätalouksikäyttö vaikeutuisi huomattavasti rajausten sisällä, koska kulkuoikeuksia luonnonsuojelualueiden läpi ei ole juuri myönnetty uusissa perustamissäädöksissä.</p> <p>4. SL-varausten Särkijärven NE-puolen suot ja Patamosuon valtion maille sijoittuvat osat sijaitsevat miltei kokonaisuudessaan alue-ekologisen suunnittelun luontokohteina. Metsähallitus esittää, että näiden soiden suojeluarvot turvataan alue-ekologisen suunnittelun keinoin.</p> <p>5. Valkeasuon SL-rajasta tulee tarkentaa valtion maiden osalta.</p> <p>6. Turvetuotantoalueiden varausten käyttöönoton suunnittelussa tulee huomioida niiden sijoittuminen suojelualueiden (Ruunaa, Koivusuo, Koitajoki, Ruosmesuo-Hanhisuo) läheisyyteen. Positiivista on arvokkaiden suokohteiden yhteistarkastelu turvetuotannon kanssa.</p> <p>7. Metsähallitus pitää hyvänä, että kaavatyön yhteydessä on tehty modernin rakennusperinnön inventointia. Esitetään taustaselvityksiin ja lähteisiin lisättäväksi Kolin kansallispuiston rakennusperintöinventointi (2020).</p> <p>8. Pirhunvaaran savottatyön johtajien kämpän kunto on erittäin huono ja korjaustarpeet laajoja. Metsähallitus katsoo, että kämpän kulttuurihistorialliset arvot ovat vaarantuneet ja osin jo menetetty, ja esittää sen poistamista kaavaluonnoksesta.</p>	<p>1.–5. Neuvottelu käyty Metsähallituksen kanssa 9.8.2021. Sovimme, että SL-alueet säilytetään luonnoksen kaltaisena. Lisätään ko. merkintää koskevaan määräykseen maininta, että Metsähallituksen maille soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin.</p> <p>Suojelualueet on pyritty rajaamaan soiden ulkoraajojen mukaisesti, jolla vähennetään metsätalousvaikutuksia.</p> <p>6. Selvitystä laadittaessa on ollut käytössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen yhteistyössä laatima maakunnallisesti arvokas suoaineisto. Turvetuotanto ei ole ristiriidassa soidensuojelun kanssa. Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p> <p>7. Lisätään lähdeluetteloon.</p> <p>8. Kaavan rakennusperintökohteiden kunto vaihtelee. Ellei välitöntä uhkaa ole, edellisessä inventoinnissa arvoitettu kohde voi jäädä kaavaan edustamaan savottaperinteen arvoja.</p>
31.5.2021	Suomen metsäkeskus, itäinen palvelu-alue	1. Hyvä, että suunnittelussa otetaan huomioon alueellinen metsäohjelma.	1. Merkitään tiedoksi.

	<p>2. Sivulla 23 mainitaan Heinävesi, eikö Heinävesi ollut tämän kaavan ulkopuolella?</p> <p>3. Soidensuojelukohteiden valintaa ja prosessin kuvausta on syytä selkeyttää. Mitä kohteita esitettiin maakunnallisena työnä? Voi päätellä, että valmistelu tehty ELY:n ja kaavoittajan yhteistyönä. Heikkoutena nähdään se, ettei maanomistajien edustusta ole kutsuttu keskusteluihin. Metsäkeskus näkee, että SL-merkinnät tulisi perustua maanomistajien hyväksyntään tai valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan.</p> <p>4. Olisi syytä avata miten velvoittava merkintä on ELY:lle suojelukorvausten maksamiseen, mihin lakiin velvoite perustuu, mikä eron pelkällä SL-merkinnällä ja sillä, että alue kuuluu lisäksi hyväksytyyn luonnonsuojeluohjelmaan?</p> <p>5. Suositellaan, että SL-kaavamääräyksessä todetaan, mitä kaavamerkintää noudatetaan, jos luonnonsuojelualuetta ei määräajassa muodosteta tai mitä kaavamerkintää noudatetaan niiltä osin, SL-aluemerkinnän osalta on jäänyt luonnonsuojelualuevarauksen ulkopuolelle.</p> <p>6. Tilanteessa, jossa alueilla ei sovelleta metsälakia ja suojelumääräys on rauennut, ei myöskään noudateta esimerkiksi lakia metsätuhojen torjunnasta kaikilta osin. Mikäli SL-alueilta leviää esimerkiksi kirjanpajatuho naapurien metsiin, ei lain perusteella ole mitään esteitä tai korvausvelvollisuuksia.</p> <p>7. Suokyselyssä niin vähän vastaajia, jotta tuloksista voisi yleistää mitään faktapohjaista päätöksenteon tueksi. Muilta osin kaavatyö perustuu laadukaisesti selvityksiin esimerkiksi turvetuotannon osalta. Ehdotetaan, että suokysely poistetaan kaavan tausta-aineistoista. Erityisen häiritseviä lauseita, koska soiden merkitys ilmastokysymyksissä ei ole mielipidekysymys. Ei tule sotkea tosiasioita ja arvovalintoja keskenään. Edellytetään, että kaavaselostuksesta poistetaan lause ”soilla nähtiin erittäin tärkeä merkitys hiilivarastona, hiilen sitomisessa sekä sopeutumisessa ilmastonmuutokseen myös hydrologian kannalta”.</p> <p>8. s.46 ehdotetaan muutettavan sana ”metsänkasvatuksellista” muotoon ”puuntuotannollista”.</p>	<p>2. Heinäveden maankäyttökysymykset käsitellään erikseen maakuntakaava 2040, 2. vaiheessa. Vireillä olevan kaavan selvityksessä Heinävesi on ollut mukana.</p> <p>3. Asia on kirjoitettu auki kappaleessa 4.2.1. tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet. Valitut suot on esitetty saman kappaleen taulukossa 4. Maanomistajien kanssa neuvotellaan suojelun mahdollisuudesta toteuttamisvaiheessa. Yksityismaiden osalta neuvottelut käydään ELY-keskuksen aloitteesta. Suojelualueita valittaessa luontoarvot olivat keskiössä, ei maanomistusolot. Toteutuvat suojelualueet perustuvat maanomistajien hyväksyntään, kuten lausunnossa kirjoitetaan.</p> <p>4. Jos suojelu luonnonsuojelulain mukaan toteutetaan, ELY-keskuksella on velvollisuus maksaa korvaus. ELY-keskukset hankkivat valtiolle alueita erilaisten luonnonsuojeluohjelmien toteuttamista varten ja perustavat luonnonsuojelualueita, mitä mm. maakuntakaava osoittaa. Luonnonsuojeluohjelmat ovat maakunnassa toteutuneet jo hyvin.</p> <p>5. Ellei luonnonsuojelu toteudu, merkintä raukeaa 5 vuotta kaavan voimaantulosta. Kaavan luonnonsuojelualuetilanne ajantasaistetaan toteutuneiden rajojen mukaan määrävälein, kun teemaa maakuntakaavassa käsitellään.</p> <p>6. Luonnonsuojelualueelta voi levitä tuholaisia ympäristöön, mutta tämä on hyvin harvinaista. Ei ole maakuntakaavassa käsiteltävä asia.</p> <p>7. Merkitään tiedoksi. Kaavan tausta-aineistona voi olla myös pienen vastaajajoukon saaneen kyselyn tulos. Selostuksessa on todettu, että tuloista ei voi yleistää. Suokyselyä tai mainittua lausetta ei poisteta tausta-aineistosta eikä se-</p>
--	---	--

			lostuksesta. Vastaajien lukumäärästä riippumatta kysely kuitenkin antaa yleiskuvan vastaajien suokäsityksistä.
			8. Muutetaan lausunnon mukaisesti.

Yritykset, yhteisöt, järjestöt (14 lausuntoa)

Pvm	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
4.5.2021	Selkien kyläyhdistys Alavi-Jukajärvi -kyläyhdistys/Jukajärvi-koordinaattori Selkien kalastuskuntaosuuskunta Lumimuutos (maanomistaja)	<p>1. Vehkasuo tulee poistaa Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 1. vaiheesta pysyvästi, eikä sitä saa antaa turvetuotantoon.</p> <p>2. Palauttaa kaavatyöskentely valmisteluun soiden osalta, koska käytetty materiaali ei ole ajan tasalla eikä ole huomionnut julkisesti saatavilla olevia vesiensuojeluaineistoja. Mikään kaavavalmisteluissa esillä olleista aineistoista, eikä Vapo (2012) käsittele, mitä Jukajärven ja Jukajoen valuma-alueella on tapahtunut 2010–2021, erityisesti Kukkosen aineistoa (2009) voidaan pitää täysin virheellisenä sekä ajastaan jääneenä. Tiivistäen, vuosina 2010 ja 2011 Vapon tuolloiselta turvetuotantoalueelta ja muualta valuma-alueelta purkautui erittäin happamia vesiä, jotka tappoivat kalat Jukajoen. Kerättyjen tutkimusaineistojen valossa sama happamuuspiikki vaivaa myös Jukajärven valuma-alueella, erityisesti Vehkasuon suuntaa. Karelia-AMK-julkaisusarjassa voi julkisesti saada kaikki 2011–2021 tutkimustulokset Vehkasuo-Kissapuro-valuma-alueen massiivisista vesiensuojelutoimista ja niiden seurannasta. Kokonaisuudessaan yhteiskunta on kuluttanut ainakin n. 2 miljoonaa euroa ennallistuksiin Jukajoki-Jukajärvi-Vehkasuo-alueella vuosikymmenen aikana, ja ponnistus on ollut esillä kansainvälisesti vesiensuojelukohteenä.</p>	<p>1. Poistetaan kaavasta.</p> <p>2. Kaavaluonnoksessa osoitetut turvetuotantoalueet perustuvat laadittuun GTK:n selvitykseen. Luonnokseen valittiin kaikki suot, jotka soveltuvat laadultaan aktiivihiihtuotantoon. Kaikkia niitä ei osoiteta enää kaavaehdotukseen. Jatko-tarkastelu kohdistetaan valituille 29 suolle (4 021 ha).</p> <p>Maakuntakaavaa varten laaditaan täydentävä yleispiirteinen vesistövaikutusten arviointi.</p>
26.3.2021	Pro Onkamojärvet ry:n hallitus	Pro Onkamojärvet ry:n hallitus tuntee suurta huolta Onkamojärvien veden laadun huonontumisesta entisestään, jos Mustanmetsänsuo kuivatetaan turpeen nostamiseksi ja kuivatusvedet ohjataan laskemaan Hasonselkään. Onkamojärvien kunnostukset veden laadun parantamiseksi aloitettiin vuonna 2009 Niemisen ja Sintsin Seudun Kyläyhdistys ry:n toimesta. Vuoden 2014 alusta lähtien kunnostuksista on vastannut Pro Onkamojärvet ry. Suurista ponnistuksista huolimatta Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022–2027 Suuri-Onkamon ekologinen tila on luokiteltu edelleen tyydyttäväksi. Tyydyttävän ekologisen tilan ja Onkamojärvillä tehtyjen työmäärältään ja kustannuksiltaan mittavien (n. 1,2 miljoonaa euroa) vesiensuojelun	Mustanmetsänsuo (Tuohtaansuo) on mukana jatkotarkastelussa turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Suo on valmisteltu turvetuotantoon ja edustaa luonnontilaisuudeltaan luokkaa nolla (LT0). Lisäksi se sijaitsee käytössä olevien turvetuotantoalueiden vieressä. Kuormituksen kannalta on tärkeää suunnitella Onkamojärvien valuma-alueen turvetuotantoa kokonaisuutena ja huomioida yksittäisten tuotantoalueiden tuotannon vaiheistaminen.

		kunnostustöiden ja niiden jatkosuunnitelmien vuoksi Mustanmetsänsuon valjastaminen aktiivihiihen raaka-ainetuotantoon on Pro Onkamojärvet ry:n hallituksen mielestä huolestuttavaa.	
25.5.2021	MTK ja MHY Pohjois-Karjala	<p>1. MTK on huolissaan maanomistajien oikeusturvasta ja tasapuolisesta kohtelusta. Yksityistä maanomistajaa on kuultava etenkin maankäyttötarkoituksen muutoksissa.</p> <p>2. Soidensuojelun täydennysehdotusta ei ole hyväksytty viralliseksi suoje-luohjelmaksi, eikä siihen kuuluvia alueita siksi pidä sisällyttää kaavaan. Suo-jeluarvoja omaavat kohteet turvataan lainsäädännöllä, joten kaavaan ei pidä sisällyttää lainsäädäntöä pidemmälle meneviä suoje-luoinstrumentteja.</p> <p>3. Turpeen energiakäytössä luopumisen tulisi tapahtua suunnitellusti ja halli-tusti pitkällä siirtymäajalla. Vaikka energiakäytöstä luovutaan turvetta, tulee voida käyttää muilla elinkeinoaloilla. Osuus soiden käytöstä pieni, mutta mer-kitys elinkeinotoiminnalle ratkaisevan tärkeä. Vapon investoinnit lломantsiin hyvä esimerkki turpeen käytöstä samoin kuin karja - ja puutarhatilat, jotka käyttävät turvetta kuivikkeena ja kasvualustoina. Kuivike- ja kasvuturvetta on jo alettu tuoda Venäjältä, jossa avataan uusia soita tuotannolle. Ilmaston ja ympäristön kannalta tämä ei ole kestävä ratkaisu. Meidän pitää sen vuoksi varata mahdollisuus kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoon siihen saakka, kun toimivat ja ympäristön kannalta kestävät tuotteet pystytään kehittämään. Nyt ympäristö-/kasvuturpeen nostoon soveltuvia alueita rajattaessa on yhtenä kriteerinä käytetty turpeen noston taloudellisuutta. Vielä ei kuitenkaan voida tietää kasvuturpeen hinnan kehittymistä tuleville vuosille ja vuosikymmenille. Täten kasvuturpeennostoon soveltuvat alueet pitää rajata ainoastaan tekni-sen käyttökelpoisuuden näkökulmasta, ei taloudellisilla kriteereillä</p>	<p>1. Maanomistajien henkilökohtainen kuuleminen maakuntakaavassa ei ole mahdollista. Maakun-takaava on yleispiirteinen maankäytön suunni-telma ja asioiden laaja-alaisuus huomioiden eh-dotettu menettely ei ole mahdollista. Maakunta-liitto kuitenkin pyrkii viestinnässään mahdollisim-man laajaan tiedottamiseen. Jos kaavan osoitta-mien kohteiden maankäyttöä muutetaan, esi-merkiksi perustettaessa luonnonsuojelualueita tai suunniteltaessa turpeenottoa, maanomistajia kuullaan osana normaalia valmisteluprosessia.</p> <p>2. Kaavaluonnokseen osoitettu maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoi-den kanssa. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suoje-lun toteutta-miseksi, josta maanomistaja saa korvauksen. Suurin osa suoje-luun osoitetuista soista on avosoi-ta, joilla ei ole metsätalousmerkitystä. Maakuntakaavaan on valittu suuresta aineis-tosta maakunnallisesti arvokkaimmat suokoh-teet. Hyväksymättä jääneellä soidensuojelun täydennysesityksellä on ollut samansuuntainen tavoite, joten on luonnollista, että näitä maas-tossa perusteellisesti tutkittuja kohteita on eh-dolla maakuntakaavaan.</p> <p>3. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa siirtymä-aikaan turpeesta luopumiseen. Voimassa olevat tuotantoalueet ja tuotantoon luvitetut alueet osoitetaan kaavakartalla. Kaava keskittyi selvit-tämään aktiivihiihen raaka-aineeksi soveltuvat turvevarat. Kasvu- ja kuiviketurpeiksi soveltuvaa heikosti maatunutta rahkaturvetta voidaan nos-taa osalta kaavaan tulevalta tu-alueelta. Tuotan-non osoittamista pelkästään ympäristöturpeille</p>

			ei ole asiantuntijoiden mukaan näköpiirissä tulevaisuudessakaan, jonka taustalla on maakunnan soiden ominaispiirteet taloudellisten kysymysten lisäksi. Kaavaehdotukseen osoitettavat aktiivihille soveltuvat varaukset riittävät llo-mantsin tehtaan ensimmäiselle ja toiselle tuotantovaiheelle.
26.5.2021	Lieksan Luonnonystävät ry.	<p>1. Turvetuotanto ja rakennettu kulttuuriympäristö, kaavassa lähinnä pisteinä kohteina, ovat outo yhdistelmä vaihemaakuntakaavan yhteensovittavuudessa. Turvetuotantoalueita on vaikea nähdä rakennettuna kulttuuriympäristönä, vaikka ovatkin ihmistoiminnan tulosta.</p> <p>2. Kaavassa keskitytään kiireellisesti ja lyhytnäköisesti vain uusien turvetuotantoalueiden voimakkaaseen lisäämiseen unohtaen ilmastotavoitteet.</p> <p>3. Pohjois-Karjalan yleiskaavoitustilanne kohdassa 1.5 on päivitetty 30.6.2020, Lieksan osalta olennaisen tärkeää olisi täydentää karttaa parhailaan nähtävillä olevalla Lieksa-Ruunaa strateginen yleiskaava 2040+ ehdotuksella. Lieksanjoki, keskeinen osa ko. kaavaa, pitäisi nähdä sekä luonnontettä kulttuuriympäristönä.</p> <p>4. Kaavaa laadittaessa huomiota on kiinnitettävä erityisesti mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen.</p> <p>5. Esitetään Lieksanjokea aina Pieliseltä alkaen kulttuuriympäristön alueeksi, niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin luonnonympäristön osalta maakuntakaavalle säädettyjen sisältövaatimusten mukaisesti.</p> <p>6. Turvetuotantoaluetta Pohjois-Karjalassa yli kaksinkertaistetaan, vaikka suuntaus pitäisi olla toisinpäin.</p> <p>7. Esitetään Lieksan turvetuotantoon varatuille soille tu-merkinnän poistamista ja vastaavasti vaihekaavaan ennallistamisvarausta.</p> <p>8. Arvokkaiden soiden osalta vaihekaavassa ei käytetä samaa perustetta kuin turvetuotantovarausten kohdalla, jolloin esitetään entisten lisäksi uusia soita, vaan toimitaan päinvastoin. Luonnonmonimuotoisuuden edistäminen arvokkaiden soiden osalta ei toteudu.</p> <p>9. Esitetään Ruokosuota arvokkaaksi suoksi (SL).</p>	<p>1. Maakuntakaavassa on mahdollista osoittaa toisistaan poikkeavia teemoja eri merkinnöin ja määräyksin. Tässä kaavassa turvetuotanto osoitetaan osa-aluemerkinnällä, suojeltavat suot aluevarausmerkinnällä ja rakennettu kulttuuriympäristö piste- tai osa-aluetta kuvaavalla merkinnällä.</p> <p>2. Turvetuotanto on yksi kaavan kolmesta teemasta ja siinä keskitytään llo-mantsin aktiivihiihteeseen raaka-ainetarpeeseen. Aktiivihiihi lopputuotteena on erittäin puhdas ja ympäristömyönteiseen käyttöön soveltuva korkeamman jalostusasteen tuote. On totta, että turvetuotannolla on ilmastovaikutuksia. Niihin on varauduttu kaavamääräyksissä ja kaavaselostuksessa. Tu-alueiden keskimääräinen hiilivaranto on arvioitu aluekohtaisesti GTK:n selvityksessä. Ilmastotavoitteita tuetaan osoittamalla kohteita vastaavasti suojeluun, jolloin näiden kohteiden hiilivaranto tulee säilymään jatkossakin. Maankäyttö on asioiden yhteensovittamista. Maakuntaliitto on parhaimpansa mukaan pyrkinyt kaavatyössä yhteensovittamaan tuotannon, soidensuojelun ja ilmastokysymykset.</p> <p>3. Pyrimme päivittämään kartan maakuntakaavaprosessin aikana. Tässä kaavassa ei osoiteta luonnon- ja kulttuuriympäristön alueita muutoin kuin arvokkaiden soiden ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.</p> <p>4. Kiinnitetään huomiota kaavassa esitettävien teemojen osalta.</p>

			<p>5. Ks. vastineen kohta 3.</p> <p>6. Ks. vastineen kohta 2. Voimassa olevan kaavan mukaiset turvetuotantoon soveltuvat alueet ovat suunnittelun lähtökohtana. Tuotantoon soveltuvien alueiden kokonaispinta-ala tulee olemaan noin 4 000 ha.</p> <p>7. Jatkotarkastelu kohdistetaan maakunnasta valituille 29 suolle (4 021 ha). Systemaattista tu-merkintöjen poistamista ei tehdä. Ennallistamista ei käsitellä kaavassa, sillä se ei tarvitse toteutuakseen maakuntakaavamerkintää.</p> <p>8. Kaavaluonnokseen osoitettu maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteiksi on valikoitu luonnonsuojeluarvojen kannalta arvokkaita kohteita eli luonnon monimuotoisuutta nimenomaan edistetään. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi.</p> <p>9. Ruokosuo ei päätynyt maakunnallisen soidensuojeluaineiston joukkoon. Suo on kaavaluonnoksessa osoitettu Ruokojärven lounaisosalta tu-merkinnällä ja on mukana jatkotarkastelussa turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi.</p>
31.5.2021	Kulhon työväenyhdistys	Ehdotamme Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan arvomerkinällä mainittavan ensi vuonna 70 vuotta täyttävää Kulhon tanssilavaa (os. Kuurna-Kulhon tie 125 b)	Kaavan inventointi- ja arvottamisryhmässä oli keskustelua modernin ajan vapaa-ajan vieton rakennuskulttuurista, jolloin sivuttiin myös tanssilavakohteita. Tanssilavoja ei noussut inventoijan arvottamislistalle, joten niitä ei jälkikäteen lisätä kaavaan.
31.5.2021	Fingrid Oyj	Ei lausuttavaa maakuntakaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
31.5.2021	Lieksan kulttuuriperinnön tuki ry. + 2 liitettä + video + 3 valokuvaa	1. Lieksan kaarisillan asemaa suunnitteilla olevassa maakuntakaavassa ei tule heikentää edelliseen kaavaan nähden. Kaarisillan jättämiselle pois maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävien kohteiden joukosta ei ole perus-	1. Kohdetta ei esitetä kaavassa kunnan toiveesta. Lisäksi maakuntaliitto on jo aiemmin todennut, että sillan tulevaisuus tulee ratkaista

		<p>teita, päinvastoin, perusteet vähintäänkin entisen tasoiselle kaavamerkin- nälle ovat edellisen kaavan (2014) jälkeen vahvistuneet. Yksityiskohtaiset perustelut on tuotu esille lausunnossa.</p> <p>2. Lieksan kaarisilta on perusteltua kunnostaa liikennekäyttöön Ramboll Oy:n tutkimusraportin mukaisesti. Samalla säilyvät kulttuuri- ja rakennushis- torialliset sekä maisemalliset arvot sekä täyttyvät MRL:n 1 §:n kestävästä kehi- tystä koskevat määräykset. On syytä huomata, että kaarisillan kohdalla suo- jelu tarkoittaa sillan saattamista hyödylliseen käyttöön, ei sen museoimista.</p> <p>3. Pohdittaessa kaarisillan asemaa maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida myös ilmastotavoitteisiin liittyvä trendi kevyen liikenteen käytön edistämi- sestä. Muissa kaupungeissa (mm. Joensuu ja Turku) rakennetaan uusia ke- vyen liikenteen siltoja. Lieksassa on valmiina kevyen liikenteen käyttöön so- veltuva, tälläkin hetkellä ko. käytössä oleva silta, jonka säilymistä soveltu- vassa liikennekäytössä toivotaan tuettavan maakuntakaavalla.</p> <p>4. Lieksaan suunniteltu uusi, myös raskaalle liikenteelle tarkoitettu silta on järkevää rakentaa sellaiseen sijaintiin, jossa sen on tosiasiallisesti, ei vain teoriassa, mahdollista palvella myös nykyaikaista raskasta rekkaliikennettä. Uuden sillan rakentaminen ahtaalle kaarisillan alueelle, kaupungin historialli- seen ytimeen, jossa on kapeita tontti- ja kokoojakatuja, ei ole perusteltu ja toimiva ratkaisu. Maakuntakaavoittajan on suunnittelun kannalta hyödyllistä tiedostaa, ettei vanhan kaarisillan paikka ole ainut mahdollinen sijainti uu- delle sillalle, toisin kuin on esitetty. Lieksan kulttuuriperinnön tuki ry toivoo, ettei perustelua kaarisillan paikasta ainoana mahdollisena uuden sillan si- jaintipaikkana käytetä perusteena kaarisillan aseman heikentämiselle maa- kuntakaavassa.</p>	<p>maakuntakaavan sijaan asemakaavassa. Ase- makaavan muutos on tällä hetkellä luonnosvai- heessa.</p> <p>2. Kyseinen maakuntakaavamerkintä ei ole suo- jelumerkintä. Rakennussuojelua ei käsitellä tässä kaavavaiheessa. Näiden kahden kaava- merkinnän ero on väärinkäsitysten välttämiseksi tiedostettava. Kunnille tulee jättää oma harkin- nan mahdollisuus yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavamerkintä ei estä kohteen purkamista, mutta ei myöskään ole este suoje- lulle, jos kunnat näin haluavat.</p> <p>3.–4. Tässä maakuntakaavavaiheessa ei käsitellä liikenneasioita tai yhteysverkkoja. Juuri valmistuneessa Pohjois-Karjalan liikennejärjes- telmäsuunnitelmassa yhtenä tavoitteena on edistää myös kestävimpien liikennemuotojen mukaan lukien, kävelyn ja pyöräilyn käyttöä kaupunkiseuduilla ja merkittävimmässä taaja- missa. Lieksan kaupungin tulee asemakaavoit- tuksessaan ratkaista asia siten että autoliiken- teelle että kävelylle ja pyöräilylle luodaan suju- vat ja turvalliset olosuhteet.</p>
31.5.2021	Suomen luonnon- suojeluliiton Poh- jois-Karjalan piiri + 9 liitettä	<p>1. Koemme, että kaavaprosessi on ollut ohjausryhmän toiminnan osalta puutteellinen. Ei ole nähnyt soidensuojelumerkintöjä, kaavaselostusluon- nosta tai kaavamerkintöjä. Ohjausryhmä ei ole työtä tältä osin ohjannut. Kes- kitytty yhden yrityksen kriittisen raaka-ainetuotannon turvaamiseen, mikä yleisen edun näkökulmasta kyseenalaista. Piiri esittänyt eriävän mielipiteen turvetuotantoa koskevista merkinnöistä ja toistaa eriävän mielipiteen. Sa- malla piiri eroaa ohjausryhmän ja asiantuntijaryhmän jäsenyydestä.</p> <p>2. Turpeen energiakäytön lopettaminen perustelua ja tulee tapahtumaan huolimatta maakunnallisista linjauksista. Häätäratkaisuna Vapo (nyk. Neova) selvittänyt muita turpeen käyttötarkoituksia. Aktiivihiilen raaka-aineeksi so- veltuu myös muita aidosti uusiutuvia raaka-aineita. Vapo antanut ristiriitaista tietoa sidosryhmille ja kaavatyöhön siitä, onko laitoksen tuotanto perustettu</p>	<p>1. Maakuntaliiton tavoitteena on ollut kaavapro- sessin alusta saakka avoin vuorovaikutus ja yh- teistyö osallisten kanssa. Maakuntaliitto on li- säksi aktiivisesti tiedottanut kaavan eri vaiheista eri foorumeilla. Luonnonsuojelupiirin esittämät huomiot ovat kuitenkin arvokkaita. On totta, että osallistamiseen liittyvää vuorovaikutusmenette- lyä on syytä kehittää jatkuvasti. Maakuntaliitto kiinnittää asiaan huomiota kaavaehdotusta val- misteltaessa.</p>

	<p>kokonaan turpeen varaan. Jos raaka-aine turve, turvekenttien kiertoaika on 25–30 vuotta, turvetta korvaavien raaka-aineiden käyttöä ei ole aikomus aloittaa vielä vuosikymmeniin. Ilmastotavoitteiden kannalta täysin kestävä raaka-ainevalinta, jonka ympäristö- ja ilmastovaikutukset vastaavat kuin polttoturpeella.</p> <p>3. Ohjausryhmässä tuotu alusta asti ilmi, että kaavavaiheen ensisijainen tarkoitus on turvata yksittäisen yrityksen raaka-aineen saanti. Pidämme tällaista suunnitteluprosessia näennäisenä sen osallistavan ja yhteistoiminnallisen tarkoituksen näkökulmasta.</p> <p>4. Lisääntyvälle turpeentuotannolle ja turvetuotannon pinta-alan kasvattamiselle ei ole minkäänlaisia perusteita tässä ilmasto- ja ympäristöpoliittisessa tilanteessa.</p> <p>5. Piiri myös kyseenalaistaa menettelytavan, jolla kaavaprosessi viety läpi. Piiri ei ole päässyt esittämään mielipiteitään kaavaluonnoksesta ennen lausuntovaihetta.</p> <p>6. GTK:n selvityksestä olemme jättäneet Vapon hiililaitokseen liittyvään lupahakemukseen oman selvityksemme. Selvitys liitetty osaksi tätä lausuntoa. GTK:n selvitys on puutteellisin tiedoin laadittu, luontotiedot eivät ole ajan tasalla tai niitä ei olemassa. Suuri puutos selvityksessä on jo ennallistettujen vesistö- ja valuma-aluekohteiden tarkastelun puuttuminen. Turvetuotantoalueiden osoittaminen tällaisille alueille osoittaa ilmeistä välinpitämättömyyttä ja tekee tyhjiksi jo tehdyt ennallistamis- ja kunnostustoimet ja taloudelliset pannotukset.</p> <p>7. Turpeenkaivu kuormittaa ilmaston lisäksi vesistöjä, mutta sen osuuden osoittaminen koko valuma-alueen kuormituksesta on hankala osoittaa. Ongelma erityisesti hienojakoinen turveliete. Uutta tietoa esitetään julkaisussa, joka on painossa.</p> <p>8. Edellä mainittuun perustuen piiri vaatii kaikkien tu-alueiden poistamista kaavasta. Lisäksi piiri esittää EO/tu -alueiden poistamista kaavasta. Koivusuon ja Ruosmesuon kokonaisuus jätettävä rauhaan ja esitetään muutettuja suoalueita ennallistettaviksi.</p> <p>9. Jäljellä olevat luonnontilaiset suot tulee ehdottomasti suojella niin luonnon monimuotoisuuden kuin ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen takia.</p>	<p>Piirin näkemys on ollut turvetuotantoalueiden osalta maakuntaliiton tiedossa. Maakuntastrategian mukainen tahtotila kuitenkin on korkeamman jalostusasteen tuotteiden tukeminen. Samoin Ilomantsin aktiivihiilitehtaan investoinnit edellyttävät laadukkaasti turveraaka-aineen osoittamista. Se, että toiminta on Neovan hallinnassa ei ratkaise maakuntakaavan turvevarauksia, vaikka heitä kuullaankin osana kaavaprosessia.</p> <p>Piirin eroaminen ryhmistä merkitään tiedoksi. Samalla kuitenkin todetaan, että turvetuotannon osalta piirin näkemykset asioiden yhteensovittamisen osalta olisivat olleet ansiokkaita. Kaikkia kaavaluonnoksen mukaisia tu-alueita ei osoiteta kaavaehdotukseen. Maakuntaliitto ei kuitenkaan luovu tu-alueiden osoittamisesta.</p> <p>2. Turve on tällä hetkellä laadultaan ylivoimainen raaka-aine aktiivihiilituotannossa. Asiaa pohtiessa on myös huomioitava aktiivihiili äärimmäisen puhtaana ja absorptiokykyisenä tuotteena. Sillä on monia myönteisiä käyttökohteita muun muassa ilman- ja juomaveden puhdistamisessa. Maakuntaliiton mielestä ristiriitaa annetun tiedon suhteen ei ole.</p> <p>3. Maakuntaliitto osoittaa tu-alueita kaavaan realististen aktiivihiiliraaka-ainetarpeiden mukaisesti. Se, että tehdas on Neovan hallinnassa ei ole ratkaissut maakuntakaavan vireille tuloa tältä osin. Mikäli maakuntaan saadaan tulevaisuudessa myös uusia toimijoita niin asiaa tarkastellaan uudelleen uusien käyttötarpeiden mukaisesti.</p> <p>4. Ks. vastineen kohta 2. Lisäksi on parempi, että raaka-aine saadaan läheltä, kuin että se tuotaisiin kauaa, kenties ulkomailta. Punnintaa</p>
--	--	---

		<p>Vain vähän muuttuneet suot tulee viipymättä ennallistaa luonnontilaisen kaltaisiksi.</p> <p>10. Uusien turvetuotantovarausten esittäminen on täysin kestämatöntä, koska niiden haitalliset vaikutukset suoluonnon monimuotoisuuteen, vesien-suojeluun ja ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta ovat piirin näkemyksen mukaan täysin samanlaiset kuin polttoturvetuotannossa. Tulisi keskittyä soidensuojeluun ja soiden monimuotoisuuden sekä vesisensuojelun edistämiseen ja ilmastonmuutoksen torjuntaan.</p> <p>11. Energiantuotannossa pitäisi panostaa yhä enemmän uusiutuvien energiamuotojen kehittämiseen ja suunniteltu aktiivihiihtuotanto pitäisi tuottaa uusiutuvilla maa- ja metsätalouden sivutuotteilla.</p> <p>12. Soidensuojeluvvarausten pinta-ala täysin riittämätön ottaen huomioon suoluonnon ja erityisesti suoluontotyyppien nykyisen heikon tilanteen. Lähes kaikki suoluontotyypit Etelä-Suomessa uhanlaisia. Kaavassa asetetaan turvetuotanto luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja edistämisen edelle.</p> <p>13. Kaavaluonnos sopii huonosti VAT:iin, jotka on otettava huomioon kaavoituksessa.</p> <p>14. Soidensuojelun ja turvevarausesityksen välillä on nähtävissä hyvin suuri ristiriita. Aktiivihiihtuotantovarausten pinta-ala on kasvanut GTK:n selvityksen alkuperäisestä esityksestä huomattavasti. Soidensuojeluvvarausten määrä jää turvevarausten rinnalla hyvin vaatimattomaksi.</p> <p>15. SL-kohteiden suojelun toteuttamisaika on 5 vuotta. Kaavasuojelun toteutumisen kannalta aikataulu on täysin riittämätön. Tämä on nähtävissä maakuntakaavasta, missä on mukana paljon vanhojen vaihekaavojen SL- ja luokohteita toteutumattomina. Toteutusaikataulua pitäisi pystyä pidentämään, jotta kaikki kaavoissa mukana olevat kohteet pystytään suojelemaan. Vähintään 15–20 vuotta, rahoitusmahdollisuudet Helmi- tai METSO-ohjelmista tai uusia rahoituskanavia.</p> <p>16. Hallitusohjelmassa etsitään uusia keinoja saada yksityistä rahoitusta luonnonsuojelutyöhön. Ennallistamisessa voisi yhdistää julkista ja yksityistä</p>	<p>tulee käydä myös aktiivihiihden, lopputuotteena, hyötynäkökulmista.</p> <p>5. Kaikkien osallisten kanssa on toimittu avoimesti ja samalla tavoin. Olemme tuoneet esille, että näkemyksiä saa antaa koko kaavaprosessin ajan. OAS, luonnos ja ehdotusvaiheen nähtävillä oloajat on asetettu kuukauden pituisiksi. Maakuntaliiton mielestä annetulle väitteelle ei ole perusteita.</p> <p>6. Maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden selvityksessä ei voida huomioida yksityiskohtaisesti kaikkia tekijöitä. Selvityksessä on päädytty lähestymään asiaa turpeen laatuvaatimusten, kuten tuhkapitoisuuden näkökulmasta. Selvitystä laadittaessa on ollut käytössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen yhteistyössä laatima maakunnallisesti arvokkaiden soiden aineisto n. 100 kpl. Turvetuotanto ei ole ristiriidassa soidensuojelun kanssa. GTK:n selvityksessä on lisäksi määritetty rajaavia kriteerejä ja ne on dokumentoitu selvityksen loppuraportissa. Kaavaluonnokseen osoitettiin kaikki selvityksen mukaiset aktiivihiihiraaka-aineeksi soveltuvat tualueet. Kaavaehdotukseen kaikkia näitä alueita ei osoiteta ja valuma-alueiden kunnostustoimet otetaan huomioon tarkastelussa. Kokonaismäärä tulee olemaan noin 4 000 ha.</p> <p>7. Hyvä ja tiedostettava huomio. Asia tiedostetaan maakuntakaavataso huomioiden. Yksityiskohtainen tarkastelu kuitenkin on ympäristölupaprosessin tehtävä.</p> <p>8. Vaatimukset eivät ole esitettyssä muodossa toteutettavissa. Jatkotarkastelu kohdistetaan 26 tuotantoon soveltuvalla suolle (29 kpl, 4 021 ha). Näille laaditaan kaavaa täydentävä yleis-</p>
--	--	---	---

	<p>rahoitusta ja siinä julkisen puolen uudet kanavat olisivat liikkeen alkuun ppanevana voimana tärkeitä. Maakuntaliitolla voisi olla merkittävä rooli JTF-rahoituksen kautta.</p> <p>17. Kaavan soidensuojeluesitykseen ei ole luonnoksessa esitetty selkeitä perusteita. Esimerkiksi pisteytyksiä tai kohteiden alueellista jakautumista maakunnan eri osiin ei ole nähtävissä. Perusteeksi todetut realistiset mahdollisuudet suojelun toteutumiseksi sekä avosuot ovat suoluonnon monimuotoisuuden edistämisen kannalta virheellinen. Puustoiset suot ovat kaikkein uhanalaisimpia suotyyppisiä ja turvemaiden hakkuiden takia niihin kohdistuu eniten uhkatekijöitä.</p> <p>18. Esityksemme lähtee siitä, että kaikki soidensuojelun täydennysesityksen kohteet tulee varata maakuntakaavan SL-kohteiksi. 13 kohteen lisäksi esitetään 37 lisäkohdetta, pinta-ala 4 334 ha.</p> <p>19. Soidensuojelun täydennysesityksen kartoituskohteista piiri esittää uusia kohteina 25 aluetta SL-kohteiksi.</p> <p>20. Soidensuojelun täydennysesityksen kartoituksissa on puutteellisia selvityksiä Hoilolan soiden, Ruplansuon ja Kalliojoen Karhu-uuron osalta.</p> <p>21. Esitetään soidensuojelun täydennysesityksen kartoituksesta ja ennallistetusta suoalueesta koostuva Haukilahdensuo-Honkaniemensuo-Juutinsuo Kitee/Kesälahti uutena kaavaan.</p> <p>22. Esitetään Kuutilammenpuron ja sen lähiympäristön suot Joensuu/Tuupovaara uutena kaavaan. Hyvin edustavia korpia ja rämeitä, lahoppun määrä paikoin suuri.</p> <p>23. Esitetään soidensuojelun täydennysesityksen kartoituskohteista Ruokosuo Lieksasta kaavaan. Luonnontilaisia rimpisiä avosoita, myös korpia ja vanhan metsän saarekkeita.</p> <p>24. Esitetään Lietosuo Joensuu/Eno kaavaan. Luonnontilaisia rämeitä ja korprien monimuotoinen puusto säilynyt luonnontilaisen kaltaisena.</p>	<p>piirteinen vesistövaikutusten arviointi. Selvityksen yhteydessä huomioidaan luonnontilaisuusluokkaa II edustavat suot (7 kpl, 1 292 ha).</p> <p>EO/tu-alueet osoittavat nykyisen tuotanto ja luviustilanteen.</p> <p>Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p> <p>9. Kaavaan osoitetaan maakuntaliiton ja ELY-keskuksen yhdessä laatima maakunnallinen soidensuojeluaineisto. Ennallistaminen ei tarvitse maakuntakaavamerkintöjä.</p> <p>10. Ks. vastineen kohdat 6 ja 9. Ilmastovaikutukset on dokumentoitu kaavaselostuksessa ja niitä edelleen täydennetään kaavan ehdotusvaiheessa.</p> <p>11. Novactorilta saadun tiedon mukaan puupohjaisia tuotteita tullaan jatkossa todennäköisesti käyttämään. Puhtausvaatimukset puuraaka-aineelle ovat tiukat. Puusta tehty aktiivihiihi ei ole käyttötarkoituksiltaan niin laaja-alainen kuin turpeesta tehty, eikä yleensä niin laadukas. Puupohjainen aktiivihiihi sopii tiettyihin applikaatioihin, mutta ei niin monipuolisesti kuin turveperustainen. Puupohjainen aktiivihiihi ei ole niin hyvin regeneroitavissa ja uudelleen käytettävissä kuin turvepohjainen aktiivihiihi. Lisäksi puun alhainen kiintohiilipitoisuus laskee valmistusprosessin hyötysuhdetta eli suurempi osa raaka-aineen hiilestä muuttuu hiilidioksidiksi kuin turvetta käytettäessä.</p> <p>12. Väite, että kaavassa asetetaan turvetuotanto luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja edistämisen edelle ei pidä paikkaansa. Molempia edistetään kaavassa. Kaavaan osoitetaan maakuntaliiton ja ELY-keskuksen yhdessä laatima maakunnallinen soidensuojeluaineisto.</p>
--	--	---

		<p>25. Esitetään Kokkonniemi Joensuu/Eno kaavaan. Arvokkaiden avo- ja puusoiden soiden sekä kangasmetsien muodostama kokonaisuus.</p> <p>26. Esitetään Tervasuo/Ilomantsi suostrategian kohteista kaavaan. Tehty mittava ennallistaminen reunoilla.</p> <p>27. Esitetään Pieni Ukonsuo/Ilomantsi suostrategian kohteista kaavaan. Rajautuu osin Natura-alueeseen.</p> <p>28. Yhteenvedona piiri esittää yhteensä 69 uutta soidensuojelualuetta kaavaan SL-alueiksi, pinta-ala 10 852 ha. Vertailuna turvetuotantoalueiden kokonaisala 11 665 ha.</p> <p>29. Kaavassa tulisi piirin mielestä turvetuotannon edistäminen sijaan keskittyä ympäristönkunnostustöihin, kuten ennallistamiseen, kosteikkojen perustamiseen ja valuma-aluekunnostuksiin. Piiri tekee kohdekohtaisen esityksen ennallistamiseen varattavista soista. Maakuntaliitto olisi keskeinen toimija kehitettäessä yhteistyötä ennallistamishankkeissa. Esitys ja sen merkitys luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun edistämiseksi sekä ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta vastaavat ympäristöministeriön Helmi-tavoitteita samoin kuin MMM:n Sotka-hankkeen tavoitteita.</p> <p>30. Helmi-ohjelman mukaan soiden ennallistamisella on merkittäviä vaikutuksia suoluonnon monimuotoisuuden edistämisen lisäksi ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta. Voidaan pysäyttää turpeen hajoaminen ja turvata olemassa oleva hiilivarasto. Vähitellen turpeenkasvu palautuu.</p> <p>31. Helmi-ohjelma ja sen jatkoesityksen mukaiset mahdollisuudet soiden ennallistamisen kehittämiseen Pohjois-Karjalassa tulisi ottaa huomioon valmisteltaessa maakuntakaavaa ja pohdittaessa turpeenoton vähenemisen kompensaaion turveyrittäjille. Esimerkiksi kevyempien koneiden kehittäminen olisi yksi merkittävä kehittämiskohde.</p> <p>32. Piirin lähtökohta on, että kaikki tu-suot esitetään ennallistamiseen siltä osin, kun aiemmat ojitukset eivät ole metsätaloudellisesti kannattavia.</p> <p>33. Koivu- ja Ruosmesuon osalta esitetään ennallistamiskelpoiseksi arvioitava osat erikseen.</p>	<p>Kaavaan esitetyt suot tulee lisäksi olla realistisesti toteutettavissa maakuntakaavan suojelun toteuttamisen määräajassa.</p> <p>13. VAT:t ovat olleet ohjeena kaavaa laadittaessa, samoin kuin MRL:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maakuntaliitto ei näe perusteita esitetylle väitteelle.</p> <p>14. Maakuntaliiton mielestä soidensuojelu ja turvetuotanto on käsitelty tasapainoisesti ja ristiriitaa ei ole. Soidensuojeluaineisto on ollut käytössä tu-alueita määritettäessä. Arvokkaille soille ei ole osoitettu tuotantoa. Pinta-alat eivät ole kasvaneet GTK:n selvityksestä. Tämä tulee selkeästi esille jokaiselta tu-alueelta laadituista kohdekorteista. GTK:n selvityksessä esitetyt tuotantoon soveltuvat alueet on karttateknisesti rajattu kaavakartalle tu-merkinnän sisään. Kyseessä on yleinen maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiva esitystapa. Merkintä ei myöskään salli suoraan tuotannon käynnistämistä, vaan tuotanto ja sen laajuus määritetään ympäristöluvassa. Selvityksen mukainen tu-tarve on noin 4 000 ha. Soidensuojelualueiden pinta-ala on kaavaluonnoksessa 4 398 ha.</p> <p>15. Maakuntakaavoissa 5 vuoden määräaika on yleinen käytäntö. Suojelualueiden toteuttamisesta vastaa valtio.</p> <p>16. Maakuntaliitolla on merkittävä rooli JTF-työssä. Myös ennallistamisasiat ovat olleet esillä. On huomattava, että JTF:n toteutusta ohjaavat valtio- ja EU-tasolta tulevat periaatteet.</p> <p>17. Maakuntaliiton mielestä perustelut on esitetty riittävällä tavalla kaavaselostuksessa. Luotamme kohteiden valinnassa maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijatyöhön. Viitteenä on</p>
--	--	---	---

		<p>34. Lausunnon liitteenä esitetään 22 muuta soiden ennallistamiskohdetta.</p> <p>35. Lisäksi esitetään vaihekaavaan ennallistamisliitteessä olevat kohteet kaikkiaan 17 kpl, pinta-ala 2000 ha.</p> <p>36. Piiri arvostaa kulttuuriperinnön suojelemista osana kestäväen kehityksen tavoitteita ja näkee, että kaavaa varten laaditut selvitykset ovat asiantuntevasti laadittuja.</p>	<p>kuvattu tärkeimpiä lisätiedon lähteitä, kuten soidensuojelun täydennysesityksen inventoinnit tms. Puustoisia soita on myös mukana, mutta metsätalousvaikutukset on pyritty minimoimaan keskittymällä teeman mukaisesti turvemaihin. Tämä näkyy rajauksissa, jotka kiertävät kivennäismaita.</p> <p>18.–28. Maakuntaliiton mielestä kaavaluonnoksessa esitetty maakunnallinen soidensuojeluaineisto on ansiokas ja asiantuntijoiden yhteistyön tulos eikä sitä ole syytä muuttaa. Lähtökohtana on ollut suojelun toteutuksen realistisuus.</p> <p>29.–35. Tässä maakuntakaavassa turvetuotanto aktiivihillitehtaan tarpeita varten on yksi kolmesta käsiteltävästä teemasta. Esitetyt teemoja ei käsitellä tässä kaavassa. Mainittuja asioita on mahdollista edistää ilman maakuntakaavamerkintää. Esimerkiksi maakuntakaavan valittuja suojeltavia soita on ELY:n virkatyönä arvioitu suhteessa Helmi-ohjelman toteutukseen.</p> <p>36. Merkitään tiedoksi.</p>
31.5.2021	Ylä-Karjalan luonnonystävät ry	<p>1. Olemme huolestuneet siitä, että Nurmeksen alueelta ei kaavaan ole löydetty yhtään arvokasta suoaluetta, mutta sen sijaan kaksi uutta aluetta on ehdotettu turvetuotantoon. On erittäin arveluttavaa avata uusia suoalueita tuotantoon samalla, kun valtakunnallisesti turpeenkäyttöä ajetaan alas.</p> <p>2. Valtioneuvosto on juuri tehnyt periaatepäätöksen vuoteen 2030 ulottuvasta Helmi-elinympäristöohjelmasta. Katsomme, että tämä ohjelma on syytä ottaa huomioon maakuntakaavan valmistelussa. Ylä-Karjalan luonnonystävät katsoo, että Helmi-elinympäristöohjelma on huomioitava maakuntakaavaa valmisteltaessa niin Ylä-Karjalassa kuin koko maakunnan alueella.</p> <p>3. Nurmeksen alueelta löytyy vielä suojelemisen arvoisia suoalueita ja sitäkin enemmän ennallistettavaksi sopivia ojitettuja suoalueita niin valtion kuin yksityisten omistamilla mailla. Tällaiset alueet on syytä etsiä ja merkitä maakuntakaavaan, jonka teemana ovat arvokkaat suot. Esimerkiksi Saramon Mehtojoen varrella oleva Suurisuo on arvokas ja iso suojelematon suo valtaosin valtion mailla. Ennallistettavaksi sopisi myös Valtimon suojellun Hanhisuon</p>	<p>1. Kaavaluonnokseen osoitettu maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteiksi on valikoitu luonnonsuojeluarvojen kannalta arvokkaita kohteita. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Luotamme kohteiden valinnassa maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijatyöhön. Nurmeksesta ei löytynyt kriteerit täyttäviä soita.</p> <p>Maakuntaliiton mielestä soidensuojelu ja turvetuotanto on käsitelty maakuntakaavassa tasapainoisesti ja ristiriitaa näiden teemojen välillä ei ole. Soidensuojeluaineisto on ollut käytössä tu-alueita määritettäessä. Arvokkaille soille ei ole osoitettu tuotantoa.</p>

		<p>viereinen Kuohusuo, jonka osalta turvetuotantosuunnitelmat ovat jo rauenneet.</p> <p>4. Kun turpeen polttaminen vähenee, riittävät jo käytössä olevat alueet turvaamaan nyt suunnitellut uudet turpeen käyttötavat siihen asti, kunnes niitäkin luovutaan ja siirrytään uusiutuvan raaka-aineen käyttöön. Suunnitellut uudet turpeenottoalueet ovat Pielisen latvavesillä ja lisäävät laajan alueen vesistökuormitusta samaan aikaan kun seudulla panostetaan matkailun merkittävään lisäämiseen ja toivotaan maallemuuton tuovan uusia asukkaita seudulle. Turvetuotannon lisääminen on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteidenkin kanssa. Helmi-ohjelmassa suunnitellulla soiden ennallistamisella on myös välitön työllistävä vaikutus, jota Pohjois-Karjalassakaan ei ole syytä väheksyä.</p>	<p>Kurkisuo ja Heinäsuo poistetaan kaavasta.</p> <p>2. Helmi-elinympäristöohjelma on otettu huomioon potentiaalisia luonnonsuojelualueita valittaessa, mikä todetaan myös kaavaselostuksessa.</p> <p>3. Ks. vastineen kohta 1. Ennallistamiskohteita ei käsitellä maakuntakaavassa. Ennallistaminen ei myöskään vaadi maakuntakaavamerkintää toteutuakseen.</p> <p>4. Voimassa olevat tuotantoalueet ja tuotantoon luvitetut alueet on esitetty maakuntakaavaluonnoksessa. Näiden ennakoidaan riittävän siihen saakka, kunnes turpeen poltosta luovutaan kokonaan. Maakuntakaavan tu-alueet on osoitettu Ilomantsin aktiivihiihtehtaan tarpeita varten. Todekseen, että turve on tällä hetkellä laadultaan ylivoimainen raaka-aine aktiivihiihtuotannossa. Asiaa pohtiessa on myös huomioitava aktiivihiihtäjäväestön puhtaana kemikaalina ja sen monet myönteiset käyttökohteet muun muassa ilman- ja juomaveden puhdistamisessa.</p>
31.5.2021	Ilomantsin matkailuyhdistys, Möhkön matkailuyhdistys ry. ja Koitajoen kalatalousalue	<p>1. Mäkräsuo - turvetuotannon kannalta tärkeä alueen tu -merkintä: Ilomantsin kunnan Möhkön kylän Mäkräsuon turvetuotantovaraus (tu) tulee poistaa vaihekaavasta, koska se on vakava uhka paikalliselle matkailuelinkeinolle.</p> <p>2. Haluamme myös kiinnittää huomiota GTK:n raportissa "Turpeen käytön ja tuotannon näkymät Pohjois-Karjalassa vuoteen 2040" sivulla 27 esille tuotuihin seikkoihin: "Alueen pieni etäisyys Koitajokeen sekä pintavalutuskentälle sopivan ojittamattoman alueen puuttuminen heikentävät alueen soveltuvuutta mahdolliseen turvetuotantoon. Lisäksi mahdollinen vaikutus Möhkön alueen matkailulle tulisi huomioida suon soveltuvuuden arvioinnissa".</p>	<p>1–2. Mäkräsuo poistetaan kaavasta.</p>
31.5.2021	Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry	<p>1. Suolintujen kannat ovat Suomessa vähentyneet viimeisen neljän vuosikymmenen aikana lähes 60 %. Taantuma ei koske vain soiden kaukokuuuttajia sillä myös lähimuuttajat ja esimerkiksi paikkalintu riekko ovat taantuneet yhteensä yli 40 % samalla tarkastelujaksolla. Suolinnuston tilanne on hyvin huolestuttava, ja suolinnuston tilaa uhkaavien hankkeiden osalta tulisi arvioida niiden todelliset linnustolliset ja muut ympäristölliset vaikutukset ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.</p>	<p>1. Linnustovaikutukset on arvioitu kaavaselostuksessa maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Yksityiskohtaisempi tarkastelu tulee toteuttaa ympäristöluvassa.</p> <p>2. Turvetuotantoa ei ole osoitettu suojelualueille tai suojeluun ehdotetuille alueille. Tuotantokelpoisen alueen etäisyys pohjavesialueeseen $\geq$</p>

	<p>2. Maakuntakaavassa tulee turvata riittävät suojavyöhykkeet turvetuotantoalueiden ja luonnontilaisten soiden väliin, etteivät turvetuotannon aiheuttamat muutokset vesitaloudessa heikennä myös luonnontilaisten soiden elinympäristöjä ja monimuotoisuutta.</p> <p>3. Maakuntakaavaluonnoksessa turvetuotantoalueiksi varattujen suoalueiden linnusto tunnetaan pääasiallisesti puutteellisesti. Suoalueiden merkitys korostuu pesimälinnuston ohella myös kevät- ja syysmuuttojen lepäily- ja ruokailualueina. Vaikka kyseessä on laaja kaavoituskokonaisuus, olisi erityisesti tärkeimpien alueiden osalta tarpeen jo tässä vaiheessa arvioida linnuston nykytila sekä turvetuotannon aiheuttamat linnustolliset vaikutukset. Jo maakuntakaavassa olisi hyvä nostaa esiin, että turvetuotantoalueiden luvitusvaiheessa on perusteelliset luontoselvitykset toteutettava ja arvokkailla alueilla hankkeista on luovuttava. Kaavamerkintä yksissään ei riitä turvetuotannon käynnistämiseksi alueella.</p> <p>4. Ongelmallisimman alueen kaavassa muodostaa Ilomantsin Koivusuon ja Ruosmesuon alueet, jotka rajautuvat merkittävään 570366 Koitajoen alue nimeen FINIBA-alueeseen. Alue on myös kansainvälisesti tärkeä lintualue eli IBA-alue FI051 Koitajoki area. Alue kuuluu myös Pohjois-Karjalan biosfääri-alueeseen. Tähän kokonaisuuteen rajautuvien turvetuotantoalueiden osalta tulee kiinnittää erityistä huomiota suojavyöhykkeisiin, etteivät niiden aiheuttamat negatiiviset vesitalous- ja monimuotoisuusvaikutukset ulotu tärkeälle lintualueelle.</p>	<p>500 m. Turvetuotantoa varten laaditussa selvityksessä lähtökohtana oli, että tuotanto ja soidensuojelu eivät ole ristiriidassa keskenään.</p> <p>3. Ks. vastineen kohta 1. Maakuntaliiton mielestä kaavamerkintään liittyvät suunnittelumääräykset ovat maakuntakaavatasolle riittävät. Asiat tarkentuvat ympäristölupavaiheessa. Maakuntakaavan tarkoitus ei ole toteuttaa yksityiskohtaista suunnittelua.</p> <p>4. Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p>
--	---	---

31.5.2021	Neova Oy (entinen Vapo Oy)	<p>1. Pidämme hyvänä, että maakunnassa nähdään turveraaka-aineen mahdollisuudet luoda alueelle uudenlaista teollista toimintaa paikallisiin raaka-aineisiin tukeutuen. Maakuntakaavoitus on yksi osa varautumista turpeenkäyttöön korkeamman jalostusasteen tuotteissa sekä kasvu- ja kuiviketurpeena myös tulevaisuudessa.</p> <p>2. Pidämme GTK:n selvitystä hyvänä pohjana maakunnalliseen raaka-ainetarkasteluun.</p> <p>3. Haluamme tuoda esiin, että turpeen tuhkapitoisuuden lisäksi myös eräiden alkuaineiden pitoisuudet turpeessa ovat kriittisiä, kun valitaan aktiivihii- len raaka-ainetuotantoon soveltuvia soita. Kuten kaavaselostuksessa tuo- daan esiin GTK:n tuhkapitoisuustieto on ainoastaan suuntaa antava. Selvi- tyksessä ei ole myöskään voitu ottaa huomioon aktiivihii- len raaka-aineen laatu- kriteerejä soilta, joilla alkuainepitoisuuksia ei ole määritetty. Kaavaluon- nokseen sisällytettyjen aktiivihii- len raaka-aineksi soveltuvien alueiden mää- rää rajautuisi todennäköisesti huomattavasti pienemmäksi, mikäli kaikilta alu- eilta olisi tiedossa myös kriittisten alkuaineiden pitoisuudet.</p> <p>4. Kaavatarkastelun pinta-alatarvelaskelmissa on käytetty teknisiä kaavoitus- kertoimia, jotka ottavat huomioon mm. tuhkapitoisuuden vaihtelun soissa, maanomistusolosuhteet sekä turvetuotannon ympäristöluvituksesta johtuvat epävarmuudet. Nämä epävarmuudet voivat vähentää merkittävästi turvetuo- tantomuutosten soveltuvien alueiden lopullista tuotantomuutosten päättymistä. Kaavaluon- noksen tu-merkinnän saaneet kohteet ovat GTK:n selvityksessä vasta hyvin alustavilla tiedoilla todennettu aktiivihii- len raaka-aineksi soveltuviksi koh- teiksi. Suurimmalta osalta kohteista puuttuu turpeen alkuainepitoisuustieto, mikä aiheuttaa merkittävän riskin soiden lopulliselle soveltuvuudelle aktiivihii- len raaka-aineksi. Edelliseen viitaten korostamme, että kaavaan turvetuo- tantomuutosten soveltuvaksi merkittävien alueiden määrä tulee olla suurempi, kuin maakunnan turpeenkäyttön laskennallisesti osoittaa.</p> <p>5. Turvetuotantomuutosten soveltuvien alueiden aluevarauksissa on huomioitava myös turvetuotannon tarvitsemat tukirakenteet, erityisesti vesiensuojelura- kenteille tarvittavat alueet. Niiden osalta ensiarvoista on rakenteiden hyvä toimivuus, jolla varmistetaan minimikuormitus alapuoliseen vesistöön. Tä- män vuoksi rakenteet pyritään sijoittamaan ensisijaisesti ojittamattomille suon osille ja turvesyvyydeltään matalammille alueille. Tämä on syytä ottaa huomioon aluerajauksissa.</p>	<p>Neuvottelut käyty Neovan 16.6.2021 ja 19.8.2021. Sovimme, että kaavassa tuo- daan esille mahdollisuus hakea ja saada ympäristöluva turvetuotannolle myös maakuntakaavan tu-merkintöjen ulkopuo- lisille alueille. Kävimme myös läpi kaa- vasta poistettavat suot.</p> <p>1. Merkitään tiedoksi. Asialla edistetään maa- kuntavaltuuston 7.9.2020 hyväksymän maakun- tastrategian mukaista tahtotilaa.</p> <p>2. Merkitään tiedoksi.</p> <p>3. Kaavaluonnoksessa on varauduttu lausun- nossa mainituista syistä huomattavasti aktiivihii- litehtaan ensimmäistä ja toista tuotantomuutosta suurempaan raaka-ainemäärään. Näin ollen tuotantomuutosta voi kohdentaa laadultaan soveltuvim- mille soille. Alkuainepitoisuuksiin liittyvä asia kir- joitetaan kaavaselostukseen.</p> <p>4. Tarvelaskelma on huomioitu selvityksessä. Kaavasta poistetaan seuraavat kymmenen kaa- valuonnoksessa mukana ollut suota: Koivu- suo, Ruosmesuo, Jormonsuo, Iljansuo, Tetri- suo, Mäkräsuo, Vehkasuo, Teerisuo, Kurkisuo ja Heinäsuo. Jatkotarkastelussa on mukana 29 tuotantomuutosta soveltuvaa suota (4 021 ha).</p> <p>5. Vesiensuojelurakenteita ei voida erikseen osoittaa maakuntakaavaan sen yleispiirteinen tarkastelutaso huomioiden. Sen sijaan asia tu- lee ratkaista ympäristöluvapöytäkirjassa.</p> <p>6. Turvetuotanto edellyttää ympäristöluvan, jossa tuotantomuutosten selvitetään yksityis- kohtaisesti.</p> <p>7. Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p>
-----------	----------------------------	--	---

	<p>6. Kaavaselostuksessa on hyvin tuotu esiin, että maakuntakaavan (tu) -merkinnällä ainoastaan osoitetaan alue, joka sisältää tuotantopotentiaalisia alueita. Aluemerkinä ei oikeuta turvetuotannon aloittamista alueella. Turvetuotannon aloittaminen vaatii kaikissa tapauksissa lainvoimaisen ympäristöluvan.</p> <p>7. Koivusuon ja Ruosmesuon osalta pidämme kaavaluonnoksen 500 metrin suojavyöhykettä ylimitoitettuna. Pahimmillaan näin laaja rajausta estää aktiivihiilen raaka-aineeksi parhaiten soveltuvien alueiden teknistaloudellisen hyödyntämisen, mikäli tuotantoalue pirstaloituu rajauksen vuoksi pieniin palasiin. Vesiensuojelurakenteet vaativat myös aluevarauksia. Rakenteet pyritään sijoittamaan ensisijaisesti ojitattomalle alueelle. Esitämme, että suojavyöhykkeen laajuus jätetään ratkaistavaksi ympäristölupaprosessissa, jolloin on käytettävissä tarkka tuotantoalueen ja vesienkäsittelyratkaisujen toteutus suunnitelma.</p> <p>8. Kaavaselostuksessa on esitetty kaavaehdotukseen valittavien alueiden osalta vaihtoehtotarkastelu ja arvioitu alustavasti vaihtoehtojen positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia lukijoille. Mielestämme tämä on hyvä menettely ja avaa hyvin eri näkökulmia. Näkemyksemme mukaan ennen kaavaehdotusta on syytä olla avoin myös muille kuin kaavaluonnoksessa esitetyille vaihtoehdoille.</p> <p>9. Turvetuotantoon soveltuva (tu) aluemerkin osalta, esitämme merkin pienä täsmennyksiä alla näkyvästi:</p> <p><i>Turvetuotantoon soveltuva alue (tu). Osa-aluemerkinnällä osoitetaan alustaviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen maakunnallista merkitystä omaavia turvetuotantoon soveltuvia alueita. Turpeenoton laajuus ja sijainti määräytyvät tuotantoaluekohtaisen suunnittelun perusteella ja ympäristölupaehtojen mukaisesti.</i></p> <p>Suunnittelumääräys. Turpeenotto on pyrittävä osoittamaan kohdekorteissa esitettyjen tuotantokelpoisten aluerajausten sisäpuolelle. Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa on otettava erityisesti huomioon vesiensuojelumenetelmien tehokkuus ja tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin. Suunnittelussa on huomioitava turvetuotannon osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta sekä rajoitettava ja tarpeen vaatiessa vaiheistettava samanaikaisesti käytössä olevia tuotantoalueita. Tuotantoalueiden jälkikäyttömahdollisuudet on alustavasti selvitettävä suunnitteluvaiheessa.</p>	<p>8. Merkitään tiedoksi.</p> <p>9. Kaavamääräykseen lisätään teksti mahdollisuudesta hakea ja saada ympäristö lupa turvetuotannolle myös maakuntakaavan tu -merkintöjen ulkopuolisille alueille.</p> <p>10. Maakuntakaavaluonnoksen mukainen soijensuojelualueiden pinta-ala on 4 398 ha. Luonnonsuojelualueita perustettaessa suot elinympäristönä on vain yksi tarkasteltava arvo eikä soiden osuutta kokonaisuudesta ole laskettu. Tyyppillisesti luonnonsuojelualueet sisältävät lukuisia eri elinympäristöjä, myös perinteisesti soiden suojelun kansallispuisto. Soiden pinta-ala luonnonsuojelualueilla epäilemättä ylittää turvetuotantoalueiden alan.</p> <p>11.–12. Kaavaluonnokseen osoitettu maakunnallinen soijensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteiksi on valikoitu luonnonsuojelualueiden kannalta arvokkaita kohteita. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Luotamme kohteiden valinnassa maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijatyöhön.</p> <p>13. Neova Oy:n kanssa on järjestetty neuvottelut kesäkuussa ja elokuussa 2021.</p>
--	--	---

		<p>Suunnittelumääräykseen on lisäksi tarpeen liittää maininta, että turvetuotannon harjoittaminen ja ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös muille kuin kaavassa osoitetuille alueille. Perusteluina muutosesityksille esitämme seuraavaa: Kuten olemme aikaisemmin tuoneet esiin maakuntakaavaa varten ei ole ollut mahdollista tehdä kattavia selvityksiä turpeen laadusta tai tarkkoja tuotantoaluesuunnitelmia. Tämä ei ole edes tarpeen, sillä maakuntakaava on yleispiirteinen.</p> <p>Tuotantoalueiden jälkikäytön osalta korostamme, että oikeus päättää alueiden seuraavasta maankäytöstä on maanomistajalla ja maanomistusolosuhteet voivat muuttua vuosien kuluessa. Mikäli turvetuotanto alkaa, kestää se samalla alueella yleensä 20–30 vuotta. Pitkän toiminta-ajan vuoksi ei alueen suunnitteluvaiheessa ole tiedossa, millaisia maankäytöllisiä tarpeita on useiden vuosikymmenten päästä. Tämän vuoksi seuraavan maankäytön mahdollisuuksia voidaan selvittää ainoastaan alustavasti.</p> <p>10. Maakuntakaavaluonnokseen on osoitettu uusia suojelualueita. Käsitellyssä olevassa kaavaluonnoksessa soidensuojeluun tarkoitettujen alueiden määrää on tarkoitus nostaa lähes 5000 hehtaarilla.</p> <p>Kokonaiskuva maakunnan soidensuojelutilanteesta ei kuitenkaan lukijalle avaudu, koska kaavaselostuksesta ei ilmene tieto maakunnassa jo suojeltujen soiden määrästä. Selkeyden vuoksi kaavaselostuksessa olisi hyvä tuoda esiin maakunnan jo suojeltujen suoalueiden määrä, jolloin rinnastuisi paremmin soiden eri käyttömuotojen suhde. Esitämme jo suojeltujen soiden kokonaismäärän täydentämistä kaavaehdotukseen.</p> <p>11. Hämmästelemme ratkaisua, jossa SL-merkintöjä on osoitettu myös voimakkaasti metsäojitetuille alueille. Millainen halukkuus valtiolla on hankkia tämän kaltaisia kohteita suojeluun ja erityisesti millaiseen hintaan.</p> <p>12. Kaavaluonnoksessa on SL-merkinnällä osoitettu myös soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteita. Haluamme tuoda esiin, että soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaan yksityisomistuksessa (sisältäen yhtiöt) olevien kohteiden suojelun tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Mielestämme kaavan SL-merkintä (luonnonsuojelualue) ohjaa pakkoon. Merkintään liittyy alueella voimassa oleva MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Tämän vuoksi pidämme hyvänä, että suojelumääräykselle on asetettu 5 vuoden takaraja.</p>	
--	--	--	--

		<p>13. Neova Oy esittää, että ennen kaavaehdotusta toiminnanharjoittajan kanssa käydään tarkempi neuvottelu hallinnassa olevien alueiden tuotantomahdollisuuksista ja millaisia vaikutuksia kaavamerkintärajoituksilla on tuotantoteknisesti. Kaavassa mainitaan useamman kerran Vapo Oy. Yhtiön nimenvaihdon vuoksi toivomme yhtiön nimen päivittämistä kaavaehdotukseen.</p>	
--	--	--	--

31.5.2021	Bioenergia ry	<p>1. Kaavaluonnoksessa on tunnistettu nämä mahdollisuudet luoda alueelle uudenlaista teollista toimintaa paikallisiin raaka-aineisiin tukeutuen. Tämä konkretisoituu merkitsemällä vaihekaavaan tuotantopinta-alaa noin 4 000 hehtaaria tu-merkinnällä (turvetuotantoon soveltuva alue). Maakuntakaavovitus on yksi osa varautumista turpeen käyttöön korkeamman jalostusasteen tuotteissa sekä kasvu- ja kuiviketurpeena myös tulevaisuudessa.</p> <p>2. Kaavaluonnokseen sisällytettyjen aktiivihiihen raaka-aineeksi soveltuvien alueiden määrää rajautuisi todennäköisesti huomattavasti pienemmäksi, mikäli kaikilta alueilta olisi tiedossa myös kriittisten alkuaineiden pitoisuudet. Edelleen rajoitteina voidaan nähdä tuhka- ja alkuainepitoisuuksien lisäksi maanomistusolosuhteet sekä turvetuotannon ympäristöluvituksesta johtuvat epävarmuudet. Nämä epävarmuudet voivat vähentää merkittävästi turvetuotantoon soveltuvien alueiden lopullista tuotantoon päätymistä. Näin onkin tärkeää huomata, että kaavaan turvetuotantoon soveltuvaksi merkittävien alueiden määrä tulee olla suurempi, kuin maakunnan turpeenkäyttöennuste laskennallisesti osoittaa eikä kaavan tu-merkintä oikeuta turvetuotannon aloittamista alueella.</p> <p>3. Kaavaluonnoksen suunnittelumääräykseen tulee liittää maininta, että turvetuotannon harjoittaminen ja ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös muille kuin kaavassa osoitetuille alueille, koska yleispiirteistä maakuntakaavaa varten ei ole ollut mahdollista tehdä kattavia selvityksiä turpeen laadusta tai tarkkoja tuotantoaluesuunnitelmia. Turvetuotantoa suunniteltaessa ei yleensä ole tiedossa, millaisia maankäyttöllisiä tarpeita on useiden vuosikymmenten päästä. Tämän vuoksi seuraavan maankäytön mahdollisuuksia voidaan selvittää ainoastaan alustavasti.</p> <p>4. Vaihekaavaluonnokseen on osoitettu uusia suojelualueita lähes 5000 hehtaaria. Olisi ollut hyvä, jos kaavaselostuksesta ilmenisi myös maakunnassa jo suojeltujen soiden määrä. Tämä tulisi lisätä lopulliseen kaavaehdotukseen. Kaavaluonnoksessa on SL-merkinnällä osoitettu myös soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteita. Merkintään liittyy alueella voimassa oleva MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Yksityisomistuksessa (sisältäen yhtiöt) olevien kohteiden suojelun tulee kuitenkin perustua vapaaehtoisuuteen. SL-merkintä (luonnonsuojelualue) rajaa alueen käyttöä, mikä tulisi aina korvata. Suojelumääräykselle on asetettu 5 vuoden takaraja, joka toivottavasti ohjaa kaavassa suojeluun varattavien alueiden nopeaan lunastamiseen suojeluun ja oikeudenmukaisesti korvauksiin maanomistajalle.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Kaavaluonnoksessa on varauduttu huomattavasti aktiivihiihtehtaan ensimmäistä ja toista tuotantovaihetta suurempaan raaka-ainemäärään. Näin ollen tuotantoa voi kohdentaa laadultaan soveltuvimmille soille. Tarvelaskelma on huomioitu selvityksessä. Kaavasta poistetaan seuraavat kymmenen kaavaluonnoksessa mukana ollut suota: Koivusuo, Ruosmesuo, Jormonsuo, Iljansuo, Tetrisuo, Mäkräsuo, Vehkasuo, Teerisuo, Kurkisuo ja Heinäsuo. Jatkotarkastelussa on mukana 29 tuotantoon soveltuvaa suota (4 021 ha).</p> <p>3. Kaavassa tuodaan esille mahdollisuus hakea ja saada ympäristö lupa turvetuotannolle myös maakuntakaavan tu -merkintöjen ulkopuolisille alueille.</p> <p>4. Maakuntakaavaluonnoksen mukainen soidensuojelualueiden pinta-ala on 4 398 ha. Luonnonsuojelualueita perustettaessa suot elinympäristönä on vain yksi tarkasteltava arvo eikä soiden osuutta kokonaisuudesta ole laskettu. Tyypillisesti luonnonsuojelualueet sisältävät lukuisia eri elinympäristöjä, myös perinteisesti soidensuojelun kannalta tarkastellut alueet, kuten Patvinsuon kansallispuisto. Soiden pinta-ala luonnonsuojelualueilla epäilemättä ylittää turvetuotantoalueiden alan.</p> <p>Soidensuojelun täydennysesityksen kohteita on mukana luonnonarvojensa perusteella. Luonnonsuojelualueita perustettaessa vasta määritellään alueiden tarkat rajat sekä neuvotellaan toteutusmahdollisuuksista maaomistajien kanssa. Mainittu viiden vuoden määräaika on arvioitu riittävän suojelun toteuttamiseen jo kohteita valittaessa.</p>
-----------	---------------	--	---

4.6.2021	UPM Metsä/Maankäyttö	<p>1. Arvokkaat suoalueet sisältävät myös vähäisissä määrin soidensuojelun täydennysohjelman mukaisia alueita, joita ei ole syytä merkitä SL-merkinnällä maakuntakaavaan.</p> <p>2. Ainakin soidensuojelun täydennysohjelman mukaisten ja muiden vielä toteuttamatta olevien kohteiden osalta voisi harkita esimerkiksi ohjeellista ja informatiivista pistemerkintää, jolloin tarkempi rajaus ja mahdollinen vapaaehtoisuuteen perustuva suojelun toteuttaminen jäisi tarkemmassa kohdesuunnittelussa huomioitavaksi.</p> <p>3. Rajausten ja määräysten osalta on huomioitava, että metsäteiden läheisyyteen tai tiestöön rajoittuvat SL merkinnät eivät saa aiheuttaa rakentamistai kunnostustoimenpiteiden rajoitteita esim. metsäteiden perusparannusten, rumputöiden tmv. tienrakennuksen toteuttamiselle.</p> <p>4. Turvetuotantoalueiden osalta tulee huolehtia riittävät aluevaraukset ja mahdollistaa myös olemassa olevien tuotantosoiden tuotannon turvaaminen tarvittavilta osin. Maakuntakaava ei saa rajoittaa parhaiten soveltuvan tuotantosoon löytymistä tulevaisuuden tarpeisiin ottaen huomioon myös laadulliset vaatimukset tuotettavan turpeen osalta.</p>	<p>1. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Soidensuojelun täydennysesityksen kohteita on mukana tarkastelussa, sillä niiden arvo on mitattu ja vähintään maakunnalliseksi todettu. Alueita valittaessa on huomioitu Helmi-elinympäristöohjelman edistymisen.</p> <p>2. Kaavan osoittamat kohteet tukevat mm. vapaaehtoista soidensuojelua Helmi-elinympäristöohjelmalla. Tässä maakuntakaavassa kaavakartalle ei osoiteta muita merkintöjä, kuten S tai luokohteita. Kohteiden rajaukset ja suojelun toteutus täsmentyvät yksityiskohtaisessa neuvottelussa. Kaavassa kivennäismaat on pyritty rajaamaan ulkopuolelle mm. Metsätalouden etua vaalien. Pistemäinen merkintä on todettu ongelmalliseksi sen epämääräisen ulottuvuuden osalta, joten maakuntakaavan pienetkin suojelualueet merkitään jatkossa aluumerkinnällä.</p> <p>3. Ei vaikutusta lausunnossa mainittuihin asioihin. Edellä mainitut seikat huomioidaan suojelun toteuttamisvaiheessa, jolloin esim. tiet voidaan rajata suojelualueen ulkopuolelle.</p> <p>4. Kaavan keskeisenä tavoitteena on varautua aktiivihiihen kannalta riittävän laadukkaan turveraaka-aineen saatavuuteen. Olemassa olevat tuotantoalueet esitetään kaavakartalla EO/tu-merkinnällä ja niillä on turvattu asema jo muutenkin (mm. ympäristölupa).</p>
----------	----------------------	---	---

Maakunnan ulkopuoliset (3 lausuntoa)

Pvm	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
24.5.2021	Pohjois-Savon liitto	<p>1. Pohjois-Savon liitto pitää Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 1. vaiheen luonnosta hyvin laadittuna ja perusteellisesti selvitettyä. Turvetuotantoalueiden osoittaminen on perusteltu korkeamman jalostusasteen tuotannolla sekä energian tuotannon hallitulla siirtymisellä uusiutuviin polttoaineisiin. Turpeenkäytöllä on tutkitusti ilmastovaikutuksia, jolloin vaikutusten pienentäminen on ilmastonmuutoksen kannalta oleellista. Maakuntakaavassa asia on tiedostettu ja huomioitu. Turpeen osalta aktiivihillituotanto ennalta arvioiden vähentää turpeesta valmistettujen tuotteiden myötä vastaavien öljypohjaisten tuotteiden käyttöä ja luonnonsuojelullisesti arvokkaiden soiden osoittamisella maakuntakaavassa on suoria ilmastomyönteisiä vaikutuksia. Kokonaisuuden kannalta maakuntakaavaa voi vielä edelleen kehittää päästövaikutusten kokonaisarviointilla.</p> <p>2. Soiden osalta on huomioitu sekä soidensuojelu että Pahakalansuo ja Kyllysuo (osittain) ovat kaakkoisen Rautavaaran kanssa samalla Luostanjoen valuma-alueella (04.68), jolle on osoitettu Pohjois-Savon voimassa olevassa maakuntakaavassa turvetuotantoa. Näiden osalta on suunnittelumääräyksessä varmistettu tuotantoalueiden yhteisvaikutuksen huomioiminen vesistöihin. Samoin on vesiensuojelu huomioitu turvetuotantoon soveltuvissa alueissa, joista Tiiskinsuo on lähellä maakuntien yhteistä rajaa.</p>	<p>1. Maakuntakaavaselostuksessa on dokumentoitu kaavan kokonaisvaikutukset sekä erikseen turvetuotannon vaikutukset. Lisäksi kaavaa varten laaditussa selvityksessä on tehty laskelma turpeeseen sidotun hiilen määrästä. Erillistä päästövaikutusten kokonaisarviointia ei ole tarkoitettu laatia.</p> <p>2. Merkitään tiedoksi.</p>
27.5.2021	Kainuun liitto	<p>Kaavaluonnoksessa on huomioitu ajankohtaiset teemat ilmasto-, ympäristö- ja kulttuuriperintöarvojen osalta. Luonnos on perusteellisesti ja asiantuntevasti laadittu ja kaavaluonnoksen kohdekortit ovat selkeitä. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa kaavaselostuksessa esitettyjen neljän sijaan.</p>	Merkitään tiedoksi.
31.5.2021	Etelä-Karjalan liitto	<p>Kaavaselostuksen sivulle 7 kohtaan "Etelä-Karjalan maakuntakaavoitus", tulee lisätä Etelä-Karjalan kokonaismaakuntakaava 2040:n laatimisen aloittaminen OAS:in nähtävillä ololla 3.6.-2.7.2021.</p>	Huomioidaan kaavaselostuksessa.

Yksityiset henkilöt (4 mielipidettä)

Pvm	Mielipiteen antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
25.5.2021	██████████	<p>Ehdotan kaavaan seuraavia lisäyksiä Yläpiha ID 911-24-1: Moderni rakennusperinne</p> <ul style="list-style-type: none"> rintamamiestyylinen maatilaa päärakennus v:lta 1956. Lautarakenteinen, purueriste, 1 1/2 kerroksinen. 158 m2. Parveke rakennettu v. 1995, kylpyhuone & saunasiipi v. 1997 	<p>Inventointi- ja arvottamisryhmä käsitteli sähköpostilla 22.11.2019 ██████████ saapuneen ehdotuksen Yläpihan tilan maakuntakaavamerkinästä. Ryhmä totesi, että eri ikäiset ja muutetut</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • vanhoista hirsistä entisen päärakennuksen paikalle koottu perinteisen mallinen maalaistalo 100 m². Rak. vuosi 2015 • pyöröhirsisauna maatalon omista puista. 16 m². Rak. vuosi 1989 • hirsinen kuja -navettarakennus. Rak. v. 1901 • hirsinen eloaitta rak. 1895. Malkakatto. • hirsinen luhtiaitta vuodelta 1898. Malkakatto. <p>Toivon, että jokin näistä rakennuksista, mieluummin koko pihapiiri, pääsisi uuteen Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan 2040. 1600-luvulta periytyvä sukutila on arvotettu seudullisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi rakennusperintönsä ja komeiden kaukonäkymiensä johdosta. Kaavoitus antaisi tiettyä suojaa ja lisäarvoa tämän upean kulttuuriympäristön säilymiseksi tulevaisuudessakin.</p>	kohteet eivät muodosta tarkasteltavien arvojen näkökulmasta yhtenäistä pihapiiriä. Kohteesta ei laadittu kohdekorttia eikä sitä valittu kaavaluonnokseen.
18.5.2021		<p>Palautteemme koskee Nurmeksessa sijaitsevan Kurkisuon käyttöönottoa turvetuotantoalueeksi. Jos Kurkisuo valjastetaan turvetuotantoon, siitä seuraavat muun muassa nämä ongelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - haitallinen vaikutus alapuolisiin vesistöihin Lautiainen-nimiseen järveen saakka - vaikuttaa haitallisesti Miihkalinjoen suistoalueella olevaan luonnonsuojelualueeseen - alapuolisten vesistöjen ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksien heikentyminen - ranta-alueiden kiinteistöjen arvonalentuminen - melu- ja pölyhaitat <p>Myös Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri on antanut kielteisen lausunnon Kurkisuon käyttöönotosta turvetuotantoon. Näin ollen suhtaudumme kielteisesti maakuntakaavaluonnokseen Kurkisuon osalta.</p>	Kurkisuo poistetaan kaavasta.
31.5.2021		<p>1. GTK:n selvityksessä Rumon Tapposuon (kohde 39. nimellä Heinäsuo) vesistövaikutuksista on ainoastaan viittaus Minna Kukkonen vesistövaikutusarvioon vuodelta 2009. Syy lienee se, että Kukkonen arvion mukaan (sivu 27) jo maanviljelyn osalta kohtuullisen korkeasti kuormitetun Rumojoen kuormitus kasvaisi 3–5 %, samoin kuin joen liettyminen lisääntyisi. Rumojoen vaikutus ylittää Matkusjoen vesistöön ja sen kautta mm. Puukarin-, Nuoli- ja Polvijärveen sekä Valtimon taajaman viereiseen Haapajärveen. Alueen ekologista tilaa ei myöskään ole arvioitu, niinpä selvitys on puutteellinen eikä sitä voida hyväksyä.</p> <p>2. Kuohatin Kurkisuota (kohde 38.) ei Kukkonen arviossa ole, eli se on lisätty kaavaan vasta vaikutusarvioiden tekemisen jälkeen. Selvityksessä ei myöskään ole huomioitu viereistä luonnonsuojelualuetta, jonka</p>	<p>1. Heinäsuo poistetaan kaavasta.</p> <p>2. Kurkisuo poistetaan kaavasta.</p> <p>3. Turvetuotanto on yksi kaavan kolmesta teemasta ja siinä keskitytään Ilomantsin aktiivihiihtitehtaan raaka-ainetarpeeseen. Uusia alueita ei kaavoiteta polttoturpeen tarpeisiin. Aktiivihiihi lopputuotteena on erittäin puhdas ja ympäristömyönteiseen käyttöön soveltuva korkeamman jalostusasteen tuote. On totta, että turvetuotannolla on ilmastovaikutuksia. Niihin on varauduttu kaavamääräyk-</p>

		<p>kautta Ala-Sammaljärveen (selvityksessä virheellisesti Ala-Saamattijärvi) laskeva Miihkelinjoki olisi suurimman kuormituksen alla. Järvestä alkava Kuohattijoki laskee asutuksen läpi Ylikylään ja sieltä Lautiaisen kautta aina Pieliseen, jotka ovat keskeisiä vesistöjä nurmeslaisessa maisemassa. Näin ollen Kurkisuo ei mitenkään sovellu turvetuotantoon, se tulisikin suojella osaksi luonnonsuojelualuetta.</p> <p>3. On hyvin arveluttavaa avata uusia luonnonvaraisia suoalueita tuotantoon samalla, kun valtakunnallisesti turpeenkäyttöä ajetaan alas. Näin ollen jo olemassa olevilta turvetuotantoalueilta varmasti saadaan riittävästi raaka-ainetta tulevaisuuden tarpeisiin ja työllistetään yrittäjiä. Mielistämme nämä suoalueet tulisikin suojella ja samoin myös toiset arvokkaiksi suoalueiksi luokitellut kohteet.</p>	<p>sisä ja kaavaselostuksessa. Tu-alueiden keskimääräinen hiilivaranto on arvioitu aluekohtaisesti GTK:n selvityksessä. Ilmastotavoitteita tuetaan osoittamalla kohteita vastaavasti suojeluun, jolloin näiden kohteiden hiilivaranto tulee säilymään jatkossakin. Maankäyttö on asioiden yhteensovittamista. Maakuntaliitto on parhaimpansa mukaan pyrkinyt kaavatyössä yhteensovittamaan tuotannon, soidensuojelun ja ilmastokysymykset.</p> <p>Kaavaluonnokseen osoitettu maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteiksi on valikoitu luonnonsuojeluarvojen kannalta arvokkaita kohteita eli luonnon monimuotoisuutta nimenomaan edistetään. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi.</p>
31.5.2021		<p>Koivusuo-Ruosmesuo varaukset sijoittuvat huomattavilta osin luonnontilaisille suoalueille, jotka rajoittuvat maakunnan ainoaan luonnonpuistoon. Turpeenotto vaikuttaisi merkittävästi Koitajoen Natura-alueeseen ja kansainväliseen IBA-linnustonsuojelualueeseen. Jo v. 1976 aluetta suunniteltiin kansallispuistomietinnössä osaksi luonnonpuistoaluetta. Itä-Suomen AVI hylkäsi v. 2015 ja Vaasan hallinto-oikeus v. 2016 soiden ottamisen turvetuotantoon. Mikään ei ole muuttunut alueella näiden päätösten jälkeen. Koivusuo eteläosan ojitusalue tai Murhisuon metsäojitetun alueen ottaminen turvetuotantoon, mutta ei koko kaavailtu alue.</p>	<p>Koivusuo ja Ruosmesuo poistetaan kaavasta.</p>

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen ehdotus

Lausunnoilla oloaika 22.11.2021–2.1.2022.

Kaavaehdotuksesta saatiin yhteensä 30 lausuntoa.

Yhteenveto saaduista lausunnoista sekä niihin annettavat vastineet.

SISÄLTÖ:

Kunnat (6 lausuntoa)	69
Viranomaiset (10 lausuntoa)	71
Yritykset, yhteisöt, järjestöt (9 lausuntoa)	81
Maakunnan ulkopuoliset (5 lausuntoa)	89

Kunnat (6 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
1.12.2021	Kontiolahden kunta	<ol style="list-style-type: none"> Kunta kiittää, että Raatesuon raja- kaavan mukaiseksi. Paiholan sairaala sekä sen alue on osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Myös kunta näkee sairaalan ja sen alueen maakunnallisesti merkittävänä ja merkintä on perusteltua. 	1.–2. Merkitään tiedoksi.
14.12.2021	Lieksan kaupunki	<ol style="list-style-type: none"> Lieksan kaupunki pitää hyvänä, että maakuntaliitto on reagoinut luonnosvaiheessa tulleeeseen palautteeseen ja osallistanut keskusteluun niin kuntia kuin maaomistajiakin rakennetun kulttuuriympäristön merkintöjen osalta. Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (ma/km) -merkintä on muuttunut ehdotusvaiheessa. Määräykseen on lisätty, että kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä. Lieksan kaupunki pitää maakuntakaavan määräyksen kehittymistä oikeasuuntaisena, mutta edelleen painottaa, että maakuntakaavan ohjausryhmän keskusteluunkin viitaten määräykseen jää edelleen tulkinnanvara ja sillä voi edelleen olla ohjaava vaikutus. Lieksa on keskusteluissa ehdottanut erityisesti kohdemerkinnän muuttamista esimerkiksi muotoon Maakunnallisesti merkittäviä arvoja sisältävä kohde tai osa-alue. Maakunnallinen arvo voi kohdistua kohteen vain yhteen ominaisuuteen tai useaan ominaisuuteen ja on esitetyllä tavalla hyvin jyrkästi / yksiselitteisesti tulkittavissa, johtaen helposti alemmissa kaavoissa pelkkään suojelumerkintään. Kaupunki toteaa edelleen, että maakuntakaavan tarkastelun yhteydessä olisi ollut hyvä tarkastella ovatko myös jo aiemmissa kaavoissa tähän mukaan otetut, voimassa olevat kohteet vielä relevantteja rakennusten kunnon ym. puolesta uuteen kaavaan otettaviksi. Lieksan kaupunki esitti luonnosvaiheessa ja neuvotteluissa, että Kolin kylämaiseman kohdemerkintä (ehdotuksessa kohdemerkintä 124) olisi poistettu tarpeettomana, ja asia olisi huomioitu myös muissa maakuntakaavakartoissa/-vaiheissa. Maakuntakaavaehdotus on vieläkin ohittanut Lieksan keskustaajaman osayleiskaavassa esitetyn ratkaisun Rajavartiolaitoksen alueesta Timitrassa. Lieksan kaupunki edellyttää, että kohteena nro 132 "Lieksan rajakomppanian kasarmi" poistetaan kohdeluettelosta huomioiden alueen omistajan tulevaisuuden suunnitelmat. 	<ol style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi. Maakuntakaava osoittaa ma/km-merkinnällä maakunnallista arvoa. Maakuntakaavan MRL:n mukainen ohjausvaikutus nostaa esille arvoja, joiden mahdollinen huomioiminen arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan tarkastelutaso on kunnan kaavoja yleispiirteisempi ja inventointiväli on tyyppillisesti pitkä. "Maakunnallisesti merkittäviä arvoja sisältävä" vs. nykyinen "maakunnallisesti arvokas" kohde ovat hyvin samankaltaisia tapoja ilmaista kohteen maakunnallista merkittävyyttä. Kohdekuvaukset ja uuden inventoinnin kohdekortit nostavat esille ne arvot, joihin maakuntakaavamerkintä perustuu. Voimassa olevan kaavan kohteiden ajantasaisuutta ei kohteiden suuren määrän vuoksi ollut mahdollista tarkastaa maastokäynnein. Ajantasaisuutta on selvitetty vuoden 2019 ja 2020 kyselyissä ja pitkin kaavan valmistelua käytyjen neuvottelujen avulla. Luonnosvaiheessa listattiin yksityiskohtaisemmin vanhojen merkintöjen keskeiset muutokset.

		<p>7. Kaupunki toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa turvetuotannon osiosta.</p> <p>8. Lieksan kaupunki toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa arvokkaiden soiden osalta.</p>	<p>5. Kolin kylämaisema -merkintä kuvaa tienristeyskylän rakentumista ja muuttumista osaksi kansallismaisemaa ja matkailupalvelujen aluetta. Merkintä kohdentuu Kolin Rynäseen, Seurojentaloon, kirkkoon ja kouluun sen jälkeen, kun kohdelistasta poistettiin lausunnossa mainitut huonokuntoiset tai puretut kohteet. Merkintä ei estä alueen kehittämistä vaan pyrkii tuomaan esille jäljellä olevat kiintopisteet tienvarsikylän kehityshistoriasta.</p> <p>6. Lieksan rajakompanian kasarmin kuvaukseen suunniteltiin luonnosvaiheessa muutoksia. Se esitettiin kohdekortilla, jossa oli mainintoja myös muista alueen historiallisista kohteista. Lieksan kaupungin kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella luonnosvaiheen kuvauksesta luovuttiin. Ehdotusvaiheessa palataan voimassa olevan kaavan esittämään ratkaisuun eli kuvataan vain päärakennus. Päärakennuksen kaavamerkinnästä on keskusteltu myös rakennuksen omistajan kanssa, ja se sai hyväksynnän.</p> <p>7.–8. Merkitään tiedoksi.</p>
20.12.2021	Tohmajärven kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
20.12.2021	Liperin kunta	Viinijärven ortodoksisen kirkon alue on lisätty ma/km-kohdemerkintöjen (pistemerkintä) listaan. Alueelle tulisi määritellä rajausta ja noudattaa se asemakaavallista rajausta kirkon alueesta vai käsittääkö rajausta myös muita ortodoksisen seurakunnan omistamia alueita ortodoksisen kirkon tuntumassa.	Alue osoitetaan kaavaan pistemerkinnällä, koska alue on maakunta-kaavamerkinnän määritelmän mukaisesti pinta-alaltaan alle viisi hehtaaria. Kohdekortista puuttuu maininta, onko kirkon lisäksi myös muilla mainituilla kohteilla maakunnallista arvoa. Kuvausta täydennetään.
27.12.2021	Outokummun kaupunki	1. Maakuntakaavassa esitetyt maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on huomioitu kaupungin keskusta-alueen	1.–2. Merkitään tiedoksi.

		<p>asemakaavoissa suojelumerkinnöin. Aluekohteet on huomioitu kulttuurihistoriallisina alueina.</p> <p>2. Outokummun kaupungilla ei ole huomauttamista kaavaehdotukseen.</p>	
12.1.2022	Joensuun kaupunki	<p>1. Kaavaehdotusta on muutettu kaupungin luonnosvaiheen lausunnon suuntaan. Maakunnallisesti arvokkaaksi esitettyjen rakennusten merkinnät koskevat rakennusten tunnistettua arvoa ja kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä. Rakennussuojelu kuuluu MRL:n mukaisesti yleis- ja asemakaavoitukseen. Tehty muutos selkeä ja tärkeä korjaus.</p> <p>2. Kaavakartan luettavuus edelleen heikko rakennuksia koskevien osaluemerkintöjen suuren määrän vuoksi varsinkin Joensuun keskustan alueelle. Tehtyä suurennosta olisi syytä edelleen tarkentaa. Toisaalta kohteet löytyvät kaavaselostuksen liitteestä luettelona ja lisäksi uudet kohteet on mainittu kulttuuriympäristöinventoinnissa.</p> <p>3. Luonnosvaiheessa kaupunki esitti poistettavaksi useita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Lopulta poistettu vain yksi kohde. Tärkeä muutos on ollut kaavamerkinnän tarkentaminen, että maakunta-kaavalla ei suojella rakennuksia vaan ne tunnistavat arvon.</p> <p>4. Joensuun kaupunki tyytyy kaavaehdotukseen tehtyihin tarkennuksiin.</p>	<p>1. Merkitään tiedoksi.</p> <p>2. Pyrimme parantamaan kartan luettavuutta.</p> <p>3. Maakuntaliitto ja Joensuun kaupunki pitivät neuvottelun ennen kaavaehdotuksen valmistumista. Kaavaratkaisu on neuvottelussa sovitun mukainen. Kaavamerkintään lisättiin mainittu lisämääräys.</p> <p>4. Merkitään tiedoksi.</p>

Viranomaiset (10 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
29.11.2021	Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys	<p>1. Kokonaisvaltainen pohdinta mm. soiden virkistyskäytön kaavalle aiheuttamista vaatimuksista puuttuu.</p> <p>2. Turvetuotannon vaikutukset metallien liukenemiseen mainitaan, mutta asian käsittely on selvityksessä hyvin yleisellä tasolla. Vaikutukset vesistöjen elohopeapitoisuuteen ja sen rikastuminen mm. kalastoon on kuitenkin huomioitava tarkemmin maakunnan tasolla.</p>	<p>1. Soiden virkistyskäyttöä ei tarkastella tässä kaavavaiheessa, vaikka aihe tuli esille suokyselyn tuloksissa. Suot käsitellään ainoastaan turvetuotannon sekä luonnonsuojelullisesti arvokkaiden soiden näkökulmasta.</p> <p>2. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma ja myös selvitykset laaditaan yleispiirteisesti. Tarkempi suunnittelu ohjataan ympäristölupavaiheeseen.</p>
8.12.2021	Pohjois-Karjalan rajavartiosto	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
15.12.2021	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, E-vastuualue	1. Kaavaehdotuksessa on riittävässä määrin turvattu maakunnan teollisuuden ja alkutuotannon tarpeet muulle kuin polttokäyttöön tulevalle turpeen nykyiselle ja tulevalle käytölle. Kasvu- ja kuiviketurpeelle	1.–3. Merkitään tiedoksi.

		<p>haetaan korvaavia tuotteita, mutta vie aikansa, kunnes ne ovat laajamittaisesti käytettävissä. Turvetta tarvitaan edelleen siirtymävaiheessa.</p> <p>2. Turvetuotantoalueiden kohdekohtaiseen valintaan ei oteta kantaa.</p> <p>3. Muilta osin vastuualueella ei ole lausuttavaa.</p>	
17.12.2021	Luonnonvarakeskus	<p>1. Suokyselyyn vastanneiden määrä oli jäänyt vähäiseksi ja vastaajajoukko ei ole edustava. Miten lomakepohjaisen ja karttapohjaisen kyselyn tuloksia hyödynnettiin kaavaehdotuksen laadinnassa.</p> <p>2. Kokonaisvaikutusten osalta ehdotetaan täsmennettäväksi, mitkä ovat kriteerit sille, että vaikutus on esimerkiksi merkittävästi positiivinen (++) tai vähäisesti positiivinen (+). Lisäksi esitetään, että vaikutuksia käsitellään tekstissä tarkemmin kunkin teeman osalta.</p> <p>3. Selostuksessa on mainittu, että SL-soilla ei ole puuntuotannollista arvoa, joten suojelualueiden perustaminen mahdollistaa maanomistajille suurimman taloudellisen hyödyn. Esitetään, että näitä perusteluja tarkennetaan.</p> <p>4. Rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta ei ole kuultu kaikkia rakennusten omistajia. Pidetään tärkeänä, että kaavan laatimisprosessi on oikeudenmukainen ja että myös kaikki kiinteistönomistajat, joita kaava koskee, pyydetään mukaan ja heidän näkemyksensä huomioidaan.</p> <p>5. Tu-alueiden määrittämisessä oli käytetty kartta-aineistojen paikkatietoanalyysia ja turpeen laatu- ja määrätietoa, mutta määrittäystä varten ei tehty maastokäyntejä. Pidetään tärkeänä, että kaavaa laadittaessa käytetään kattavia aineistoja ja luotettavia menetelmiä erilaisten maankäyttöluokkien tunnistamisessa.</p> <p>6. Ehdotetaan, että tarkennetaan, mitä tarkoitetaan metsätieteellisellä ja geologisella suolla (s. 19).</p> <p>7. Ehdotetaan, että kirjoitetaan selvemmin, miten aktiivihiihen raaka-aineen tuottaminen ja turvetuotantoalueet edistävät uudistumiskykyisen energiahuollon toteutumista (s. 35).</p> <p>8. Ehdotetaan, että tekstiin tarkennetaan, mitä tarkoitetaan kuutoskäytävän varustamisella uudistuvan energian mahdollistavien ratkaisuin (s. 45).</p>	<p>1. Kaavan tausta-aineistona voi olla myös pienen vastaajajoukon saaneen kyselyn tulos. Selostuksessa on todettu, että tulosta ei voi yleistää. Vastaajien lukumäärästä riippumatta kysely kuitenkin antaa yleiskuvan vastaajien suokäsityksistä. Kyselyn tulosten avulla mm. selvitettiin, sijoittuuko vastaajille luontoarvojen kannalta tärkeitä soita kaavan tu-alueille. Tällainen oli etenkin Koivusuo-Ruosmesuo, joka poistettiin luonnosvaiheessa.</p> <p>2. Tarkennetaan kaavaselostukseen.</p> <p>3. Selostuksessa on todettu, että kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Maanomistaja saa suojelusta korvauksen. Suurin osa suojeluun osoitetuista soista on lisäksi avosoita, joilla ei ole metsätalousmerkitystä.</p> <p>4. Yksityiskohtainen kuuleminen ei ole maakuntakaavan tehtävä. Maakuntaliitto on järjestänyt kuntiin tilaisuuksia, joissa asiaa on käsitelty.</p> <p>5. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jossa ei ole mahdollista selvittää kaikkea yksityiskohtaisesti. Tarkempi selvitystyö jätetään ympäristölupavaiheeseen.</p> <p>6.–8. Tarkennetaan kaavaselostukseen. Lähteenä on käytetty GTK:n raporttia, jossa on lähdeviittaukset.</p>

22.12.2021	Ympäristöministeriö	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jatkovalmistelussa on tarve varmistaa turvetuotantoon soveltuviksi osoitettujen alueiden täyttävän maakuntakaavan sisältövaatimuksen siltä osin kuin ne sisältävät luonnontilaisuusluokan II mukaisia soita. 2. Ympäristöluvassa ei voida määrätä turvetuotantoalueiden jälkikäytöstä (ks. suunnitelmääräys). 3. Turvetuotannon osalta maakuntakaavamääräyksessä tulee olla yksiselitteinen viittaus liiteaineistoihin. 4. Maakuntakaavan sisältövaatimukset edellyttävät, että maakuntakaavassa ei osoiteta soidensuojelun täydennysehdoituksen (SSTE) alueille niiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. SSTE-alueiden luonnonarvojen säilymistä voidaan edistää maakuntakaavoituksessa myös osoittamalla ne tapauskohtaisesti harkiten osa-aluemerkinnällä luo tai suojelualueen yleismerkinnällä S. 5. Termi "kulttuurihistoriallinen rakennettu ympäristö" voitaisiin määräyksessä muuttaa yleisesti käytössä olevaan muotoon "rakennettu kulttuuriympäristö". 6. Jotta maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet olisivat osa oikeusvaikutteista kaavaa, on maakuntakaavakartalla tai merkintään liittyvässä suunnitelmääräyksessä oltava yksiselitteinen viittaus kaavaselostuksen liiteaineistoon, joka sisältää kohdekohtaiset tiedot. Luettavuutta ja tulkintaa helpottaisi, mikäli liiteaineistossa olisi nyt esitetyn kohdeluettelon ohella kartta, josta pystyisi tunnistamaan ao. kohteet ja alueet ja niihin liittyvät arvot. 7. Edellä esitetyt näkökohdat tulee ottaa huomioon Pohjois-Karjalan vaihemaakuntakaavaa koskevan ehdotuksen viimeistelyssä siten, että kaavaratkaisu täyttää maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja muiden ympäristöministeriön toimialaan liittyvien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maakuntaliitto laati konsultin toimesta (Ramboll Finland) selvityksen ko. asian selvittämiseksi. Maakuntakaavaehdotus on laadittu ko. selvitys huomioiden siten, että tarkempi tarkastelu jätetään ympäristölupavaiheeseen. 2. Merkitään tiedoksi. Ottamatta kantaa ympäristölupamääräyksiin, todetaan kuitenkin, että ympäristölupahakuprosessissa hakijan on mahdollista esittää suunnitelma jälkikäytölle. 3. Lisätään mainittu viittaus. 4. Maakuntakaavaan ei osoiteta SSTE alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. SSTE alueet on huomioitu ja poissuljettu jo GTK:n selvitystyössä. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Tässä maakuntakaavassa kartalle ei osoiteta S eikä luo-kohteita. 5. Muutetaan esityksen mukaisesti. 6. Lisätään mainitut viittaukset. Liitteenä olevissa kohdekorteissa on kartta ja valokuvamateriaalia uusista kaavaan mukaan otettavista kohteista ja alueilta. Aiemmat kohteet on esitelty julkaisussa Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 3. vaihe, Julkaisu 165, 2014. Maakuntakaavaselostus, Liite 1 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Pohjois-Karjalassa. 7. Maakuntakaavalle asetetut sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu, ja
------------	---------------------	--	--

			ne ovat olleet kaavan laatimisen ohjeena koko kaavaprosessin ajan. Maakuntaliiton mielestä maakunta-kaava täyttää maakuntakaavalle MRL:ssä säädetyt sisältövaatimukset.
30.12.2021	Pohjois-Savon ELY-keskus, L-vastuualue	Kaavaehdotuksen ratkaisut eivät kosketa suoraan maanteitä, eikä kaavaehdotuksella ole ainakaan liikennettä lisääviä vaikutuksia. ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotukseen.	Merkitään tiedoksi.
30.12.2021	Metsähallitus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pidämme hyvänä, että kaavaehdotukseen merkityt uudet valtionmaan soidensuojeluvuoraukset voidaan toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin. 2. Kaavaehdotus on hyvin laadittu ja perustuu riittäviin kattaviin selvityksiin. 	1.–2. Merkitään tiedoksi.
30.12.2021	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Y-vastuualue	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tulisi korjata Neova Oy:n alueiden lukumääräksi yhdeksän. 2. Luvitetujen alueiden aktiivihiihtuotantoon soveltuvat turvevarat tulisi ottaa huomioon laitoksen tarvitsemää tuotantoalaa tarkasteltaessa. 3. Turvetuotannon vesistövaikutusten osalta kalataloudellisen arvon ja tarkasteltujen valuma-alueiden ekologisten elvytystöiden osalta saatavissa ollutta tietoa olisi voinut hyödyntää kattavammin. 4. Vesienhoitolainsäädännön näkökulmasta ympäristöluvan myöntämisen edellytysten täyttymiseen liittyy useissa kohteissa suurta epävarmuutta, vaikka kaikki suosituksissa esitetyt vesiensuojelua parantavat toimet olisivat käytössä. 5. ELY-keskuksen lausunnossa esille tuomat suokohteet reunaehtoi-neen ja lisäselvitystarpeineen tulisi esittää kaavaselostuksessa, ei pelkästään vesistöselvityksessä osana valmisteluaineistoa. 6. Kaavaselostuksen päätelmä, että arviointien perusteella ei ollut tarvetta poistaa tuotantoon soveltuvia soita, olisi vaatinut enemmän perusteluita. 7. Luonnontilisuusselvityksessä maastotarkastelun puuttuessa luonnontilaisten tai sen kaltaisten osien luontoarvojen arviointi kaavavaruksen suhteen jättää paljon epävarmuutta. 8. Soiden valinnassa tulisi painottaa 0-I -luonnontilaisuusluokan kohteita. Erityisesti luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset alueet tulisi pyrkiä jättämään rajausten ulkopuolelle. Merkittävät luontoarvot lisäävät ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiin liittyvää epävarmuutta. 9. Natura-arvioinnin tarvearvioinnissa on todettu kuormitusvaikutusta Natura-verkoston kuuluviin vesialueisiin. Arvioinnissa olisi ollut pe- 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korjataan kaavaselostukseen. 2. Nykyisten EO/tu-alueiden soveltuvuutta aktiivihiihtuotantoon raaka-aineeksi ei ole selvitetty. Näiltä alueilta otetaan turvetta aktiivihiihtuotantoon alkuvaiheen toiminnan turvaamiseksi, kunnes uusia maakuntakaavan osoittamia alueita otetaan käyttöön. Kaava ja sen selvitykset ovat keskittyneet määrittelemään uusia turvetuotantoon soveltuvia alueita. EO/tu-alueet mahdollistavat perinteisen turpeen käytön, mihin ei uusia alueita osoiteta. Olemassa olevien varausten on ennakoidu riittävän siihen saakka, kunnes polttoturpeesta luovutaan kokonaan. EO/tu-alueiden pinta-ala tarkennettiin kaavaehdotukseen. 3. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jonka puitteissa kaikkien asioiden selvittäminen ei ole mahdollista. Maakuntaliiton mielestä laadittu selvitystaso on maakuntakaavalle riittävä. Tarkempi tutkiminen jätetään ympäristölupavaiheeseen.

		<p>rusteltua hyödyntää tehdyissä lisäselvityksissä todettuja pitoisuusmuutoksia tai muutoin saatavissa olevaa vedenlaatutietoa. Näin olisi mahdollista konkretisoida johtopäätöksiä erityisesti Natura-verkoston kuuluvien vesistöjen lisäkuormituksesta.</p> <p>10. Kohdekohtaisessa Natura tarkastelussa johtopäätökset jäävät ainakin joiltakin osin epävarmoiksi tai perusteluiltaan ylimalkaisiksi. Toimintojen yhteisvaikutusten huomioiminen?</p> <p>11. Kaavaehdotus sisältää edelleen tu-varauksia, joihin voi kohdentua tuotannon käynnistyessä Naturasuojeluperusteille haitallista kuormitusta. Tässä tilanteessa ei ole perusteltua ilman seikkaperäisempää perustelua yksiselitteisesti todeta, että merkittävää haittaa Natura-verkoston kohteille ei synny. Erityisesti Koitajokeen eri alueilta tulevan kuormituslisän tarkempi tarkastelu on perusteltua johtopäätösten tueksi (Kauhasuo, Kuuksensuo, KuuksensuoN Kelsimäjoen kautta sekä Lylykoskensuo ja Riihisuo suoraan Koitajokeen).</p> <p>12. Selostuksen yleispiirteistä ilmastovaikutusten kuvausta ei voi pitää riittävänä. Vaihemaakuntakaava on asiakirja, jossa olisi mahdollisuus arvioida turvetuotannon ja sen, mitä tarkoitusta varten turvetta nostetaan, hiilitasetta ja ilmastovaikutuksia kokonaisvaltaisesti ao. ajanjaksoilla, mutta myös pidemmällä ajalla.</p> <p>13. SL-kaavamääräyksessä on todettu, että Metsähallituksen mailla soidensuojelu voidaan toteuttaa alue-ekologisen suunnittelun keinoin. ELY-keskus katsoo, että luonnonsuojelulain mukainen suojelualueen perustaminen on selkeä ja perusteltu toteuttamistapa kaikkien SL-varausten kohdalla maanomistajatahosta riippumatta.</p> <p>14. ELY-keskus katsoo edelleen, että osoitettujen SL-kohteiden rinnalla on perusteltua täydentää kaavaehdotusta osoittamalla S- ja luo-kohteita maakuntakaavoissa yleisen käytännön mukaisesti; tämä tukee tavoitetta ottaa kaikkien soidensuojelun täydennysesitysalueiden luontoarvot huomioon alemmassa kaavoituksessa.</p> <p>15. Täydennysesityksen muiden kuin suojeluun osoitettujen suoalueiden osalta on tärkeää, että alueille ei osoiteta maakuntakaavassa alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä. Kaavalla ei myöskään saa vaarantaa luonnonsuojelulain nojalla jo suojeltuja alueita. Tätä on kaavaselostuksessa tarkastelu vain Natura-alueiden osalta. Luontonselvityksen mukaan suojelualueita ei vaaranneta, mikä on selkeyden vuoksi tarpeen avata myös kaavaselostuksessa.</p> <p>16. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta esitetään, että maakuntaliitto muuttaisi kaavaselostukseen ja raporttiin tarkasteluperiodin alkavan 1930-luvun alusta.</p>	<p>4. Maakuntaliitto on laatinut kaavaehdotuksen laadittujen selvitysten ja niissä annettujen suositusten mukaisesti. Tarkempi tutkiminen jätetään ympäristölupavaiheeseen.</p> <p>5. Maakuntaliitto ei laajenna kaavaselostusta asioita toistamalla. Selostuksessa viitataan laadittuihin selvityksiin.</p> <p>6. Kaavaselostukseen lisätty lause on ulkopuolisen selvitystyön tulos, minkä mainitseminen on oleellista kaavaselostuksessa.</p> <p>7. Ks. vastineen kohta 3. Maastotarkasteluja ei tehty kaavan yleispiirteisyys huomioiden.</p> <p>8. Soiden valinnassa painotetaan 0–I luokkia. Luonnontilaisuusluokan II osalta laadittiin ulkopuolinen selvitys. Maakuntakaavaehdotus laadittiin selvityksen mukaisesti.</p> <p>9. Lisäselvitys täsmentää Natura-tarvearvioinnin johtopäätöksiä. Siitä on poimittavissa yksityiskohtia mitatusta vedenlaadusta ja arvioita vedenlaadun muutoksesta. Vedenlaatua ei ole käsitelty Natura-tarvearvioinnissa tarkemmin, sillä vedenlaadun muutoksilla ei kummassakaan tarkastelussa todeta olevan Natura-alueisiin merkittäviä vaikutuksia.</p> <p>10. Yleisenä johtopäätöksenä on, että kaavan tu-merkinnät eivät merkittävästi heikennä Natura-alueiden turvaamia luontoarvoja. Johtopäätöstä tukevat myös laaditut vedenlaatu- ja luontonselvitykset. Natura-tarvearviointi on tarkastelujen yhteenvetoa, jossa huomioidaan myös maakuntakaavan yleispiirteisyys ja maankäytön suunnitelmien jäsentymättömyys.</p>
--	--	--	---

	<p>17. Kaavaselostuksessa olisi syytä mainita, että modernia rakennusperintöä käsiteltiin myös edellisessä rakennettua kulttuuriympäristöä käsittelevässä kaavavaiheessa.</p> <p>18. Laadittu raportti ”<i>Modernin arkkitehtuurin piirteitä Pohjois-Karjalassa</i>” sisältää virheitä. Esitetään niiden läpikäymistä.</p> <p>19. Kohdekorteissa tulisi mainita, mikä taho on todennut kohteiden ja rakennusten maakunnallisen arvon.</p> <p>20. Ohjaus- ja arvottamistyöryhmässä käytiin läpi aluekohteita ja useista rakennuksista muodostuneita pistemäisiä kohteita, joissa on yksittäisiä maakunnallisesti arvokkaita rakennuksia ja rakennusryhmiä ja päätettiin, että nämä kohteet mainitaan kohdekorteissa. Osa on huomioitu ehdotuksen kohdekorteissa, mutta osaa ei. Lausunto sisältää listauksen kohteista, jotka tulisi ELY-keskuksen mielestä lisätä kohdekortteihin.</p> <p>21. Aluekohteiden ja pistemäisten kohteiden, joissa on yksittäisiä maakunnallisesti arvokkaita rakennuksia ja rakennusryhmiä, arvotus tulisi kohdekorteissa todeta samoilla sanamuodoilla.</p> <p>22. ELY-keskus toivoo, että rakennusryhmät, jotka kuuluvat RKY-alueisiin, käsiteltäisiin maakuntakaavatyössä yhdenmukaisesti. Outokummun Raivionmäki tulisi palauttaa kaavaan.</p> <p>23. Outokummun evankelisluterilainen kirkko tulee arvottaa omana kohteenaan ohjaus- ja arvottamistyöryhmän toimesta.</p> <p>24. Luonnosvaiheen jälkeen on muutettu Outokummun Kyykerin aluerajausta. Muutoksen jälkeen rajauksen ulkopuolelle jäi entinen kaivoksen sairaalarakennus (1937), joka arvotettiin luonnosvaiheessa inventointikohdekortissa maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi. ELY-keskuksen mielestä ohjaus- ja arvottamistyöryhmän tulee arvottaa entinen sairaalarakennus omana kohteenaan.</p> <p>25. Kerrostalo Joensuun Huvilakadun ja Tiaisenkadun kulmauksesta puuttuu inventointikohdekortista.</p> <p>26. Kohteen ”Schaumanin tehtaan entinen ruokala ja poliklinikkarakennus” yhteydessä tulisi ELY-keskuksen mielestä tutkia myös ruokalan ja poliklinikkarakennuksen kupeessa oleva 1920- tai 1930-luvun rakennus, joka on todennäköisesti toiminut konttorina. Tätä rakennusta tarkasteltiin vielä luonnosvaiheessa osana maakuntakaavan kohdetta.</p> <p>27. Kohdekorteissa on täsmennyksiä vaativia asioita, nämä ELY-keskus toimittaa maakuntaliittoon sähköpostitse.</p> <p>28. Kaavaselostuksessa olisi hyvä mainita, että niiden inventoitujen kohteiden, jotka eivät päätyneet kaavaan, kohdekortit tallennetaan, jotta niitä voidaan hyödyntää jatkossa muissa yhteyksissä.</p>	<p>11. Etäisyys ja sekoittuminen Koitajoen pääuomassa virtaavaan runsaaseen vesimäärään eliminoi merkittävät Natura-vaikutukset.</p> <p>12. Tarkennetaan kaavaselostusta.</p> <p>13. Asia on sovittu Metsähallituksen kanssa ja linjausta ei muuteta.</p> <p>14. Suojeltaviksi osoitetut suot on arvioitu systemaattisesti koko maakunnan osalta kaavaprosessin aikana valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioiden. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Tässä maakuntakaavassa kartalle ei osoiteta S eikä luo-kohteita.</p> <p>15. Maakuntakaavaan ei osoiteta SSTE alueiden luonnonarvoja vaarantavaa maankäyttöä.</p> <p>16. Vuosiluvun sijaan voidaan todeta, että inventointi keskittyy moderniin rakennuskantaan, mutta esittelee myös funkista.</p> <p>17. Täydennetään</p> <p>18. Virheet korjataan ja saadut täydennysesitykset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Inventoinnin ohjaus- ja arvottamisryhmä kokoontui 5.1.2022.</p> <p>19. Arvottamisprosessi on dokumentoitu kaavaselostuksessa. Yksittäisiin kohdekortteihin ei tarvita erillistä merkintää mm. Ohjaus- ja arvottamisryhmän tärkeästä roolista.</p> <p>20.-21. Ohjaus- ja arvottamisryhmä on käsitellyt asiat 5.1.2022. Kohdekorttien tulee olla yksiselitteisiä.</p> <p>22. Raivionmäki esitettiin aluekohteena valtakunnallisesti arvokkaan RKY-aluekohteen sisällä. RKY-merkintä ja kaupungin kaavoissaan osoittamat</p>
--	--	---

			<p>merkinnät huomioivat alueen arvojen säilymisen eikä lisäsekaannusta päällekkäisistä aluumerkinnöistä tule. Asia on sovittu Outokummun kaupungin kanssa käydyssä neuvottelussa.</p> <p>23. Maakuntaliitto sopi kaupungin kanssa Kummunkadun liikerakennukset - aluumerkinnän rajauksesta, ja kirkko jäi rajauksen ulkopuolelle. Kirkko sijoittuu kuitenkin RKY-alueelle.</p> <p>24. Rajausmuutos ja sairaalarakennuksen jättäminen pois kaavasta on sovittu Outokummun kaupungin kanssa käydyssä neuvottelussa.</p> <p>25.–26. Käsiteltiin inventoinnin ohjaus- ja arvotamisryhmän kokouksessa 5.1.2022.</p> <p>27. Toimitettu maakuntaliittoon 3.1.2022.</p> <p>28. Kohdekortit tallentuvat ohjaus- ja arvotamisryhmän sähköiseen työtilaan, mutta julkisia korteista ei tule.</p>
5.1.2022	Museovirasto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koska tässä kaavavaiheessa ei esitetä valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä (RKY), on tärkeää, että jatkossa on käytettävissä kaavakartta, jossa näkyvät voimassa olevien maakuntakaavojen kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät. 2. Ratkaisu olla osoittamatta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteisiin kuuluvia arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä on syytä tuoda myös esiin sivulla 34, jossa käsitellään valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita. 3. Maakuntakaavan 3.vaiheen (2014) merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt osoitetaan kaavassa, mutta niihin kuuluvaa liitettä 1.Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Pohjois-Karjalassa (2014) ei ole liitetty kaava-aineistoon. Museovirasto esittää myös em. liitteen liittämistä kaava-aineistoon. 4. Museovirasto ehdottaa vielä harkittavaksi kaikkien voimassa olevien rakennettua kulttuuriympäristöä osoittavien kaavamerkintöjen ja liitteiden vahvistamista tässä kaavassa. Joka tapauksessa tilanne tulee selvittää kaavaselostuksessa ymmärrettävämmiin ja selvittää, mistä yksittäisten kohdemerkintöjen selostukset ja perustelut ovat löydettävissä. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.–2. Tähän kaavakarttaan ei otettu teemoja, joita ei käsitellä. Verkon karttapalveluna tullaan esittelemän epävirallinen kaavayhdistelmä, kun laadittava kaava astuu voimaan. Täydennetään kuvausta VAT:ien huomioimisesta. 3.–4. Vuoden 2014 inventoinnin raportointi poikkeaa melkoisesti nyt toteutetusta, mutta liite voidaan lisätä oheisaineistoihin helpottamaan tietojen hakua jo vahvistettujen merkintöjen osalta. Kaavassa pyritään keskittymään nyt inventoituihin kohteisiin, joilla täydennetään aiemmin vahvistettuja merkintöjä. Koska myös voimassa oleviin ma/km-merkintöihin on ehdolla muokkauksia, on tämän kaavan merkinnät ja kohdelistat huomioitava ensisijaisena tiedonlähteenä.

	<p>5. Museovirasto edellyttää, että luonnosvaiheen jälkeen kaavasta poistetut maakunnallisesti arvokkaat kohteet (ma/km) luetellaan kaavaselostuksessa ja poistot perustellaan.</p> <p>6. Museovirasto ei pidä hyvänä Petravaaran tsasounan poistoa.</p> <p>7. Lieksan Pyhän Hengen tsasouna, nykyisin seurakuntasali, tulee palauttaa kaavaan.</p> <p>8. Kaavaselostuksen mukaan loput kuusi kohdetta käsitellään syksyn aikana. Tämän käsittelyn tuloksia ei kuitenkaan löydy kaava-aineistosta.</p> <p>9. Lieksan kaupungin esityksestä kohteista poistetaan Lieksan kirjasto, Lieksan kirkonkylän vanha kansakoulu, Pielisjärven entinen kunnansairaala ja Pankakosken tehtaan konttorirakennus. Jo luonnosvaiheessa oli poistettu Kaarisilta (1929–30) ja Pielisentie 1, jotka olivat aiempia maakuntakaavakohteita. Näitä poistoja ei ole perusteltu.</p> <p>10. Erityisesti valtakunnallistakin merkitystä omaavan Kaarisillan, entisen kunnansairaalan ja Pankakosken konttorirakennuksen kulttuurihistorialliset arvot ovat kiistattomia ja ne tulisi säilyttää maakuntakaavassa.</p> <p>11. Joensuusta kaavasta poistettiin Rantakylän hyvinvointikeskus, Nurmekselta entinen lääkärin talo ja Kirkkokadun alakoulu eli keskustan koulu sekä Outokummusta sairaalarakennus ja Kyykerin koulu. Näistä erityisesti Nurmekselta keskustan koulun ja Outokummun sairaalan poistamista kaavasta tulee harkita uudelleen, koska niillä on niin huomattavia kulttuurihistoriallisia arvoja.</p> <p>12. Kohteiden poistoissa ei ole kyse kohteiden maakunnallisen merkityksen kyseenalaistamisesta, vaan siitä, ettei niitä muista syistä oteta huomioon maakuntakaavassa. Nämä syyt on kaava-asiakirjoissa perusteltava.</p> <p>13. Soilla on aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä, ja ne ovat tärkeitä virkistyksen ja hyvinvoinnin lähteinä. Suot ja niihin sisältyvät vesialueet säilyttävät korvaamattoman tärkeitä tietovarantoja ilmastohistoriasta, luonnon kehityksestä ja ihmisen historiasta pitkältä ajalta. Lisäksi soilla ja suoniityillä on tuoreempaan historiaan liittyvää kulttuuriperintöä. Soilla on myös maisema-arvoja. Näitä arvoja ei ole tarkasteltu Pohjois-Karjalan liiton tuotantoon soveltuvia soita koskeneessa selvityksessä.</p> <p>14. Ehdotusvaiheeseen ei arkeologista selvitystä ole laadittu aikataulu- ja maakuntakaavaprosessin tarkkuustasoon vedoten. Kaavaehdotuksessa todetaan, että mahdollinen selvitys ja sen pohjalta tehtävä arviointi ei olisi vaikuttanut turpeenottoalueiden sijoittumiseen. Museoviraston näkemyksen mukaan selvitysten lopputulosten ennakointi ei</p>	<p>5. Kuvatut muokkaukset on dokumentoitu kaava-aineiston liitteessä, jossa esiteltiin kootusti kaavaluonnoksen lausunnot ja vastineet. Kohteista voidaan laatia myös erillinen kuvaus kaavaselostukseen lyhyine perusteluineen.</p> <p>6.–7. Tohmajärven Petravaaran ja Lieksan Pyhän Hengen tsasouna poistettiin ehdotusvaiheessa Joensuun ortodoksisen seurakunnan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella. Seurakunta luopuu kohteista.</p> <p>8. Ort. seurakunnan kohteisiin ei tehty muita muutoksia kuin edellä todetut poistot.</p> <p>9. Ks. vastineen kohta 5.</p> <p>10.–12. Maakuntaliitto ei kiellä kohteiden kulttuurihistoriallisia arvoja. Kaavaratkaisu perustuu sidosryhmäneuvotteluihin ja maakuntaliitossa tehtyyn harkintaan.</p> <p>13. Maakuntakaavassa on käsitelty soiden osalta turvetuotanto ja luonnon-suojelullisesti arvokkaat suot. Maakuntakaavan puitteissa ei ole mahdollista selvittää kaikkea vaan olemme joutuneet priorisoimaan muun muassa selvityksiä ja kohdentamaan ne kaavan tavoitteiden kannalta oleellisimpiin. Turvetuotannon osalta asiat tarkentuvat mahdollisessa ympäristöluvituksessa. Soiden-suojelun osalta esitetyt arvot säilyvät.</p> <p>14. Maakuntaliitto selvitti mahdollisuuden arkeologiselle arvioinnille. Tämän kaavavaiheen puitteissa selvitys ei toteutunut.</p> <p>15. Ks. vastineen kohta 13.</p> <p>16. Tarkoitus ei ole vähentää merkinnän vaikutusta. On kuitenkin oleellista</p>
--	--	---

		<p>ole asianmukaista, vaan johtopäätösten on perustuttava tutkittuun tietoon eli tehtyihin selvityksiin.</p> <p>15. Vaikutukset turvetuotantoon osoitettujen soiden aineettomaan ja aineelliseen kulttuuriperintöön ja -maisemaan tulee arvioida.</p> <p>16. Museovirasto pitää valitettavana, että maakuntaliitto vaikutusten arvioinnissa pyrkii vähentämään ma/km merkinnän vaikutusta. Esimerkiksi: "Kaavamerkintä ei estä rakennuksen purkamista, mutta ei myöskään ole este suojelulle, jos kunnat näin haluavat."</p> <p>17. Museoviraston luonnosvaiheessa esittämää vaikutusten arviointia rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta ei ole kehitetty. Tulee tuoda esille, että kulttuuriympäristön säilyminen turvataan selvityksen, inventoinnin ja arvotuksen perusteella tehdyillä kaavamerkinnöillä.</p> <p>18. Loppuosa vaikutusten arvioinnista keskittyy ma/km -merkinnän vaikutusten vähentämiseen. Kaavassa maakunnallisesti arvokkaiksi rakennuksiksi osoitetut kohteet on tarkoitettu säilymään ja siten kunta-kaavoituksessa suojeltaviksi rakennuksiksi.</p> <p>19. Vaikutusten arvioinnissa on syytä tuoda esiin ma/km -merkinnällä osoitettujen kohteiden ja alueiden säilymisen merkitystä ympäristöön ja ihmisille.</p> <p>20. Purkamispohdinnat tulee poistaa selostuksesta.</p>	<p>tuoda esille merkinnän tarkoitus, mikä on kerrottu mainitussa lauseessa.</p> <p>17.–19. Asiat on tuotu esille maakunta-kaavaselotuksessa kaavan yleispiirteisyys ja kaavan tavoitteet huomioidulla tavalla. Ks. vastineen kohta 16.</p> <p>20. Merkintä ei ole suojelumerkintä, joten myös purkamismahdollisuus tuodaan esille kaavassa. Kunnille ja rakennusten omistajille jätetään päätäntävalta toimia kohteilla haluamallaan tavalla.</p>
--	--	---	---

5.1.2022	Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maakunnan modernin rakennusperinnön inventointi on merkittävä, sillä ko. ajanjakson kohteita ei ole aiemmin inventoitu ja arvotettu. 2. Inventointi- ja arvotustyötä on kuitenkin laadittu melko kiireellisellä aikataululla – tämä on asettanut omat haasteensa työn onnistumiselle. 3. Kaavaluonnoksen jälkeen kaavasta on poistettu 9 kohdetta: Lieksasta 5, Nurmeksesta 2, Joensuusta 1 ja Tohmajärveltä 1. Museo pitää ratkaisua valitettavana ja esittää, että Lieksassa sijaitsevat Pielisjärven ent. Kunnan sairaala (Yrjö Lindegren 1932), Pyhän hengen tsasouna (Johannes Brocke 1937) sekä Pankakosken tehtaan konttorirakennus (Väinö Vähäkallio 1936) palautetaan kaavaan. Myös Nurmeksien Kauppalan kansakoulu (Eino Pitkänen 1949) sekä Lieksan kirkonkylän vanha kansakoulu (Erkki Hyhkö 1933) tulisi huomioida kaavassa. Muita kaavasta poistettuja kohteita ovat Rantakylän hyvinvointikeskus, Petravaaran tsasouna, Nurmeksien ent. Lääkärien talo sekä Lieksan kirjasto. Myös näillä kohteilla todettiin olevan maakunnallista arvoa. Kaavaselostuksessa todetaan, että ”inventointi- ja arvottomisryhmän rooli on ollut kohteita valittaessa ratkaiseva ja kaavaan ehdolla olevat kohteet valittiin verkossa toteutetun äänestyksen tulosten perusteella”. Lisäksi selostuksessa tuodaan esille, että maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (ma/km) on merkintä, joka osoittaa kohteen kulttuurihistoriallista arvoa. Joidenkin kohteiden osalta tämä arvo jää osoittamatta. 4. Kuten todettua, kaavaehdotuksessa ei huomioida kaikkia arvokkaita kohteita eikä niiden poisjättämistä perustella. 5. Maakunnallisen arvon toteuttamatta jättäminen voi johtaa arvokkaiden kohteiden purkamisiin – kuten esimerkiksi Lieksan kaarisillalle (yksimielisesti arvokkaaksi todettu) on nyt käymässä. 6. Aluekohteiden osalta museo toivoo selkeää ratkaisua alueiden sisällä olevien ja aluerajausten ulkopuolelle jäävien maakunnallista arvoa omaavien kohteiden suhteen (esim. Outokummun alueet). 7. Lopuksi museo toivoo, ettei kaavaselostuksessa korostettaisi nyt esitetyn kaltaisesti fraasia ”kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä”. Kaavan tavoitteena kuitenkin on arvokkaiden kohteiden säilyminen. 8. Vielä luonnosvaiheessa maakuntaliitto on todennut tutkivansa (arkeologisen) selvitystyön edellytyksiä. Ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa maakuntaliitto kuitenkin toteaa, ettei arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystä ole aikatauluun ja muihin seikkoihin vedoten ollut mahdollista toteuttaa. Museo pitää ratkaisua hyvin valitettavana, sillä kosteikot ja niihin liittyvät vesialueet pitävät sisällään aiemmin dokumentoitua tietoa muun muassa asutuksesta, viljelyhistoriasta ja ilmaston kehityksestä. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merkitään tiedoksi. Inventoinnissa oli täydentävästi mukana myös vanhempaa rakennusperintöä. 2. Aikataulu on sovitettu vaihekaavan aikatauluraamiin. 3. Kaavaluonnoksessa esitellyt kohteet koostuivat pienin poikkeuksin inventoijan ja ohjaus- ja arvottomisryhmän näkemyksestä. Kaavaehdotukseen kohteita muokattiin luonnoksen palautteen perusteella sidosryhmiä kuullen. 4. Muutokset kaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen on dokumentoitu luonnosvaiheen lausunnot ja vastineet –asiakirjaan, joka oli yksi ehdotusvaiheessa nähtävillä olleista asiakirjoista. 5. Lieksan kaarisiltaa on käsitelty ajantasaisesti ja maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin kaupungin asema-kaavassa. 6. Ohjaus- ja arvottomisryhmä kokoon-tui täsmentämään ehdotuksessa ha-vaittuja puutteita 5.1.2021. 7. Maakuntakaavan merkintä osoittaa maakunnalliseksi todettua arvoa, mutta ei suojele rakennuskohdetta. Kaavaluonnoksen palautteen perusteella kaavamerkinnän ja rakennus-suojelun välistä suhdetta oli syytä selkeyttää. 8. Maakuntaliitto kartoitti useita vaihto-ehdotuksia toteuttaa yleispiirteinen arkeologisten arvojen kartoitus kaavan tu-merkintöjen alueille. Soveltuvien toi-mijoiden kiireet estivät toimeksiannon toteutumisen maakuntakaavalle ase-tetussa aikataulussa.
----------	--	---	---

		<p>9. Kaavaselostuksessa maakuntaliitto toteaa, ettei ”mahdollinen arviointi olisi vaikuttanut turpeenottoalueiden sijoittumiseen”. Museo on perustelusta eri mieltä; kaavahankkeiden vaikutusten arvioinnin tulee pohjautua tutkittuun tietoon olettamusten ja arvioiden sijaan.</p> <p>10. Selvityksen puuttuessa museon ei ole mahdollista arvioida hankkeen vaikutuksia turvetuotantoon kaavailuilla soilla ja kosteikoilla sijaitseviin kulttuuriperintöarvoihin, jotka käsittävät niin arkeologisen kuin rakennetun kulttuuriperinnön kohteet, arvokkaat maisemat sekä aineettoman kulttuuriperinnön.</p>	<p>9. Mahdollinen arkeologinen arvo olisi otettu huomioon ympäristölupavaiheessa, kun alueen arvoja selvitetään tarkemmin.</p> <p>10. Suoarkeologinen selvitys olisi ollut maakuntakaavatasolla pioneerityö. On toivottavaa, että jatkossa löytyy muita mahdollisuuksia toteuttaa suoarkeologisia tutkimuksia, sillä tiedon puute aiheesta on ilmeinen. Todetaan myös, että maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jolloin kaikkea ei ole mahdollista tutkia. Maakuntakaavan tarkoitus on ohjata tarkemmat selvitykset mahdolliseen ympäristölupavaiheeseen.</p>
--	--	---	--

Yritykset, yhteisöt, järjestöt (9 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
10.12.2021	Suomen Turvallisuusverkko Oy	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
15.12.2021	Juuan seurakunta	Hyväksyy kaavaehdotuksen.	Merkitään tiedoksi.
15.12.2021	Neova Oy	<ol style="list-style-type: none"> Pidämme hyvänä, että myös maakuntakaavoituksella varaudutaan ja tuetaan turpeen korkeamman jalostusasteen uutta toimintaa. Pidämme GTK:n selvitystä hyvänä pohjana maakunnalliseen raaka-ainetarkasteluun. Kaikkia turpeen laatutekijöitä ei ole selvityksessä voitu ottaa huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen. Tuhkapitoisuus ja turpeen alkuainepitoisuuksien määrät ovat erittäin tärkeitä tietoja korkeamman jalostusasteen tuotteiden valmistuksessa. Suurimmalta osalta soista alkuainepitoisuudet puuttuvat kokonaan, mikä aiheuttaa suuren riskin soiden lopulliselle soveltuvuudelle aktiivihiihen raaka-aineeksi. Tästä johtuen on todennäköistä, että soveltuvien alueiden määrä pienenee edelleen tarkempien selvitysten yhteydessä. Nämä tiedot toiminnanharjoittajan on selvitettävä ennen tarkempia suunnitelmia. 	<ol style="list-style-type: none"> Merkitään tiedoksi. Kaavassa varaudutaan aktiivihiihteeseen ensimmäistä ja toista tuotantovaihetta suurempaan raaka-ainemäärään. Näin ollen tuotantoa voi kohdentaa laadultaan soveltuvimmille soille. Turvetuotantoon soveltuvat alueet (tu) osoitetaan kaavaan käyttäen harkintaa, jossa huomioidaan laadittu GTK:n turvepotentiaaliselvitys, luonnoksen lausuntopalaute ja neuvottelut sidosryhmien kanssa. Kokonaismäärä tulee olemaan noin 4 000 ha.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Kaavoituskohteiden käyttöönnottoon liittyy vielä paljon epävarmuustekijöitä, minkä vuoksi on hyvä, että kohteita on esitetty riittävästi yli ennustetun tarpeen. On kuitenkin valitettavaa, että kaikkia ominaisuuksiltaan todennetusti aktiivihiihen raaka-aineeksi soveltuvia soita ei ole voitu osoittaa kaavassa tu-merkinnällä. Tämän vuoksi on hyvä, että maakuntakaava mahdollistaa hakea ja saada ympäristölupa turvetuotannolle myös maakuntakaavan EO/tu- ja tu-merkintöjen ulkopuolisille alueille. 4. Selostuksessa on tuotu esiin hyvin, että tu-merkinnällä osoitetaan ainoastaan alue, joka sisältää tuotantopotentiaalisia alueita. Ei oikeuta turvetuotantoon vaan aloittamiseen tarvitaan kaikissa tapauksissa ympäristölupa. Tässä yhteydessä laaditaan tarkemmat selvitykset ja suunnitelmat. 5. tu-merkintää ja sen suunnittelumääräystä pidämme varsin hyvänä. Haluamme kuitenkin korostaa, että oikeus päättää alueiden seuravasta maankäytöstä on maanomistajalla. Maanomistusolosuhteet voivat muuttua vuosien kuluessa ja pitkän toiminta-ajan vuoksi alueen suunnitteluvaiheessa ei ole tiedossa, millaisia maankäyttöisiä tarpeita vuosikymmenien päästä on. Niitä voidaan selvittää ainoastaan alustavasti. 6. Hyvä, että kaavassa käytetään suojelluille soille ainoastaan SL-merkintää, joka on korvausmahdollisuuden osalta selkeä. Kannatetaan viiden vuoden takarajaa, joka ohjaa nopeaan lunastamiseen ja toivottavasti oikeudenmukaisiin korvauksiin. 7. Huomautamme, että soidensuojelun täydennyskohteiden osalta suojelu tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Mielestämme SL-merkintä ohjaa pakkoon. 8. Hämmästelemme myös ratkaisua, jossa SL-merkintöjä on osoitettu myös voimakkaasti metsäojitetuille alueille. Millainen halukkuus valtiolla on hankkia tämän kaltaisia kohteita suojeluun ja erityisesti millaiseen hintaan. 9. Kokonaiskuva maakunnan soidensuojelutilanteesta ei avaudu lukijalle. Selostuksessa olisi hyvä tuoda esiin jo suojeltujen suoalueiden määrä. 10. Kohdassa 6.3. ilmastovaikutukset, on käytetty edelleen luonnosvaiheen pinta-alaa. Esitämme laskelman tarkistamista kaavaehdotukseen sisällytetyjen soiden pinta-alasta. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Tarkempi suunnittelu osoitetaan tehtäväksi ympäristölupavaiheessa. 5.–6. Merkitään tiedoksi. 7. Kaavaan osoitetaan selvityksiin perustuvia uusia suojelualueita harkitusti pyrkien tukemaan maakunnan arvokkaimpien luontokohteiden säilymistä. Kaavan osoittama suojelu toteutuu maanomistajan kanssa käytävien neuvottelujen mukaisesti. 8. Kaavaan osoitettava maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteiksi on valikoitu luonnonsuojeluarvojen kannalta arvokkaita kohteita. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Luotamme kohteiden valinnassa maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijatyöhön. Ojitettuja alueita on mahdollista myös ennallistaa. 9. Luonnonsuojelualueita perustettaessa suot elinympäristönä on vain yksi tarkasteltava arvo eikä soiden osuutta kokonaisuudesta ole laskettu. Tyypillisesti luonnonsuojelualueet sisältävät lukuisia eri elinympäristöjä, myös perinteisesti soidensuojelun kannalta tarkastellut alueet, kuten Patvinsuon kansallispuisto. Soiden pinta-ala luonnonsuojelualueilla epäilemättä ylittää turvetuotantoalueiden alan. 10. Korjataan tieto kaavaselostukseen.
31.12.2021	Suomen metsästäjälitto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Suoympäristö tärkeä elinympäristö monille eläinlajeille. Tärkeää, että soiden suojelusta huolimatta soilla tapahtuva virkistyskäyttö, 	<ol style="list-style-type: none"> 1.–3. Suojelualueen perustamisen yhteydessä ratkaistaan alueiden metsätsj järjestelyt.

		<p>kuten kestävästi toteutettu metsästys, tulee voida jatkua myös mahdollisen suojelun jälkeen. Metsästys ei uhkaa niitä luontoarvoja, joiden perusteella soita suojellaan.</p> <ol style="list-style-type: none"> Liitteenä oleva suokysely näytti osaltaan, kuinka metsästys nähdään yhtenä osana soiden virkistyskäyttöä. Jos otoskoko olisi ollut kattavampi ja sukupuolijakauma tasaisempi, olisi metsästys todennäköisesti noussut kyselyn tuloksissa vielä selvemmin esiin. Metsästyksen merkittävä asema suoympäristössä edellyttää metsästyksen huomioimista myös kaavoituksessa. Kaavoitusratkaisujen on osaltaan tuettava luonnon kestävää hyödyntämistä, jota metsästys meillä Suomessa edustaa. 	
27.12.2021	Fingrid Oyj	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
20.12.2021	Tuupovaaran itäinen kalaveden osakaskunta	<ol style="list-style-type: none"> Tuupovaaran itäinen kalaveden osakaskunta ei ole ollut tietoinen, että kaavassa on esitetty Ilomantsin parkusuota Ilomantsin hiililaitoksen raaka-ainekentäksi. Suon vesistä osa laskee osakaskunnan omistamille vesialueille. Vaadimme, että Parkusuon turvetuotantovaraus perutaan. Suon vedet laskisi Kälkäjärveen, jonka tila on selvityksen mukaan hyvä, biologisista tekijöistä kasviplankton viittaa erinomaiseen tilaan. Riski liettymiselle pitkällä aikavälillä, koska pitkäviipymäinen järvi, jolla pieni lähtövirtaama. Siikakannan elinolosuhteet heikkenevät. Kuormituksessa voi esiintyä piikkejä, jotka voi olla kohtalokkaita. Kiintoaineksen lisääntyminen voi haitata kaloja. Voivat johtaa siikakannan häviämiseen. Voi myös ajan myötä vaikuttaa heikentävästi järven ekologiseen tilaan. Kälkäjärvestä vedet virtaavat Pajujokeen, joka kuuluu kalataloudellisesti ja suojelullisesti arvokkaisiin pienvesiin. Hanke voi vaikuttaa haitallisesti ainakin Pajujoen merkitykseen arvokkaana pienvetenä. Vaikutukset voivat ulottua myös alapuolisiin vesistöihin. Haitalliset vaikutukset osakaskunnan omistamille vesialueille niin merkittäviä, että turvetuotantovaraus tulee poistaa kaavasta. 	<p>Parkusuota koskevat tiedot ovat olleet käytössä vastaavalla tavalla kuin muidenkin kaavaehdotukseen osoitettujen soiden osalta. Lähtökohtana on ollut maakuntakaavatasoinen yleispiirteinen selvitystaso, jota tarkennetaan mahdollisessa ympäristölupaprosessissa.</p> <p>Parkusuo kuuluu luonnontilaisuusluokkaan 1. Suota ei poisteta maakuntakaavasta.</p>
30.12.2021	Jäkkilän perinnemaisemayhdistys ry	<ol style="list-style-type: none"> Yhdistys ei ole aiemmin esittänyt näkemyksiään maakuntakaavaan. Nyt esitämme näkemyksensä Ilomantsin Parkusuolle suunnitellun turvealueen laskuvesien vaikutuksista alueen alapuolisiin vesistöihin. Näitä tietoja ei ole ollut tai niiden vaikutusarvio on ollut riittämätön. Parkusuon haitalliset vaikutukset erityisesti varausalueen pohjoisosan alapuolisten vesistöjen ja niiden lähiympäristöjen tilaan ja luonnon monimuotoisuuteen ovat niin merkittävät, että suon turve- 	<ol style="list-style-type: none"> Parkusuota koskevat tiedot ovat olleet käytössä vastaavalla tavalla kuin muidenkin kaavaehdotukseen osoitettujen soiden osalta. Lähtökohtana on ollut maakuntakaavatasoinen yleispiirteinen selvitystaso, jota tarkennetaan mahdollisessa ympäristölupaprosessissa. Parkusuo kuuluu luonnontilaisuusluokkaan 1. Suota ei poisteta maakuntakaavasta.

		<p>varaus tulee poistaa. Vaatimusta tukevat hankkeen arvioidut vaikutukset itse suolla sijaitsevien pikkulampien ja suoilta laskevien uomienluonnon tilaan ja luonnon monimuotoisuuteen sekä alapuolisiin vesistöihin. Lisäksi on haitalliset ilmastovaikutukset.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Kälkäjärnessä on riski liettymiselle pitkällä aikavälillä. Järvi ja sen lähtöuma Pajujoki ovat turvetuotannon kuormitushaitoille alttiita vesistöjä. 4. Järven siikakannan elinolosuhteet heikkenevät. Haittavaikutuksia myös muulle eliöstölle. Järven ekologinen tila voi heikentyä vesienhoitolain vastaisesti. 5. Järven ja Pajujoen rantasoiita kuuluu soidensuojelun täydennysesityksen kohteisiin. Parkusuon kuormituksella voi olla heikentäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä vesistön tilaan. 6. Parkusuon tu-alueella on pikkulampia, joiden rantasoiilla ei ole ojituksia. Käsityksemme mukaan nämä ovat vesilain mukaisia pienvesiluontotyyppisiä, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Luonnontila ja eliölaajiston elinympäristö voi vaarantua kuivatus- ja pölyhaittojen takia. 7. Hanke voi vaarantaa myös Tammapuron tai Puralamminpuron luonnontilaisuutta ja biologista monimuotoisuutta. 8. Ruokojokeen laskevat ojat vaikuttavat norouomilta, joten hanke vaarantaa myös niiden luonnontilaisuutta ja biologista monimuotoisuutta. 9. Esitämme, että Karhatsunlahdensuo-Pajujoki lisätään kaavan soidensuojeluvarauksiin. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Liettymisriski mainitaan myös syksyllä 2021 laaditussa selvityksessä. Maakuntakaavamääräykseen on annettu määräys tuotannon vaiheistamisesta. 4. Selvityksen perusteella suota ei ole tarve poistaa kaavasta. Vaikutuksia tarkennetaan mahdollisessa ympäristölupavaiheessa. 5. Kaavaan osoitettava turvetuotanto on yhteensovitettu soidensuojelun täydennysesityksen kanssa. 6.–8. Vaikutukset ja tuotantoalueen rajausten tarkentuvat mahdollisessa ympäristölupavaiheessa. Maakuntakaavatasolla selvitykset ovat riittäviä. 9. Maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Muita suoje- lualuevarauksia ei lisätä maakuntakaavaan.
31.12.2021	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maakuntakaava, joka tähtää turpeenkaivuuseen uusilta soilta, on täysin kestävä ja maasto- ja monimuotoisuusvaikutuksiltaan erittäin haitallista. 2. Luonnosvaiheen lausuntoon annetut vastineet osoittavat, ettei piirin lausunnolla ollut mitään merkitystä kaavatyöhön. 3. Kaavan tavoiteasettelu oli jo tehty ennalta. 4. Ohjausryhmällä tai sidosryhmillä ole juurikaan ollut mahdollisuutta vaikuttaa kaavan sisältöihin. 5. Pidämme ongelmallisena poliittisesta päätöksenteosta tuttua toimintatapaa, jonka maakuntaliitto on ottanut käyttöönsä. 6. Sidottu yhteen turvetuotanto sekä soidensuojelu, ikään kuin niitä koskettavat tavoitteet olisivat toisistaan riippuvaisia. Piiri ei hyväksy tällaista toimintatapaa, eikä ole ollut päättämässä tavoitteita. Soidensuojelu pitää pystyä toteuttamaan täysin irrallisena turvetuotannon tavoitteista. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maakuntaliitto on parhaimpansa mukaan pyrkinyt osoittamaan kaavaan ainoastaan ne turvetuotantoalueet, jotka ovat selvitysten perusteella osoitettu soveltuvimmiksi aktiivihiilen raaka-aineeksi. Lisäksi tuotantoalueet on osoitettu siten, että niillä on mahdollisimman vähän ympäristö- ja ilmastovaikutuksia. Tuotantoa ei myöskään osoiteta ristiriitaisesti soidensuojelun kanssa. Kestävin ratkaisu on osoittaa maltillinen määrä aktiivihiilelle soveltuvia suoalueita mahdollisimman läheltä aktiivihiilitehdasta sen sijaan, että turve kuljetetaan kauempaa, kenties itärajan takaa. 2. Väite ei pidä paikkaansa. Maakuntaliitto poisti luonnosvaiheen jälkeen kymmenen

	<p>7. Maakunta sitoutuu maakuntana kymmeniksi vuosiksi eteenpäin turpeenkaivuuseen. Aktiivihiihtiprosessi ei poikkea turpeen energiakäytöstä. Turpeesta raaka-aineena ei luovuta kaavaselvityksen mukaan. On hyvin todennäköistä, että turpeesta kuitenkin muiden toimien johdosta rajoitetaan. Maakuntakaava on siten sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä.</p> <p>8. GTK:n selvitys puutteellisin tiedoin laadittu luontotietojen osalta. Suurin puutos jo ennallistettujen vesistö- ja valuma-aluekohteiden tarkastelun puuttuminen selvityksestä. Ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittaa turvetuotantoa tällaisille alueille ja tekee tyhjiksi jo tehdyt ennallistamis- ja kunnostustoimet.</p> <p>9. Kaavassa todetaan, että on mahdollista hakea ja saada ympäristölupa myös maakuntakaavan tu-alueiden ulkopuolelle. Maakuntakaava ei näin ollen toimi alueen kehittämistä ja luonnonkäyttöä ohjaavana kaavana, vaan jättää nimenomaan ohjausvastuun toteuttamatta. Piirin käsityksen mukaan maakuntaliitto haluaa osoittaa Neova Oy:lle, että kaavoitus ei ole esteenä hakea ympäristölupaa Koivu-Ruosmesuolle.</p> <p>10. Piiri vaatii kaikkien tu- ja EO/tu-rajauksen poistamista kaavasta.</p> <p>11. Piiri esittää suojelluksi jo luonnosvaiheessa esittämänsä suot. Lisäksi Jakokosken Ohonsuolla tulee tehdä maastokartoitus Ruosteheinän esiintymästä.</p> <p>12. Jäljellä olevat luonnontilaiset suot tulee ehdottomasti suojella niin luonnon monimuotoisuuden kuin ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen takia.</p> <p>13. Vain vähän muuttuneet suot tulee viipymättä palauttaa ennallistamisen keinoin luonnontilaisen kaltaiseksi.</p> <p>14. Uusien turvetuotantovarausten esittäminen maakuntakaavassa on täysin kestävä, koska niiden haitalliset vaikutukset suoluonnon monimuotoisuuteen, vesiensuojeluun ja ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta ovat täysin samanlaiset kuin polttoturvetuotannossa.</p> <p>15. Kaavan soidensuojeluvaramukset täysin riittämättömät ottaen huomioon suoluonnon ja suoluontotyyppien heikko tilanne. Välinpitämättömyys suhteessa metsätalouteen korostuu kaavaselvityksen s. 26, jossa todetaan, että ”suurin osa...avosoita, joilla ei ole metsätalousmerkitystä”. Kaikki puustoiset suotyypit ovat uhanalaisia ja niiden uhanalaistumisen merkittävimmät syyt ojitus ja puuston hakkuut liittyvät niiden metsätaloudelliseen merkitykseen. Maakuntakaava asettaa edelleen turvetuotanto ja suoluonnon tuhoaminen</p>	<p>tuotantoon osoitettua suota maakuntakaavasta. Maakuntakaavoituksen eräs tärkeimmistä asioista on asioiden yhteensovittaminen. Näin ollen emme voi suostua ajatukseen kaikkien tuotantoon osoitettujen soiden poistamisesta.</p> <p>3. Tavoitteiden asettelu kaavan alkuvaiheessa on yksi kaavan tärkeimmistä tehtävistä. Sama pätee kaikilla kaavatasoilla. Tavoitteissa ei kuitenkaan lukkiuduta lopputulokseen, kuten ei toimittu myöskään maakuntakaavaprosessissa, vaan maankäyttöratkaisu hiotaan valmiiksi kaavaprosessin aikana yhteistyössä osallisten kanssa.</p> <p>4. Väite ei pidä paikkaansa. Asian on ilmaissut näin ainoastaan luonnonsuojelupiiri. Lisäksi väite voidaan kyseenalaistaa, koska luonnonsuojelupiiri poistui itse maakuntakaavan eri työryhmiä. Ohjausryhmä ja muut työryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti kaavaprosessin aikana ja maakuntakaavaratkaisu on edistynyt koko ajan ko. työryhmissä. Maakuntaliitto on edelleen valmis ottamaan luonnonsuojelupiirin mukaan yhteistyöhön ja mainittuihin työryhmiin.</p> <p>5. Maakuntaliitto on kuntayhtymä, jonka ylintä päätäntävaltaa edustaa maakuntavaltuusto.</p> <p>6. Soidensuojeluvaramukset on poimittu laajasta maakunnallisesti arvokkaiden soiden listalta. Tällä listalla on runsaasti soidensuojelun täydennysesityksen kohteita, sillä ne on maastointventoinnein todettu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaiksi. Kaavassa soidensuojelu toimii vastaparina turvetuotantoalueille ja merkintätapana on SL. Maakuntaliitto ei näe tässä ongelmaa, päinvastoin on hyvä, että tuotanto ja suojelu käsitellään saman aikaisesti yhteensovittaen.</p> <p>7. Maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040. On täysin mahdollista, että turvetta korvaavia raaka-aineita löytyy/kehitetään tänä aikana.</p>
--	---	---

		<p>uudessa muodossa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja edistämisen edelle.</p> <p>16. SL-kohteiden toteuttamisaika, 5-vuotta, on täysin riittämätön. Tämä on nähtävissä aikaisemmista maakuntakaavoista, joita ei ole pystytty suojelemaan aikataulun mukaisesti. Aikaa pitäisi pystyä pidentämään vähintään 15–20 vuoteen. Toteutuksessa tulisi pystyä käyttämään Helmi- ja METSO-ohjelmia, sekä uusia rahoituskanavia.</p> <p>17. Piiri esittänyt ennallistettavia kohteita maakuntakaavaan, joka ei ole saanut kannatusta. Ne tulevat olemaan vahvemmin suojelun keinovalikoimassa. Pohjois-Karjala voisi ottaa tässä suunnannäyttäjän roolin ja painottaa soidensuojelussa myös ennallistamistoimia. Liitolla olisi ennallistamisen ohjaukseen julkisen puolen rahoitusmahdollisuudet kunnossa (JTF-rahoitus). Samalla kun ohjataan rahoja turveyrittäjien toimeentulon turvaamiseksi turpeenoton loppumisen takia, on vastuutonta ohjata kaavoitusta turvetuotantoon. Piirin mukaan kansallista linjausta, ettei JTF rahoitusta voi osoittaa soiden ennallistamiseen, on syytä muuttaa pikaisesti.</p> <p>18. Kaavan ilmastonmuutoksen torjunta tai luonnon monimuotoisuuden edistäminen eivät piirin mielestä ole valtakunnallisten alueiden käytötavoitteiden mukaisia.</p> <p>19. Ympäristövaikutusten arviointi ja tehdyt lisäselvitykset eivät ole riittävät.</p> <p>20. Käytetystä arviointitaulukosta ei ole apua, koska ovat monitulkintaisia ja osin jopa harhaanjohtavia. Vaikutusten arvioinnin asettelu on aivan päätön, koska mm. turvetuotannolla nähdään olevan +/- -vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.</p> <p>21. Ilmastovaikutusten osalta suurin osa ei liity kaavan toteutukseen lainkaan ja lisäksi aktiivihiihen tuotannolle on kuvattu harhaanjohtavasti runsaasti ilmastomyönteisiä tavoitteita. Aktiivihiihi on ekologinen lopputuote, mikäli se tuotetaan uusiutuvasta tai kiertotalouden raaka-aineesta.</p> <p>22. Maakuntaliitto ei piittaa uusista selvityksistä, jotka vahvistavat ja tarkentavat vesistövaikutuksia. Arvioinnin perusteella turpeenotolla arvioitiin olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin.</p> <p>23. Piirin näkemyksen mukaan vastuullisesti toimiessaan maakuntaliiton olisi tullut poistaa jo nyt useita soita kaavaehdotuksesta jo sen vuoksi, että niillä arvioitiin olevan haitallisia vaikutuksia alapuolisten vesistöjen ekologisen tilan kannalta. Selvityksen mukaan Vasikkasuo, Lautasuo, Kuuksensuo, KuuksensuoN ja Kauhasuo arvioidaan</p>	<p>Tällä hetkellä turve kuitenkin on ylivoimaisesti paras aktiivihiihen raaka-aine. Edelleen korostetaan, että tarvittava maltillinen raaka-ainemäärä on paras osoittaa mahdollisimman läheltä aktiivihiihtehdasta.</p> <p>8. GTK:n laatima, sekä muut laaditut selvitykset on tehty maakuntakaavatasoinen yleispiirteisyys huomioiden. Asiat tarkentuvat mahdollisessa ympäristölupavaiheessa. Maakuntaliitto ei voi yhtyä väitteeseen välinpitämättömyydestä. Sen sijaan olemme parhaimmamme mukaan pyrkineet mahdollisimman hyvään ja asiat yhteensovittavaan maankäytöratkaisuun.</p> <p>9. Kaavassa annetaan mahdollisuus hakea ja saada ympäristölupa myös maakuntakaavan tu-alueiden ulkopuolelle. Ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös ilman ko. lausetta ja tämä kokonaisuus on perusteltu työryhmissä. Aktiivihiihi on korkeamman jalostusasteen tuotteena vielä suhteellisen tuore. Myös raaka-aineen laatuominaisuuksista ei ole täyttä varmuutta eikä maakuntakaavatasolla voida selvittää kaikkea. Maakuntakaavan ohjausvaikutus kohdistuu maakuntakaavassa osoitetuille osa-alueille. On kuitenkin täysin mahdollista, että turpeen laadun perusteella aktiivihiihelle sopivia tuotantoalueita löytyy myös muualta ja tälle halutaan antaa mahdollisuus. Maakuntaliitto ei ota kantaa näiden alueiden mahdolliseen kohdentumiseen.</p> <p>10. Ks. vastineen kohta 2.</p> <p>11.–12. Maakunnallinen soidensuojeluaineisto on laadittu yhteistyössä maakuntaliiton ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa. Kohteita valittaessa on huomioitu realistiset mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi. Muita suojelualuevarauksia ei lisätä maakuntakaavaan.</p>
--	--	---	--

		<p>heikentävän niiden alapuolisen vesistön ekologisia laatutekijöitä. Piirin mielestä näille kohteille ei voi myöskään saada ympäristölupaa.</p> <p>24. Lisäksi usean alapuolisen vesistön eliöstö ja sitä kautta ekologinen tila voi heikentyä mm. liettymien kautta. Lisättäessä muut haitalliset vesistövaikutukset ja aiemmin lausunnossa mainitut ennallistamis- ja kunnostustyöt, niin on selvää, että pelkästään vesistöhaittojen takia turvevarauksista tulee luopua.</p> <p>25. Kaavatyön tueksi järjestetty verkkokysely on päätetty sivuuttaa vaikutusten arvioinnissa, koska ”vastaajat olivat luontoarvojen puolustajia” ja ”kyselyyn vastaajia oli vähän, joten tuloksia ei voi yleistää”. Tulosten sivuuttaminen sekä piirin kokemukset kaavatyöstä tukevat sitä näkemystä, ettei osallistumisprosessi ole osallisia kunnioittava ja eri näkökulmia huomioiva, vaan näennäinen prosessi, jossa osallisilla ei ole mitään vaikutusmahdollisuuksia.</p> <p>26. Piiri pyytää lisäämään s. 18 kuvaan 6. sulkeisiin sen, että Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ja Savo-Karjalan Luonto-Liitto jättivät ohjausryhmä jäsenyytensä.</p>	<p>13. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa ennallistamiseen. Ennallistaminen on mahdollista toteuttaa myös ilman maakuntakaavaa.</p> <p>14. Ks. vastineen kohta 1.</p> <p>15. Väitteet eivät pidä paikkaansa. Maankäyttöteemat on käsitelty kaavaprosessin aikana yhteensovittaen. On syytä huomioida, että kaavassa on paljon osallisia ja toimijoita. Kaavaratkaisua ei voi toteuttaa ainoastaan yhden toimijan näkemykset huomioiden. Ks. vastineen kohta 6. Suojeltavat suot on valittu kuullen ELY-keskuksen asiantuntijoita.</p> <p>16. Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa SL-kohneiden toteuttamisaikaan.</p> <p>17. Ks. vastineen kohta 13. Maakuntaliitto on aktiivisesti mukana JTF-työstä ja on hyvin tietoinen sen rahoitusmahdollisuuksista.</p> <p>18. Maakuntakaavalle asetetut sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu, ja ne ovat olleet kaavan laatimisen ohjeena koko kaavaprosessin ajan. Maakuntaliiton mielestä maakuntakaava täyttää maakuntakaavalle MRL:ssä säädetyt sisältövaatimukset.</p> <p>19. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jonka puitteissa kaikkien asioiden selvittäminen ei ole mahdollista. Maakuntaliiton mielestä laadittu selvitystaso on maakuntakaavalle riittävä. Kaavan vaikutusten arviointi on tehty vastaavia periaatteita noudattaen. Tarkempi tutkiminen jätetään ympäristölupavaiheeseen.</p> <p>20. Tarkennetaan kaavaselostukseen. +/- arviointia, mutta ei jätetä pois kaavaselostuksesta. Luonnonvarojen tarpeen osalta + -merkintä on perusteltu.</p> <p>21. Ilmastovaikutusten arviointia tarkennetaan kaavaselostukseen.</p> <p>22.–24. Selvitykset ovat nimenomaan huomioitu kaavatyössä kaavaselostusta ja kaavamää-</p>
--	--	--	--

			<p>räyksiä täsmentämällä. Selvitysten perusteella on annettu suosituksia, jotka tulee huomioida ympäristölupavaiheessa. Selvitykset eivät anna aihetta poistaa tuotantoalueita kaavasta. Maakuntaliitto poisti, kokonaisvaikutukset arvioiden, kriittisimmät kymmenen suota jo kaavan luonnosvaiheen palautteen perusteella kaavasta. Asiassa huomioitiin myös luonnonsuojelupiirin palaute.</p> <p>25. Väitteet eivät pidä paikkaansa. Vastajien lukumäärästä riippumatta suokysely antaa yleiskuvan vastaajien suokäsityksistä. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin tausta-aineistona muiden selvityksen ohella. Ks. vastineen kohta 4.</p> <p>26. Kuvaa ei ole syytä muuttaa.</p> <p>Maakuntaliitto toistaa aiemmin mainitun toteamalla, että maakuntaliitto on edelleen valmis ottamaan luonnonsuojelupiirin mukaan yhteistyöhön ja maakuntakaavan työryhmiin.</p>
9.1.2022	Joensuun ortodoksinen srk	Kaikki ortodoksisen seurakunnan ma/km-merkinnät tulee poistaa maakuntakaavasta.	<p>Maakuntakaavaluonnoksen jälkeen käytyjen neuvottelujen perusteella kaavasta poistettiin kaksi kohdetta seurakunnan esittämien perustelujen mukaisesti. Ehdotusvaiheen lausunnossa kuitenkin toivotaan kaikkien kohteiden poistamista kaavasta antamatta muita perusteluja kuin epäily merkintöjen johtamisesta rakennussuojeluun. Maakuntakaava nostaa esille kohteita, joilla on todettu kulttuurihistoriallisia arvoja. Maakuntakaavalla ei kuitenkaan suojella rakennuksia. Kaavamääräykseen on myös lisätty maininta siitä, että kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä. Maakuntaliitto ei muuta ehdotusvaiheessa esittämäänsä maakuntakaavaratkaisua.</p>

Maakunnan ulkopuoliset (5 lausuntoa)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
7.12.2021	Savonlinnan kaupunki	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
15.12.2021	Parikkalan kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
21.12.2021	Kainuun liitto	Kainuussa on voimassa viisi maakuntakaavaa kaavaselostuksessa todetun neljän sijaan.	Korjataan tieto kaavaselostukseen.
20.12.2021	Pohjois-Savon liitto	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
28.12.2021	Etelä-Karjalan liitto	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen ehdotus

Nähtävillä olo aika 28.3.–29.4.2022.

Kaavaehdotuksesta saatiin yhteensä 19 muistutusta (MRA 12 §).

Yhteenveto saadusta palautteesta ja niihin annettavat vastineet.

SISÄLTÖ:

Pohjois-Karjalan kunnat (5 muistutusta)	91
Viranomaiset (5 muistutusta)	92
Yritykset, yhteisöt, järjestöt (6 muistutusta)	96
Maakunnan ulkopuoliset (2 muistutusta)	99
Yksityiset henkilöt (1 muistutus)	100

Pohjois-Karjalan kunnat (5 muistutusta)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
31.3.2022	Kiteen kaupunki	Kaupunki pitää kaavaehdotusta kannatettavana eikä esitä siihen muutoksia.	Merkitään tiedoksi.
19.4.2022	Lieksan kaupunki	<p>1. Merkintätavan osalta jää epäselväksi mihin liitteisiin viitataan, eli se tulisi yksilöidä kussakin määräyksessä. Nyt saattaa syntyä määräyksen kautta sitovuutta esim. laadittuihin selvityksiin, jotka myös ovat kaavan liitteitä.</p> <p>2. ma/km -määräys kehittyi oikeaan suuntaan, mutta edelleen ehdotetaan merkinnän muuttamista esimerkiksi muotoon ”Maakunnallisesti merkittäviä arvoja sisältävä kohde tai osa-alue”. Nykyisellään määräykseen jää edelleen tulkinnanvara, ja sillä voi edelleen olla ohjaava vaikutus, vaikkei tämä olisi tarkoituksena.</p> <p>3. Kolin kylälle on jätetty ehdotukseen edelleen ma/km -kohdemerkintä. Sen kohdistuminen ja rajaus on tarkennettu 31.1.2022 hyväksytyssä ja voimaan asetetussa Koli-Ahmoaara osayleiskaavassa 2040+. Koli-Ahmoaara osayleiskaava 2040+ mukainen rajaus tulee muuttaa lopulliseen, hyväksyttävään maakuntakaavaehdotukseen.</p> <p>4. Huoltovarmuuden nimissä energiaturpeen käytön osalta tulee pystyä tarkastelemaan tilannetta vielä kertaalleen yritystenkin uudelleen asetettujen liiketoimintatavoitteiden ja investointisuunnitelmien pohjalta.</p>	<p>1. Liitteiden sisältöä on avattu kaava-selostuksessa. Liitteet 1–5 on nimetty kaavan selvityksissä ja lähteissä (selostus s. 51). Nämä tiedot linkittävät kunkin liitteen yksiselitteisesti kaavamääräyksiin. Selvitykset eivät ole liitteitä, minkä vuoksi niitä ei mainita liiteaineistossa.</p> <p>2. Esitetty muutos on sisällöltään samankaltainen kuin kaavaehdotuksessa esitetty. Molemmat ilmaisevat kohteen maakunnallista merkittävyyttä. Tällä perusteella muutokselle ei nähdä tarvetta. Kohdekuvaukset ja uuden inventoinnin kohdekortit nostavat esille ne arvot, joihin maakuntakaavamerkintä perustuu.</p> <p>3. Kolin kylämaisema -pistemerkitä on voimassa olevan kaavan merkintöjä. Niitä on muutettu vain hyvin perustelluista tarpeista, joita ovat kohteiden tilan ja arvon merkittävät muutokset. Kolin kylämaisema -merkinnän osalta muutoksia tehtiin: Kolin osuustalo on purettu eikä Kolin terveystalo enää täytä maakunnallisen arvon kriteerejä, joten ne poistettiin merkinnän kuvauksesta. Merkintä nostaa esille tienristeyskylän rakentumisen merkkejä 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä eikä estä alueen tulevaa kehittämistä.</p> <p>4. Maakuntaliitossa ymmärretään kuntien huoli huoltovarmuudesta. Maakuntakaavassa tämä koskee erityisesti turvetuotantoa. Nopeasti muuttuneessa maailman tilanteessa asiaan reagoitiin kaavaselostukseen sisällytetyllä huoltovarmuusosiossa sekä ilmastovaikutusten</p>

			arviointissa. Lisäksi teimme yhteistyötä maakunnallisen JTF-työryhmän kanssa. Maakuntakaavakartalla energiaturpeen käyttö käsitellään informatiivisena nykytilan kuvauksena. Tässä maakuntakaavavaiheessa teeman laajempi käsittely ei ole mahdollista.
26.4.2022	Ilomantsin kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
26.4.2022	Liperin kunta	<p>1. Liite 3: Kohteen 213 osalta tulisi nimeä Kirkkoherran virasto selkeyttää, jotta sitä ei yhdistetä Liperin kirkonkylässä sijaitsevaan Liperin seurakunnan kirkkoherran virastoon. Kohde sijaitsee Viinijärvellä.</p> <p>2. Liite 3: Kohde 216 voitaisiin sijaintinsa mukaan nimetä Liperin kirkonkylän ortodoksiseksi tsasounaksi.</p> <p>3. Liite 5: Tulee korjata kohteen 214 Kytöojan mylly ja silta osalta. Kohde on osoitettu kartalle, mutta se puuttuu kohdeluettelosta.</p>	<p>1. Kohde 213 eli Kirkkoherran virasto on samalla nimellä voimassa olevassa maakuntakaavassa. Nykyisten ma/km-merkintöjen nimiä ei ole selkeyden takia muutettu tähän kaavaan.</p> <p>2. Inventoija on nimennyt kohteen 216 Liperin ortodoksiseksi tsasounaksi. Lisä-määre "kirkonkylän" täsmentäisi sijaintia, mutta parhaiten sen tekevät kartta-merkintä sekä kohdekortin yksityiskohmainen kuvaus karttoineen. Säilytämme alkuperäisen nimen senkin vuoksi, että yksittäisen sanan lisäys muuttaisi monen asiakirjan ja kartan sisältöä.</p> <p>3. Kohde 214 näkyy kartalla normaalisti, mutta puuttuu kohdelistasta. Täydennetään kohdelistaa, josta kuntarajan läheltä on leikkautunut kohteen nimi pois.</p>
27.4.2022	Kontiolahden kunta	Kunnalla ei ole aiemmin lähetetyn lausunnon lisäksi muuta lausuttavaa.	Maakuntaliitto on käsitellyt kunnan aiemman lausunnon ja maakuntahallitus on 21.2.2022 antanut siihen vastineen.

Viranomaiset (5 muistutusta)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
26.4.2022	Pohjois-Karjalan pelastuslaitos	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
26.4.2022	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Y-vastuualue	<p>1. Mihin kaavaehdotuksen 6.3. Ilmastovaikutukset -kappaleessa esitetyillä vuosien 2020 ja 2019 turvetuotantoaloilla sekä pinta-alan vähentymisellä on viitattu.</p> <p>2. EO/tu-merkinnällä on osoitettu aiemmat suoalueet, jotka ovat jo tuotannossa tai joilla on jo ympäristölupa, ja joita on lähes 1000 ha enemmän kuin edellä mainittuja. Pienemmässä luvussa kyse on ilmeisesti</p>	ELY-keskus viittaa lausunnossaan aiemmissa kaavavaiheissa esittämiinsä asia-kohtiin. Maakuntaliitto on käsitellyt ELY-keskuksen lausunnot, ja maakuntahallitus on antanut niihin vastineet, jotka on

	<p>niistä soista, joilla tuotantoa ei ole luvasta huolimatta vielä aloitettu tai jotka eivät tuolloin olleet aktiivisia.</p> <p>3. Tuohtaansuon ja Konnunsuon osalta purkuretin valinta ja Natura-alueeseen kohdentuvat vaikutukset jäävät epäselviksi.</p> <p>4. Vesistövaikutusten ja vesienhoidon osalta ELY-keskus uudistaa aiemmin asiasta lausumansa.</p> <p>5. Luonnontilaisten suoalueiden osalta ELY-keskus uudistaa aiemmin asiasta lausumansa.</p> <p>6. Ilmastovaikutusten osalta konkreettinen kaavan mahdollistavien toimenpiteiden vaikutusten kuvaaminen on edelleen jäänyt vähemmälle.</p> <p>7. Luonnonsuojelun osalta (kaavamerkinnyt ja suojeltavat alueet, Natura) ELY-keskus uudistaa asiasta aiemmin lausumansa.</p> <p>8. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta kaavaluonnoksessa olleita kohteita on poistettu kuntien ja muiden tahojen kanssa käytyjen neuvottelujen perustella. Inventointi- ja arvottamistyöryhmä arvotti selostuksessa mainitut kohteet maakunnallisesti arvokkaiksi, mikä asia tulisi mainita kaavaselostuksessa.</p> <p>9. ELY-keskus toivoo, että modernismin ja funktionalismin suhde kerrottaisiin kaavaselostuksessa täsmällisemmin.</p> <p>10. Inventointi- ja arvottamistyöryhmässä Joensuun Huvilakadun asuinkerrostalot -kohteeseen päätettiin lisätä asuinkerrostalo Huvilakadun ja Tiaisenkadun kulmuksesta?</p> <p>11. Nämä tulisi lisätä kohdekortteihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joensuussa ortodoksinen kulttuurikortteli -nimisessä kohteessa olisi hyvä todeta selkeämmin, että ortodoksisen seminaarin kirkko on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennukseksi. • Kontiolahden Paiholan entinen sairaala-alue-kohteeseen yksittäisiksi maakunnallisesti merkittäviksi rakennuksiksi arvotettiin sairaalan päärakennus, entinen kanavanvartijan talo ja ELY-keskuksen käsityksen mukaan myös Anttilan päärakennus. Lisäksi valmistumisvuosi-kohtaa olisi hyvä tarkentaa, sillä esimerkiksi kanavanvartijan asuintalo ja Anttila ovat huomattavasti vanhempia kuin kortissa oleva vuosi 1950. • Pekkalan kartano -nimisen kohteen sisällä on useita rakennuksia, mutta osa rakennusten valmistumisajoista on virheellisiä. Tarkennuksia ajoitustietoihin saadaan esimerkiksi vuonna 2013 laaditusta rakennusinventoinnista. <p>12. Joensuun kohdekorttien kannessa on päivämäärä 26.4.2021. Tämä tulisi päivittää, sillä kohdekortteihin on tehty muutoksia vuoden 2022 puolella. Myös liitteen 3 kannessa on päivämäärä 26.4.2021.</p>	<p>toimitettu ELY-keskukseen. Maakuntaliitto viittaa näiltä osin aiempiin vastineisiinsa.</p> <p>1. Tiedot on siirretty maakunnallisen JTF työn tuloksista. Lisättiin viittaus tekstiin.</p> <p>2. Tulkinta on oikea. Lisäksi EO/tu alueisiin voi kuulua soita, joissa tuotanto on, lainvoimaisesta ympäristöluvasta huolimatta, päättynyt.</p> <p>3. Maakuntakaavatasoiset selvitykset on laadittu kaavaprosessin yhteydessä. Asiat tarkentuvat mahdollisessa ympäristölupavaiheessa.</p> <p>4.–5. Maakuntaliitto viittaa aiempiin vastineisiinsa.</p> <p>6. Maakuntaliitto on kirjoittanut arvioinnin uudelleen maakuntakaavatasoinen tarkastelutaso huomioiden. Maakuntaliiton mielestä arviointi on riittävä.</p> <p>7. Maakuntaliitto viittaa aiempiin vastineisiinsa.</p> <p>8. Täydennettiin selostusta: Kaavaluonnoksessa esitettiin kaikki ohjaus- ja arvottamisryhmän maakunnallisesti arvokkaiksi huomioimat rakennusperintökohteet. Luonnoksen palautteen ja käytyjen neuvottelujen perusteella poistettiin kahdeksan kohdetta, joista yksi sijaitti Joensuussa, viisi Lieksassa, yksi Nurmeksessa ja yksi Tohmajärvellä.</p> <p>9. Täydennettiin kaavaselostusta: Inventointiin otettiin mukaan myös funktiskohdetta, vaikka ne sijoittuvat ajallisesti modernismia edeltävälle kaudelle. Funktionalismi tuodaan esille arkkitehtuurisena murroksena siirryttäessä kohti sotien jälkeistä modernia aikakautta.</p> <p>10. Tarkastetaan kohdekortin kuvaus.</p> <p>11. Tarkastetaan kohdekorttien kuvaukset.</p>
--	---	--

		<p>13. Mikäli dokumentin "Maakuntakaavassa ja RKY-alueilla olevia moderneja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita" sisältö julkaistaisiin osana kaavamateriaalia, olisi dokumentin listojen otsikoita syytä täsmentää esimerkiksi seuraaviksi: "Kohteita, jotka ovat moderneja tai joissa on moderneja piirteitä kumotun maakuntakaavan 3. vaiheessa" ja "Moderneja tai modernistisia piirteitä omaavia kohteita RKY-alueilla".</p>	<p>12. Korjataan esitetyn mukaisesti. 13. Merkitään tiedoksi.</p>
3.5.2022	Museovirasto	<p>1. Suot ja niihin sisältyvät vesialueet sisältävät merkittäviä tietovarantoja ilmastohistoriasta, luonnon kehityksestä ja ihmisen historiasta. Soilla on myös maisema-arvoja. Näitä ei ole tarkasteltu liiton selvityksessä tuotantoon soveltuvien soiden osalta.</p> <p>2. Museovirastolla ei ole ollut mahdollista arvioida kaavan vaikutuksia soiden ja kosteikkojen kulttuuriperintöön, koska arkeologista selvitystä tai asiantuntija-arviota ei ole tehty.</p> <p>3. Huolimatta siitä, että rakennetun kulttuuriympäristön inventointiin ja arvotukseen varattu aika oli lyhyt ja työtä leimasi kiire, antavat valitut kohteet hyvän kuvan maakunnan sotien jälkeisestä rakentamisesta.</p> <p>4. Museoviraston edellisissä lausunnoissa esittämiä huomioita on osittain otettu huomioon. Edelleen määräystekstissä oleva maininta "kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä" voi poistaa turhana.</p> <p>5. Museoviraston arvion mukaan luonnosvaiheen jälkeen poistetuista kohteista tulisi palauttaa Lieksan Pyhän Hengen tsasouna, Petravaaran tsasouna, Lieksan kaarisilta, Lieksan kirjasto, Lieksan kirkonkylän vanha kansakoulu, Pielisjärven entinen kunnansairaala ja Pankakosken tehtaan konttorirakennus, Nurmeksen keskustan koulu sekä Outokummun sairaala.</p> <p>6. Inventointi ja arvotustyöhön käytetään eri organisaatioiden asiantuntijatyötä, jotta päädytään mahdollisimman hyvään ja monipuoliseen valikoimaan. Yksittäisten kohteiden poistaminen muuttaa kokonaisuuden monipuolisuutta.</p> <p>7. Vaikutusten arvioinnista on luettavissa pyrkimys vähentää ma/km -merkinnän vaikuttavuutta. Virasto ei pidä asianmukaisena, että vaikutusten arvioinnissa kuvataan purkumahdollisuuksia. Seuraava lause tulee poistaa "Ei realistista rakennuksen jatkokäyttöä ole ja esimerkiksi kunnostamisen kustannukset ovat hyvin merkittäviä, täytyvät myös purkamisen edellytykset". Kunnostamisen kustannuksien merkittävyydelle ei ole yksiselitteistä määrittystä, eikä merkittävät kustannukset suoraan täytä purkuedellytyksiä.</p> <p>8. Vaikutusten arvioinnissa syytä painottaa arvokkaasta kulttuuriympäristöstä syntyviä arvoja ja merkityksiä, jotka rikastavat alueen ihmisten elä-</p>	<p>Museovirasto viittaa lausunnossaan aiemmissa kaavavaiheissa esittämiinsä asiakohtiin. Maakuntaliitto on käsitellyt Museoviraston lausunnot, ja maakuntahallitus on antanut niihin vastineet, jotka on toimitettu Museovirastoon. Maakuntaliitto viittaa näiltä osin aiempiin vastineisiinsa.</p> <p>Luonnosvaiheen jälkeen liitto pyrki toteuttamaan arkeologisen tarkastelun kaavaan jääville tu-alueille. Selvitystyö ei toteutunut, sillä suoarkeologiaan erikoistuneiden toimijoiden kiireet olisivat siirtäneet selvitystä alkuvuoteen 2022, joka olisi ollut maakuntakaavalle sovitun aikataulun kannalta liian myöhään.</p> <p>Epäselvyyden välttämiseksi tuodaan uudelleen esille, että ma/km-merkintä ei ole suojelumerkintä, joten myös purkamismahdollisuus tuodaan esille kaavassa. Kunnille ja rakennusten omistajille jätetään päätäntävalta toimia kohteilla haluamalla tavalla. Näin ollen museoviraston toteamus merkinnän johtamisesta rakennusten suojeluun kuntakaavoituksessa ei pidä paikkaansa.</p> <p>Yksittäisten kohteiden poistot muuttavat kaavan esittämää kokonaisuutta, kuten lausunnossa todetaan. Kohteita on poistettu luonnosvaiheen jälkeen käytyjen neuvottelujen tuloksena tämä tiedostaen.</p>

		<p>mää sekä mahdollisuuksia esim. kulttuurimatkailun kehittämiseen. Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan ohjaava vaikutus tähtää rakennusten suojeluun kuntakaavoituksessa.</p> <p>9. Ilmastovaikutusten arvioinnissa on tuotu ansiokkaasti esiin rakennetun kulttuuriympäristön merkitys puurakennusten hiilivarastona toimimisesta sekä rakennusten säilyttämisen myönteisistä ilmastovaikutuksista.</p>	<p>Kohta "... täyttyvät myös purkamisen edellytykset" muutetaan muotoon "...voivat myös purkamisen edellytykset täytyä".</p>
29.4.2022	Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo	<p>1. Museo pitäytyy aiemmassa lausunnossaan mm. soiden ja kosteikkojen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta, mutta rakennetun kulttuuriperinnön osalta esittää aiempaan lausuntoonsa seuraavat tarkennukset.</p> <p>2. Lausunnossa kuvattu selvityksen prosessia ja sisältöä. Rakennetun kulttuuriympäristön aluekohteiden osalta museo jää pohtimaan, tuleeko ko. alueiden sisään jäävien kohteiden maakunnallinen arvo kaikissa tapauksissa todettua. Esim. Paiholan entisen sairaala-alueen kohdekuvauksen arvottamisosiossa mainitaan vanha maatila (Lukkarila). Museon tulkinnan mukaan se omaa maakunnallista arvoa.</p> <p>3. Arkkitehtuurin moderneja piirteitä Pohjois-Karjalassa teokseen museo toivoo korjauksia esim. kirjoitusvirheiden osalta.</p> <p>4. Museo esittää, että luonnosvaiheen jälkeen poistetuista kohteista tulisi huomioida kaavassa Pielisjärven entinen kunnansairaala, ortodoksinen seurakuntasali/Pyhän Hengen tsasouna, Pankakosken tehtaan konttorirakennus, Nurmeksen kauppalan kansakoulu sekä Lieksan kirkonkylän vanha kansakoulu. Kohteet omaavat maakunnallista arvoa, jonka myös enemmistö arvottamisryhmästä totesi. Pyhän hengen tsasouna on Lieksan keskustaajaman osayleiskaavassa (2021) osoitettu suojeltavaksi rakennukseksi.</p> <p>5. Muita poistettuja kohteita ovat Rantakylän hyvinvointikeskus, Petra-vaaran tsasouna, Nurmeksen ent. lääkärin talo sekä Lieksan kirjasto. Myös näillä kohteilla todettiin olevan maakunnallista arvoa. Lisäksi on aiemmin poistettu Lieksan kaarisilta, jonka maakunnallinen arvo on kiistaton.</p> <p>6. Kaavaselostuksen listassa (s. 28) on virhe. Nurmeksesta on poistettu Kauppalan kansakoulu, ei Kirkkokadun alakoulu.</p> <p>7. Poistettujen kohteiden osalta maakunnallinen arvo jää osoittamatta. Poistoja perustellaan varsin suppeasti kohteiden käytöstä luopumisella sekä rakennusten tekniseen kuntoon perustuen. Museon mielestä em. seikat eivät kumoa rakennusten kulttuurihistoriallista arvoa, jota kaavassa on tarkoitus tuoda esiin. Esim. rakennusperinnön hoitoon liittyviä avustuksia jaettaessa kohteen maakunnallinen merkittävyys on yksi merkittävä peruste avustuksen myöntämiselle.</p>	<p>Vastuumuseo viittaa lausunnossaan aiemmissa kaavavaiheissa esittämiinsä asiakohtiin. Maakuntaliitto on käsitellyt vastuumuseon aiemmat lausunnot, ja maakuntahallitus on antanut niihin vastineet, jotka on toimitettu vastuumuseoon. Maakuntaliitto viittaa näiltä osin aiempiin vastineisiinsa.</p> <p>1. Luonnosvaiheen jälkeen liitto pyrki toteuttamaan arkeologisen tarkastelun kaavaan jääville tu-alueille. Selvitystyö ei toteutunut, sillä suoarkeologiaan erikoistuneiden toimijoiden kiireet olisivat siirtäneet selvitystä alkuvuoteen 2022, joka olisi ollut maakuntakaavalle sovitun aikataulun kannalta liian myöhään</p> <p>2. Tarkastetaan kohdekortin kuvaus.</p> <p>3. Täsmällisempi tieto kirjoitusvirheistä tulee toimittaa maakuntaliittoon pikaisesti.</p> <p>6. Luonnosvaiheen jälkeen tehdyt korjaukset esitettiin ehdotusvaiheessa listan muodossa helpottaen muutosten seuranta. Lopullisesta kaavaselostuksesta ne poistetaan.</p> <p>7. Kaavaselostusta täydennetään seuraavasti: Kaavaluonnoksessa esitettiin kaikki ohjaus- ja arvottamisryhmän maakunnallisesti arvokkaiksi huomioimat rakennusperintökohteet. Luonnoksen paltteen ja käytyjen neuvottelujen perusteella poistettiin kahdeksan kohdetta,</p>

			joista yksi sijaitsi Joensuussa, viisi Lieksassa, yksi Nurmeksessa ja yksi Tohmajärvellä.
29.4.2022	Pohjois-Savon ELY-keskus	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

Yritykset, yhteisöt, järjestöt (6 muistutusta)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
8.4.2022	Suomen erillisverkot Oy	Ei vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkoperaattoripalvelut liike-toimintaan.	Merkitään tiedoksi.
25.4.2022	Kiteen seurakunta	Niemisen kappelille on määritelty arkkitehtuurinen ja rakennustaiteellinen arvo. Miten asia liittyy maakuntakaavaan? Liiteosio 4 ei näy internetsivuilla.	Maakuntaliitosta soitettiin 27.4. Kiteen seurakunnan edustajalle ja keskusteltiin Niemisen kappelin arvoista ja maakuntakaavamerkinnän vaikutuksista. Seurakunta ei vastusta merkintää. Liiteosio 4 tulee kokonaan näkyville vain verkkosivuilla näkyvää nuolta näpäyttämällä.
27.4.2022	Fingrid	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
29.4.2022	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri	<p>1. Aikaisempien lausuntojen mukaisesti piiri pitää 1. vaihekaava täysin kestävämmän sekä ilmasto- ja monimuotoisuus- että vesistövaikutuksiltaan erittäin haitallisena. Vastineet osoittavat, että maakuntaliitto haluaa myös pitkälle tulevaisuudessa tukeutua turpeenkäyttöön välittämättä juurikaan ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnasta.</p> <p>2. Turpeenpolton alasajoon liittyvän siirtymäkauden jatkaminen vuoden 2030 jälkeen on tarpeetonta, koska asia on vielä täysin avoin valtiollisella tasolla. Mikäli huoltovarmuussyistä turpeenpoltoa joudutaan jatkamaan, tulee turvetta käyttävästä aktiivihillituotannosta ehdottomasti luopua. Turpeenkäyttöä ei voida entisestään laajentaa, kun ilmaston lämpenemistä on saatava nopeasti hillittyä. Liiton pitäisi ottaa asia vakavasti ja sen pohjalta arvioida kaavan sisältöä lausuntokierroksen jälkeen.</p> <p>3. Liitolla olisi mahdollisuus ottaa kaavoituksen kautta johtava aseman ennallistamisen ohjaamisessa maakunnassa nykyisen jarrutuksen sijaan. Ojitettujen soiden ennallistaminen on hiilen sidonnan ja luontokadon torjunnan kautta hyvin merkittävää.</p> <p>4. Piiri toistaa aiempien lausuntojen vaatimuksen kaikkien aktiivihillitehtaan raaka-aineeksi varattujen suoalueiden ja kaavassa olevien turvetuotantoalueiden varausten poistamiseksi kaavasta.</p> <p>5. Vaadimme myös, että huoltovarmuuteen liittyvät turpeenpolton jatkotratkaisut ja tuotannon alasajoon liittyvät siirtymäkauden ratkaisut voidaan tehdä ilman vuoteen 2040 ulottuvaa vaihekaavaesitystä.</p>	<p>Luonnonsuojelupiiri tuo lausunnossaan esille aiemmissä kaavavaiheissa esittämäänsä asiakohtia. Maakuntaliitto on käsitellyt luonnonsuojelupiirin lausunnot, ja maakuntahallitus on antanut niihin vastineet, jotka on toimitettu luonnonsuojelupiiriin. Maakuntaliitto ei näiltä osin uudista vastineitaan vaan ainoastaan viittaa aiemmin annettuihin vastineisiinsa.</p> <p>Maakuntakaavaselostuksessa huoltovarmuusasiat tuodaan esille informatiivisena. Huoltovarmuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa on välttämätöntä. Tässä vaihemaakuntakaavassa asia ei kuitenkaan vaikuta itse kaavaratkaisuun. Aktiivihillen raaka-ainetarpeet sen sijaan osoitetaan kaavaan suunnitellusti sen mukaisesti, mitä kaavaa varten laaditut selvitykset ovat osoittaneet. Voi-</p>

	<p>6. Kaavassa oleva maininta mahdollisuudesta hakea ja saada ympäristölupa maakuntakaavan tu-merkintöjen ulkopuolisille alueille tulee poistaa kaavasta. Muussa tapauksessa aiemmin poistetuilla soilla ei ole mitään merkitystä, vaan käytännössä annetaan hyväksyntä kaikkien luonnoksessa mainittujen 39 suon turvetuotantovarauksille. Piirin aiemmin esittämä arvio, että maakuntaliitto osoittaa Neova OY:lle, että kaavoitus ei ole esteenä hakea ympäristölupaa Koivu- ja Ruosmesuolle on osoittautumassa oikeaksi, koska piirin tietojen mukaan Neova on aloittamassa Koivusuon turvetuotannon YVA-menettelyn valmistelun.</p> <p>7. Perustelut turvevarausten poistolle ovat niiden haitalliset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, vesiensuojeluun ja ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetty arvio kaikkien kohteiden vaikutuksista alueiden ja niiden lähiympäristön sekä varausalueilta suunniteltujen kenttien valumavesien alapuolisten vesistöalueiden osalta. Kaavaa varten tehdyt selvitykset ja ELY-keskuksen lausunnon arviot vahvistavat ja tarkentavat piirin näkemyksiä sekä tuovat esille myös uusia, erityisesti vesistöihin kohdistuvia haittavaikutuksia. Näitä ei ole kuitenkaan mitenkään otettu huomioon.</p> <p>8. Piiri toteaa, että kaavavarausten turvehankkeet heikentävät tai jopa kokonaan tuhoavat kalataloudellisten ja muiden ympäristökunnostustöiden merkityksen ja heikentävät merkittävästi jatkotöiden rahoitus- ja toteutusedellytyksiä. Liitto ei ole ottanut lainkaan huomioon näitä asioita kaavan jatkovalmistelussa.</p> <p>9. Piirin kokoamien vesistövaikutusten arviointia varten tehdyt tarkennukset vahvistavat arviota, jonka mukaan kaavan turvevarauksista tulee luopua kokonaan. Kuormitus heikentää alapuolisten vesistöjen/koko vesimuodostuman ekologista tilaa tai mahdollisuuksia parantaa ekologiselta tilaltaan heikentyneiden vesistöjen tilaa 15 suon kohdalla.</p> <p>10. Turvetuotannon kuormituksesta johtuvan liettymisen aiheuttamat sameushaitat voivat vaikuttaa kasveihin ja kasviplanktoniin, myös pohjaeläimet ja kalat kärsivät liettymisestä yhteensä 10 suon kohdalla.</p> <p>11. Soiden ennallistamisella (mm. Koivu-Ruosmesuo) voidaan edistää vesiensuojelun lisäksi ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillintää, korvata työpaikkoja sekä luoda uutta elinkeinotoimintaa, saada puhtaammat vedet, palauttaa marjastus- ja metsästysmaat, lisätä matkailua, edistää luonnon monimuotoisuutta ja osallistua ilmastonmuutoksen hillintään.</p> <p>12. Yhdeksällä kohteella tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee hyvin suuri määrä alue-ekologiseen verkostoon kuuluvia luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita. Nämä kohteet voivat tuhoutua tai niille voi aiheutua merkittäviä haittoja turvetuotannon toteutuessa. Tällaisia alueita on myös kaavaehdotuksesta poistettujen alueiden kohdalla.</p>	<p>massa olevat- ja luvitetut turvetuotanto-alueet osoitetaan kaavaan nykytilanteen mukaisina.</p> <p>Maakuntaliitto on tarjonnut luonnonsuojelupiirille mahdollisuuden osallistua kaavan suunnitteluun työryhmissä senkin jälkeen, kun luonnonsuojelupiiri jätti työryhmät. Maakuntaliitto pitää valitettavana, että yhteistyö ei näiltä osin jatkunut. Maakuntaliitto ei näe, maakuntakaavan tavoitteet ja sidosryhmien kanssa kaavaprosessin aikana tehty ansiokas yhteistyö huomioiden mahdollisena, että turvetuotantoteema jätettäisiin kaavasta kokonaan pois. Myöskään kaavaa varten laaditut selvitykset eivät tue kyseistä näkemystä. Asiat joka tapauksessa tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja mahdollisessa ympäristölupavaiheessa.</p> <p>Kaavassa annetaan mahdollisuus hakea ja saada ympäristölupa myös maakuntakaavan tu-alueiden ulkopuolelle. Ympäristöluvan hakeminen on mahdollista myös ilman ko. lausetta ja tämä kokonaisuus on perusteltu maakuntakaavan eri työryhmissä. Aktiivihiihi on korkeamman jalostusasteen tuotteena vielä suhteellisen tuore. Myös raaka-aineen laatuominaisuuksista ei ole täyttä varmuutta eikä maakuntakaavatasolla voida selvittää kaikkea. Maakuntakaavan ohjausvaikutus kohdistuu maakuntakaavassa osoitetuille osa-alueille. On kuitenkin mahdollista, että turpeen laadun perusteella aktiivihiihelle sopivia tuotantoalueita löytyy myös muualta ja tälle</p>
--	---	---

		<p>13. Alue-ekologisen verkoston tietoja ei ole lainkaan mainittu vaihekaavan tehtyjen selvitysten yhteydessä. Metsähallitus ei ole puuttunut lainkaan verkostoon kohdistuviin uhkiin, vaikka vaati kaavaluonnoksessa antamassaan lausunnossa valtion mailla SL-varauksiksi ehdotettujen soiden hoitamista alue-ekologian keinoin suojelualueiden perustamisen sijasta.</p> <p>14. Liitolla olisi ollut velvollisuus selvittää maakunnan alue-ekologisiin yhteyksiin liittyvät asiat VAT:n mukaisesti. VAT:t konkretisoituvat pääasiassa kaavoituksen kautta, jossa maakuntakaavoituksella on keskeinen rooli. Liitto ei ole noudattanut VAT:ia MRL:n mukaisesti.</p> <p>15. Turvevarausten haitalliset vaikutukset Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston luonnon monimuotoisuuden kannalta ovat niin merkittävät, että heikentävät koko maakunnan alue-ekologisen verkoston merkitystä erityisesti Ilomantsin Lehtovaara-Hattuvaara itäpuolisilla valtion mailla. Jo pelkästään näiden vaikutusten perusteella tulee poistaa yhdeksän kohdetta kaavasta.</p> <p>16. Toistamme vaatimukset SL-kohteiden lisäämisestä.</p> <p>17. Vaadimme muutosta SL-kohteiden suunnitelmääräykseen ja poistamaan Metsähallitusta koskeva poikkeus. SL-kohteiden tarkoituksena on osoittaa luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita, jotka ovat valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Valtion mailla sijaitsevat SL-varaukset ovat vaihtelevilta osin arvokkaiden luontokohteiden tai muiden alue-ekologisen verkostokohteiden ulkopuolisia normaaleja metsätalousalueita. Esim. Lieksan Purnusuon-Pitkäsuon alue (200 ha) suuri osa ei kuulu alue-ekologisen verkoston kohteisiin ja näin merkittävä osa alueesta voi piirin arvion mukaan jäädä SL-merkinnästä huolimatta normaaliksi metsätalousalueeksi. Piirin käsityksen mukaan suojeluvvarausten hoito alue-ekologisen suunnittelun pohjalta on ristiriidassa kaavan suojelumääräyksen kanssa. Suunnittelu-/suojelumääräyksen ristiriitaisuus ja Metsähallituksen lausunto osoittavat, että valtion maiden SL-kohteiden hoito alue-ekologisen suunnittelun keinoin ei ole suoluonnon monimuotoisuuden kannalta kestävä. Lisäksi on hyvin erikoista, mikäli yksi maanomistaja voisi hoitaa kaavan SL-varauksia eri tavalla kuin muut maanomistajat.</p>	<p>halutaan antaa mahdollisuus. Maakuntaliitto ei ota kantaa alueiden mahdolliseen kohdentumiseen.</p> <p>Maakuntaliiton mielestä kaavaratkaisu täyttää MRL:n maakuntakaavalle asetamat sisältövaatimukset.</p>
29.4.2022	Jäkkilän perinnemaisyhdistys ry.	<p>1. Yhdistyksen aiempi lausunto ei aiheuttanut mitään toimenpiteitä kaavaan. Yhdistyksen mielestä on huolestuttavaa ja käsittämätöntä, että maakuntaliitto ei ota lainkaan huomioon alueella toimivan yhdistyksen ja erityisesti Kälkäjärven vesialueen omistajan näkemyksiä alueen maankäytön suunnittelusta aina 2040-luvulle saakka. Yhdistys toistaa aiemman vaatimuksen Parkusuon poistamisesta turvevarauksista aiemmin perustelun.</p>	<p>Jäkkilän perinnemaisyhdistys tuo lausunnossaan esille edellisessä kaavavaiheessa esittämiään asiakohtia. Maakuntaliitto on käsitellyt lausunnon, ja maakuntahallitus on antanut siihen vastineen, jotka on toimitettu yhdistykselle. Maakuntaliitto ei uudista vastinettaan</p>

		<p>2. Yhdistys täydentää lausuntoaan Kälkäjärven linnuston osalta. Vuonna 1997 tehty pesimähavaintoja selkälökista, joka luokitellaan nykyisin erittäin uhanalaiseksi lajiksi valtakunnallisesti. Lokki voi kärsiä turvetuotannon kuormituksen aiheuttamien liettymien haitoista kalakannoille, jotka ovat pääravintoa selkälökille. Lajin mahdollinen katoaminen järveltä heikentää eliölajien osalta järven ekologisen tilan säilymistä.</p> <p>3. Huomautamme lisäksi, että vaihekaavan turvetuotantovaraukset kokonaisuudessaan ovat erittäin haitallisia luontokadon ja ilmastonmuutoksen torjunnan sekä vesiensuojelun kannalta. Varaukset osoittavat, että liitto ei ole kiinnostunut näistä tulevaisuuden kannalta merkittävistä asioista vaan ajaa lyhytnäköisesti turvetuottajien etuja, eikä ota huomioon maanunnan syrjäseutujen asukkaiden tarpeita.</p>	<p>vaan viittaa tässä aiemmin antamaansa vastineeseen. Edelleen kuitenkin korostetaan, että maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset ovat yleispiirteisiä ja tarkastelutaso tarkentuu mahdollisessa ympäristölupamenettelyssä myös linnuston osalta.</p>
29.4.2022	Luonnonvarakeskus	<p>1. Käyttöön otettavien turpeenoston aluevarausten vesistövaikutuksia tulisi käsitellä osana laajempaa kokonaisuutta, huomioiden kunkin vesistöalueen kokonaiskuormitus kussakin tuotantovaiheessa ja uuden alueen käyttöönottovaiheessa. Kaavassa tulisi siten mahdollisuuksien mukaan määritellä porrastamisen ja vaiheistamisen kehukset huomioiden arvokaiden vesistöalueiden kuormittumisen ja liettymisen mahdolliset vaikutukset vesistön alaosiin, muuallakin kuin Natura-alueella.</p> <p>2. Luke painottaa jo Natura-selvityksessä esiin nostettua valuma-aluekohtaista kokonaistarkastelua ja porrastuksen ja vaiheistuksen rajoittamisen toimivaa suunnittelua. Turvetuotantoalueilta valuvat vedet sekoittuvat luonnonvesiin, jolloin haittavaikutuksia voi olla muualla kuin Natura-2000-verkoston alueilla.</p> <p>3. Ilmastovaikutusten näkökulmasta tulisi arvioida hiilimäärän lisäksi hiilidioksidin, metaanin ja dityppioksidin päästöjen ja korjatun turpeen hävikin merkitys. Vaikutus mahdollisesti poikkeaa esim. ympäristöturpeeksi käytettävän pintaturpeiden ja aktiivihieksen raaka-aineeksi käytettävän maatuneen turpeen kohdalla. Aktiivihieksi käytettävän turpeen elinkaari ilmastokaasuineen on todennäköisesti erilainen kuin poltto- tai ympäristöturpeen. Onko tällä kaavasuunnitteluun ulottuvia, esim. entistä edullisempia ilmastovaikutuksia?</p> <p>4. Voidaanko kaavoituksessa huomioida turpeenostosta vapautuneiden turvepohjien uuden maankäyttötavan edellytykset: hydrologian muuttaminen tai säilyttäminen uutta maankäyttöä varten?</p>	<p>1. Kaavaa varten on laadittu maakunta-kaavatasoinen, yleispiirteinen, vesistövaikutusten arviointi. Tarkastelutaso tarkentuu mahdollisessa ympäristölupamenettelyssä.</p> <p>2. Vaiheistus on todettu kaavamääräyksessä. Myös nämä asiat tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.</p> <p>3. Ilmastovaikutusten arviointi on laadittu maakuntakaavatasoisena. Maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden mainittuja asioita ei ole ollut mahdollista selvittää. asiat tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.</p> <p>4. Kaavamääräyksessä on tuotu esille, että alustavat jälkikäyttömahdollisuudet tulee selvittää ympäristölupavaiheessa.</p>

Maakunnan ulkopuoliset (2 muistutusta)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
27.4.2022	Kaavin kunta	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.
27.4.2022	Kuopion kaupunki	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.

Yksityiset henkilöt (1 muistutus)

Päivämäärä	Lausunnon antaja	Keskeinen sisältö	Vastine
12.4.2022	[REDACTED]	<p>1. Luonnontilaisuusluokan 2 soilta (Tavarasuo-Sikosuo, Niemissuo, Kuuksensuo, KuuksensuoN, Patrikkasuo, Petronimpi ja Petäikönsuo) tulisi poistaa turvevarausmerkintä (tu) kaavaehdotuksesta. Valtioneuvoston periaatepäätös linjaa yksikäsitteisesti, ettei luokan 2 suolla luonnontilaa muuttava käyttö ole mahdollista, mikäli seutukunnan ojitusaste on yli 60 %. Käyttö on mahdollista vain, jos molemmat ehdot toteutuvat, eli riittävän alhainen ojitusaste sekä merkittävien luonnonarvojen puuttuminen.</p> <p>2. Luonnontilaisuusluokkien arviointi on kyseenalaista, niitä on ilmeisesti tehty lähinnä ilmakuvien perusteella. Kävimme itse Patrikkasuolla toteamassa, että se on lähes täysin luonnontilassa.</p> <p>3. Kaavaehdotus ei ole soiden osalta järin selkeä. Miksi kaavaehdotuksen tekstiosassa tai liitteissä ei ole lainkaan listattu turvevarauksella merkittyjä soita? Liitteestäkään ei käy ilmi niiden luonnontilaisuusluokat? Nämä tiedot ovat hankalasti kaivettavissa vain aiemmista selvityksistä ja kartoista.</p>	<p>1. Maakuntakaavaa varten on laadittu maakuntakaavatasoinen, yleispiirteinen, luonnontilaisuuden arviointi luonnontilaisuusluokan II soiden osalta. Kaavaa varten laaditussa selvityksessä ei tullut esille sellaisia asioita, joiden perusteella tu-merkinnät tulisi poistaa kaavakartalta. Sen sijaan selvitys osoitti asioita, jotka tulee huomioida yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Maakuntakaavamääräyksissä on yleispiirteisesti tuotu näitä asioita esille vesiensuojelun, tuotannon vaiheistamisen sekä soiden jälkikäytön osalta.</p> <p>Seutukunnallinen ojitusaste on huomioitu GTK:n selvityksessä. Kaavaan otettiin mukaan mainitut seitsemän luonnontilaisuusluokan II suota, koska 0-I luonnontilaisuusluokan soiden lisäksi haluttiin antaa laajempi mahdollisuus ympäristölupaharkinnalle. Valtioneuvoston periaatepäätös linjaa yleissuosituksen turvetuotannon kohdentamisesta. Maakuntakaavamerkintä ei suoraan mahdollista turvetuotantoa. Luonnontilaisuusluokan II luontoarvot tutkitaan yksityiskohtaisesti mahdollisessa ympäristölupaprosessissa.</p> <p>2. Maastotöitä ei tehty. Maakuntakaavatasoinen selvitystaso tarkentuu mahdollisessa ympäristölupamenettelyssä. Patrikkasuo on GTK:n selvityksessä todettu luonnontilaisuusluokan II suoksi.</p> <p>3. Kaavaselostus tukee laadittuja selvityksiä sekä liiteaineistoja, joihin viitataan selostuksessa. Liitteessä 1 on esitetty kohdekortit jokaisesta tu-merkinnällä osoitetusta suosta. Luonnontilaisuusluokat selviävät GTK:n selvityksestä.</p>

			<p>Maakuntakaava perustuu laadittuihin selvityksiin, vaikutusten arviointiin sekä laajaan kunta- ja sidosryhmäyhteistyöhön. Kaikki dokumentit ja perustelut kaavaratkaisulle löytyvät maakuntakaavan aineistoista, jotka on dokumentoitu kaavaselostuksen sivulla 51.</p>
--	--	--	---